

Bergvesenet

Postboks 3021, 7002 Trondheim

Rapportarkivet

Bergvesenet rapport nr BV 2302	Intern Journal nr	Internt arkiv nr	Rapport lokalisering	Gradering Fortrolig
Kommer fra ..arkiv Sulitjelma Bergverk A/S	Ekstern rapport nr "503100003"	Oversendt fra	Fortrolig pga	Fortrolig fra dato:
Tittel Konsesjon for A/S Sulitjelma Gruber.				
Forfatter		Dato 	Bedrift Sulitjelma Gruber A/S	
Kommune	Fylke	Bergdistrikt	1: 50 000 kartblad	1: 250 000 kartblad
Fagområde	Dokument type	Forekomster		
Råstofftype	Erneord			
Sammen drag Innhold : St.prp. nr.136. Omdrift av gruvevirksomheten etter utløp av konsesjon 6.7.83. St.prp.nr.137. Bygging av veg til Sulitjelma. St.prp.nr.139 Kraftrettigheter. St.prp.nr.154 Div. tiltak (Løn 10 mill.kr.). St.prp.nr.155 Konsolideringsløn. St.prp.nr.171 Løn og statsgarantier 1977 (5.5 mill.kr.) St.prp.nr.144 Div. utviklingsarbeider. St.prp.nr.140 Kobberfondet m.m. Stortingsproposisjoner.				

INNHOOLD:

Konsesjon for A/S Sulitjelma Gruber (6.7.33)

- 1970/71 - St.prp. nr. 136 Om drift av gruvevirksomheten etter utløp
av konsesjon 6.7.83 (leieavtale)
- 1970/71 - St.prp. nr. 137 Bygging av veg til Sulitjelma.
- 1970/71 - St.prp. nr. 139 Kraftrettigheter.
- 1975/76 - St.prp. nr. 154 Div. tiltak. (Lån 10 mill.kr.)
- 1975/76 - St.prp. nr. 155 Konsolideringslån.
- 1976/77 - St.prp. nr. 171 Lån og statsgarantier 1977.
(5,5 mill.kr.)
- 1977/78 - St.prp. nr. 144 Div. utviklingsarbeider.
- 1978/79 - St.prp. nr. 140 Kobberfondet m.m.

Konsesjon

for

A/s Sulitjelma Gruber

til å erverve de Sulitjelma Aktiebolag tilhørende eiendommer og rettigheter m. v., til å drive bergverksdrift og til å leie av Staten de vannfall som nu disponeres av Sulitjelma Aktiebolag.

Ved kgl. resolusjon av 6 juli 1933 er det bestemt:

I medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917, kap. I, II og III meddeles A/S Sulitjelma Gruber tillatelse til:

1. å erverve og for et tidsrum av 50 år fra denne resolusjons datum å drive de i tilbud fra Sulitjelma Aktiebolag datert 27 desember 1932 spesifiserte 191 mutinger og i samme tidsrum å skjerpe, anmelde og møte eller på annen måte erverve anvisninger og gruber samt igangsette drift på samme innen det område som ved kgl. resolusjon av 25 mai 1904 blev fastsatt for Sulitjelma Aktiebolag.
2. å erverve eiendomsrett til de i tilbudet av 27 desember 1932 fra Sulitjelma Aktiebolag under post A, B, C, D, E og K spesifiserte eiendommer og anlegg og under L nevnte aksjer i A/S Vaddas Gruber.
3. å leie og utnytte fallhoidene i samtlige vassdrag innenfor det i ekspropriasjonsforretning av 7 november 1892 fastsatte område.

Konsesjonen gis på de vilkår som er tatt inn i Handelsdepartementets foredrag av 6 juli 1933.

Konsesjonsvilkår:

1.

Konsesjonen gir selskapet adgang til utnyttelse av malmforekomstene i overensstemmelse med konsesjonsbetingelsene og den til enhver tid gjeldende lovgivning om sådan bedrift. Staten skal dog være berettiget til hvert 10de år etter denne konsesjons datum å innløse eller la innløse av norske statsborgere de selskapet tilhørende aksjer i A/S Vaddas Gruber, men forsåvidt der kreves avstått mer enn 49 pct. av aksjekapitalen, har selskapet rett til å kreve at der blir innløst minst $\frac{2}{3}$ av den. Forsåvidt innløsningsretten gjøres gjeldende skjer innløsningen efter verdsettelse av aksjene ved en skjønnskommisjon på 5 medlemmer, hvorav hver part velger 2 og den 5 opnevnes av Høiesterets justitiarius.

2.

- a. Selskapets styre skal ha sitt sete her i landet og minst en tredjedel av dets medlemmer skal til enhver tid være norske statsborgere.
- b. Ved utvidelse av aksjekapitalen utøver

- kr. 7 021 000,00 skal norsk kapital gis anledning til under iakttagelse av aksjeloovens bestemmelser å delta i foretaket med inntil $\frac{1}{3}$ av den kapital, som ønskes tegnet.
- c. Styret skal engang årlig umiddelbart etter avholdelsen av den årlige generalforsamling avgi til vedkommende regjeringsdepartement erklæring på tro og love om, hvorvidt foranstående bestemmelser om styret og dets sate viles å være overtrådt i det forløpne år. Forsåvidt bestemmelsene måtte være overtrådt henvises til bestemmelsene i konsesjonsloven av 14 desember 1917 § 34, jfr. §§ 31, 32 og 36.
- d. De ovennevnte bestemmelser i denne post litra a og b skal inntas i selskapets statutter. Disse og senere endringer i dem skal i den utstrekning, hvori de berører konsesjonen godkjennes av vedkommende regjeringsdepartement.

3.

Grubedriften skal være bergmessig, og overensstemmende med den til enhver tid gjeldende lovgivning.

Over enhver grube skal der optas kart i målestokk som fastsettes av departementet. Et eksemplar skal bero ved gruben og et annet tilstilles distriktets bergmester. Kartene kompletteres minst en gang årlig. Departementet kan gi nærmere forskrifter om kartenes utførelse.

Der må på minst et arbeidssted innen konsesjonsfeltet foregå navbrudt drift. Tillatelse til midlertidig å innstille alt arbeide kan gis av Kongen for inntil 5 år ad gangen. Herved børifaller dog ikke nødvendigheten av frist etter bergverksloven.

Opfaring av malmbeholdninger til fremtidig drift må til enhver tid foregå i den utstrekning som sund bergmessig drift tillier.

Finner departementet at driften i vesentlig grad avviker fra det bergmessige, og forestillinger i den anledning til vedkommende bestyrer ikke etterkommes, skal selskapet på begjæring forelegge for departe-

mentet en plan for et bestemt tidsrum til fremtidig bergmessig drift av gruben. Denne plan har selskapet å innlevere til godkjenning av departementet senest innen 1 måned etter begjæringens datum. Drift kan alene foretås i overensstemmelse med den av departementet godkjente plan, dog kan avvikelser skje med departementets samtykke. Selskapet er pliktig til å meddele de opplysninger som departementet måtte forlange i anledning av planens godkjenning. Hvorvidt drifta er bergmessig og overensstemmende med den godkjente driftsplan, avgjøres i tilfelle av tvist ved lovlig skjønn.

Som bergtekniske ansvarshavende funksjonærer må kun benyttes personer med nødvendig utdanning. Ingeniører skal som regel ha bergeksamen fra Universitetet eller fra Norges Tekniske Høiskole og stigere bergskoleeksamen. Personer uten sådanne eksamener må kun ansettes i disse stillinger med tillatelse av bergmyndighetene, efter at de for disse har legitimert sine kvalifikasjoner.

4.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere, som har norsk inafods- eller statsborgerrett. Vedkommende regjeringsdepartement kan dog tillate undtagelser fra regelen, når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse, eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

De i Sulitjelva Aktiebolags tjeneste nu værende arbeidere og funksjonærer, som har svensk statsborgerrett, kan uten særskilt tillatelse fortsette i selskapets tjeneste.

Norsk materiell skal benyttes, når dette kan fåes like så godt og i det vesentlige på samme vilkår og ikke dyrere enn utenlandsk, og under forutsetning av at vedkommende leveranse for den vesentligste del kan skje fra norsk fabrikk. Forsikring tegnes i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske og tilstrekkelig sikkerhet.

Tvist om forståelse av foranstående bestemmelser avgjøres av vedkommende regjeringsdepartement, som også kan tilstede andtagelser fra disse regler, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

5.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide, eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer).

Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse og som bortkastes eller ødelegges, kan bare kreves erstattet med deres virkelige verdi, beregnet efter hvad de har kostet verket, med rimelig fradrag for slitasje på utleveringstiden.

Hvis selskapet, nogen av dets medlemmer, eller overordnede funksjonærer, holder handelsbod for arbeiderne eller er økonomisk interessert i sådan handel skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige eiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Selskapet er ansvarlig for, at dets kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor sine arbeidere ved verket.

6.

Selskapet skal være forpliktet til å stille et passende beløp til rådighet for almenbyggende virksomhet blandt arbeiderne, og til geistlig betjening efter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

I den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, er selskapet forpliktet til å undgå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturfremkomster og steder som kan antas å ha videnskabelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidets fremme i henhold til foranstående ikke kan undgås,

skal departementet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken. Om nødvendige bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornuddig meddelelse.

7.

Selskapet er forpliktet til, når vedkommende departement bestemmer det, på den måte og på de vilkår departementet fastsetter, å skaffe arbeiderne og funksjonærene den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for eieredet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av selskapets virksomhet av det offentlige finnes påkrevd, påligger selskapet å utrede utgiftene hermed.

8.

Selskapet er forpliktet til på rimelige vilkår å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og forsvarlig husrom, samt grunn til forsamlingslokale for kooperative eller annen av arbeiderne i fellesskap drevne handelsvirksomhet og lignende — alt efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Selskapet er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmelighet eller hus leiet hos selskapet. Tvist om hvorvidt opsigelsen skyldes arbeidstvist avgjøres av departementet.

Selskapet er forpliktet til for strøk, hvor der ventes å ville bli bymessig bebyggelse (eller en større samling av mennesker) å bekoste utarbeidet utkast til reguleringsplan og innsette denne til vedkommende regjeringsdepartement gjennom de stedlige myndigheter. Ved reguleringsplanens fastsettelse kan departementet, for såvidt Staten ikke allerede eier passende grunn, uten vederlag forlange avstått grunn av selskapet til offentlige veier og gater, samt grunn til opførelse av bygninger til skole, kirke, post, telegraf, tollbod, rettslokale og fengsel.

I tilfelle av salg av hus eller ubebygget tomt, skal selskapet sørge for å innhente i hjemmelsbrevet bestemmelse om at der frem-

tilig ikke skal kunne beregnes større lutsleie enn at den dekker forrentning av kapitalen, utgifter til vedlikehold, skatter, avgifter og tilsyn, samt passende amortisasjon. Tilsvarende regler skal gjelde hvis bygges eller tomteleie benyttes istedenfor salg. I tilfelle av tvist om leiens størrelse, fastsettes denne av Husholdningsnævnen, hvis sådan finnes, men ellers av fylkesmannen.

9.

Efter departementets bestemmelse kan det pålegges selskapet helt eller delvis å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandssettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved bergverksdriften.

Hvis selskapet anlegger jernbane, tannbane eller veier, og disse krysser eller optar en offentlig vei, skal selskapet, om så forlanges, på sin bekostning omlegge veien efter planer godtatt av vedkommende veistyre. De veier, broer og kaier, som selskapet anlegger, skal stå til fri avbenyttelse for almenheten for såvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for bergverket.

10.

Selskapet må ikke uten vedkommende departements samtykke inngå i nogen overenskomst til kunstig forhoielse av prisene på energi eller bergverksprodukter her i riket.

11.

Selskapet skal være forpliktet til efter nedennevnte nærmere regler, på forlangende å avhende til innenlandsk kjøper en del av den årlige produksjon av den sort som kjøperen forlanger til innenlandsk foredling, for såvidt den ikke foredles av selskapet og undtatt bessemerkobber, på vilkår av at den innenlandske kjøper erklærer sig villig til å inngå på samme pris og samme betingelser hvortil vedkommende malmsort på annen måte kan avhendes, og aksepterer de sedvanemessige regler for sådant kjøp.

Den innenlandske kjøper kan kreve avhendet:

Inntil 50 pct. av de første 4000 tonn av den årlige produksjon, når forlangende derom fremsettes minst 2 år i forveien.

Inntil 10 pct. av hvad der er over 4000 tonn av produksjonen når forlangende derom fremsettes minst 6 år i forveien.

For såvidt selskapet selv foredler innenlands så meget av produksjonen som foran nevnt bortfaller foranstående forpliktelse. Tvistighet som måtte opstå i anledning av bestemmelsene i denne post avgjøres av vedkommende regjeringsdepartement, hvis avgjørelse er endelig.

12.

Selskapet skal årlig, på et av vedkommende regjeringsdepartement fastsatt tidspunkt innsende til departementet nøiaktige beregninger avfattet på sådan måte som av departementet bestemt, om anleggets iverksettelse, driftens gang og omfang, arbeidsstyrke og utbetalte arbeidslønninger. Likeså skal selskapet hvert år innsende gjenspart av sin status ledsaget av taps- og vinningskonto for siste år.

13.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

14.

Konsesjonen gis for et tidsrum av 50 år fra konsesjonsresolusjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp skal bergverket med tilhørende grunnstykker og rettigheter, det til grubene egentlig hørende grubemaskineri med tilhørende bygninger, og alle av selskapet anlagte veier innen konsesjonsfeltet, tilfalle Staten med full eiendomsrett uten vederlag. Det øvrige av det til bergverket

hørende byggeverk og maskineri, som efter bergverkslovgivningen kan bortlyttes, samt jernveier og tauheier og utskibningsanlegg, kan Staten enten innløse for dets verdi eller skjønne på sin bekostning, eller forlange fjernet innen en av vedkommende regjeringsdepartement fastsett frist. Alle heftelser på de i nærværende post omhandlede eiendommer og gjenstander, som er tinglyst senere enn konsesjonens tinglysning, bortfaller ved disse eiendommers og gjenstanders overgang til Staten.

Fra samme tid opphører enhver rett for selskapet ifølge ekspropriasjonsforretning av 7 november 1892.

15.

Selskapet erlegger ingen produksjonsavgift for de første 10 år fra konsesjonsresolusjonens datum.

For de senere år erlegges en avgift av 4 ore pr. tonn utbrutt råmalm, som sendes fra grubene til videre foredling eller til direkte salg.

Konsesjonæren plikter å føre en bok, hvori fortløpende for hver måned innføres de av hver grube utbrutte kvanta råmalm. Boken skal innsendes til vedkommende departement innen utløpet av første kvartal i det påfølgende år.

Samtidig erlegges den for det forløpne år pliktige avgift. Misligholdes denne forpliktelse, svares 6 pct. renter fra forfallstid til betaling skjer.

Avgiften kan inndrives ved utpantning.

Undlatelse av å føre eller til bestemt tid innsende den foran nevnte bok kan straffes med bøter. Innførelse av forsettlig uriktige opplysninger i boken straffes med bøter eller med fengsel i inntil 4 måneder.

16.

Til sikkerhet for arbeidernes og funksjonærens fordringer på selskapet i de første 10 år plikter det innen 3 måneder fra konsesjonsresolusjonens datum hos vedkommende regjeringsdepartement å deponere en pantobligasjon stor kr. 100 000,00 i selskapets

eiendommer og anlegg i Pauske herred overensstemmende med § 2 i lov om pant av 8 juni 1895, med prioritet nest etter kr. 9 100 000,00.

Hvis dette ikke kan bli gjort innen nevnte frist, anses konsesjonene som ikke tilstått.

17.

For avgifter vedkommende bergverksdriften og vannfallsleien og konvensjonsbøter til Staten efter konsesjonen, samt for stats-, fylkes- og kommuneskatter skal selskapet for de første 10 år stille sikkerhet ved deposisjon av pantobligasjon stor kr. 100 000,00 i dets eiendommer og anlegg i Pauske herred overensstemmende med § 2 i lov om pant av 8 juni 1895.

Denne pantobligasjon skal ha prioritet nest efter pantobligasjoner for 9 millioner kr. og opptaksrett, eftersom de avdras eller innfries.

Efter forløpet av 10 år fra konsesjonens datum kan de i post 16 og i denne post nevnte sikkerheter kreves ombyttet med bankgaranti for et samlet beløp av kr. 100 000,00.

Konsesjonen blir for selskapets regning efter foranstaltning av det offentlige å tinglyse innen vedkommende jurisdiksjon.

Selskapet er, så lenge tinglysning ikke har funnet sted, uberettiget til å la tinglyse heftelser av nogen som helst art vedrørende de konsederte eiendommer og rettigheter.

18.

Selskapet skal innen 1 år fra konsesjonsresolusjonens datum for vedkommende regjeringsdepartement godtgjøre, at de konsederte eiendommer og gruberettigheter er overdratt til det.

19.

Staten bortleier for konsesjonstiden til selskapet fallholdene i samtlige vassdrag innen det i november 1892 eksproprierede område.

Selskapet plikter å betale en leieavgift stor kr. 1,00 for hver installert elektrisk

H.K. Avgiften betales innen 1 måned etter utløpet av hvert år. Skjer ikke det svares 6 pct. renter av beløpet inntil betaling skjer.

Efter 10 års forløp skal selskapet erlegge en årlig minsteavgift av kr. 10 000,00.

20.

Selskapet plikter før utbyggingsarbeid i vassdragene påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne oplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende utbyggingen, således at arbeidet ikke kan iverksettes, for planene er godkjent av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte. Utforelse så vel som senere vedlikehold og drift underlegges offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

21.

Selskapet er forpliktet til utover det kraftkvantum som kan kreves i medhold av reguleringskonsesjonen av 13 mars 1914 å avgi ytterligere 150 el. hk. til de kommuner hvor kraftanlegget er beliggende, eller andre interesserte kommuner efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Selskapet har rett til å fordre et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Kraften avgis i den form, hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produktionsomkostningene — deri inbefattet 6 % rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 %. Herunder regnes med gjennomsnitt for samtlige samme vannfallseier tilhørende vannkraftanlegg. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges vedvidert hvert 5. år.

Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledningen til nogen av leietagerne, kan kommunen eller Staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leiere av lignende kraftmengder ved konsesjonærens anlegg under samme forhold.

Det forbeholdes likeledes Staten rett til på samme vilkår i hvilket som helst øiemed å utta andre 150 el. hk.

22.

Førsåvidt det til utnyttelse av fallholder i vassdragene blir nødvendig å foreta regulering av bassenger på Statens grunn, vil tillatelse dertil bli meddelt efter den til enhver tid gjeldende lovgivning på lempelige vilkår.

23.

Ved konsesjonstidens utløp får Staten fri rådighet over de til selskapets disposisjon stilte vannfall og rettigheter.

Samtidig tilfaller alle de innretninger, hvorigjennem vannets løp og leie forandres såsom damanlegg, kanaler, tunneller, bassenger, rørledninger m. v., kraftstasjoner med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger, bygninger og innretninger, som hører til kraftanleggene, Staten med full eiendomsrett og uten vederlag.

Anleggene med installert maskineri skal når de overgår til Staten være i fullt driftsmessig stand.

Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn av uvillige menn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre, hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

24.

Den ved utbygging av fallholdene innvunne kraft kan uten særskilt tillatelse anvendes til ethvert formål som direkte eller indirekte står i forbindelse med selskapets grube drift.

Til anvendelse av kraften på annen måte kreves samtykke av Kongen eller vedkommende departement, som dertil måtte være bemyndiget, men sådant samtykke vil ikke bli nektet uten rimelig grunn f. eks. at den vil være skadegjørende eller ikke ønskelig her i landet.

25.

Mulige datterselskaper av aksjeselskapet Sulitjelma Gruber skal ha rett til å erholde elektrisk kraft på samme vilkår, som gjelder for dette selskap.

26.

Øvertredes bestemmelsene i post 2 litra a, b og c erlegges, hvis konsesjonslovens § 34, jfr. §§ 31 og 32 ikke får anvendelse på forholdet, en konvensjonalbot stor inntil kr. 10 000,00 for hver gang efter Kongens bestemmelse. For sådan bot ilegges, skal der være gitt selskapet en frist av 6 måneder til å rette på forholdet. Boten kan i tilfelle gjentas med 1 måneds frist mellom hver gang, inntil forholdet er rettet.

Avviker selskapet uljømlig fra den i post 3 omhandlede plan, plikter det å erlegge en konvensjonalbot, bestemt på samme måte, av inntil samme størrelse og med adgang til gjentakelse som foran nevnt. Sådan bot kan dog ikke ilegges, for det i post 3 omhandlede skjønn er avgitt.

Handler selskapet mot bestemmelsen i post 4 om anvendelse av norsk materiell til anlegg og drift eller mot bestemmelsen i post 10, plikter det hver gang å erlegge en konvensjonalbot bestemt på samme måte og

av inntil samme størrelse som foran nevnt. Det samme gjelder, hvis selskapet handler mot bestemmelsene i post 5 eller i post 8, dog kan boten i disse tilfeller ikke fastsettes til mer enn kr. 2 000,00 for hver gang.

For overtredelse av bestemmelsene i post 3 om innsendelse av karter, kan selskapet ilegges konvensjonalbot stor inntil kr. 500,00 som kan gjentas med 1 måneds mellomrum.

Oversitter selskapet den frist, som vil bli fastsatt for innsendelse av de i post 12 omhandlede innberetninger, plikter det å erlegge en daglig løpende konvensjonalbot stor kr. 50,00.

For hver dag selskapet oversitter den i post 3 omhandlede frist for innsendelse av driftsplan, plikter det å erlegge en daglig løpende konvensjonalbot stor kr. 100,00.

For hver funksjonær som i strid med bestemmelsen i post 3 er i dets tjeneste plikter det efter vedkommende regjeringsdepartements bestemmelse å erlegge en daglig løpende konvensjonalbot stor kr. 50,00. For hver person som i strid med bestemmelsen i post 4, mot selskapets bedre vitende, eller tross øvrighetens advarsel, er i dets tjeneste, plikter det efter vedkommende regjeringsdepartements bestemmelse å erlegge en daglig løpende konvensjonalbot, stor kr. 50,00.

Øvertreder selskapet nogen av de øvrige bestemmelser, plikter det for hver gang å erlegge en konvensjonalbot stor inntil kr. 1 000,00.

Boten, som kan gjentas som foran nevnt, forelegges av vedkommende regjeringsdepartement.

Alle foran nevnte konvensjonalboter tilfaller statskassen.

16.12.1971

St. prp. nr. 136.

(1970—71)

Om drift av gruvevirksomheten i Sulitjelma etter utløp av A/S Sulitjelma Grubers konsesjon 6. juli 1983.

*Tilråding fra Industridepartementet av 7. mai 1971,
godkjent ved kongelig resolusjon samme dag.*

(Foredratt av statsråd Finn Lied.)

I. Innledning.

A/S Sulitjelma Grubers bergverkskonsesjon løper ut 6. juli 1983. Ifølge konsesjonsloven av 14. desember 1917 vil da statens hjemfallsrett til bergverket m.v. tre i kraft.

Ved lov av 19. juni 1969 nr. 65 Om endringer i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 etc., fikk Kongen med Stortingets samtykke adgang til, når det gjenstår mindre enn 25 år av konsesjonstiden for et bergverk som skal tilfalle staten, å inngå avtale med konsesjonæren om leie av bruksrett til vedkommende bergverk med anlegg når konsesjonstiden er utløpt å gi tilsagn om at de nødvendige konsesjoner vil bli gitt (konsesjonslovens § 41). Hensikten med lovendringen var i første rekke å imøtekomme de eksisterende bergverks behov for på et tidlig tidspunkt å få rede på hvorledes statens hjemfallsrett vil bli benyttet når tiden kommer.

Spørsmålet om driften av gruveanlegget i Sulitjelma etter hjemfall ble tatt opp allerede i 1965 i forbindelse med Elkem A/S' overtagelse av aksjemajoriteten i A/S Sulitjelma Gruber. Fra Elkems side ble det da gjort klart at en av forutsetningene for en gjennomføring av konsernets utbyggingsplaner i Sulitjelma var at gruveselskapet fikk forlenget konsesjonstiden for såvel sine bergverks- som vannfallsrettigheter utover 1983 på vilkår det fant akseptable. Disse investeringer beløper seg ifølge selskapets senere oppgaver til ca. 40 mill. kroner og omfatter investeringer i gruvedriften, regional malmeleting, nytt lager, verksted og administrasjonsbygg, anskaffelse av nytt transportmaterieil, modernisering av smeltehytten, kaianlegg på Finneid for større skip, nytt kislasteanlegg samme sted, støtte

til boligbygging etc. Disse tiltak er av en så langsiktig karakter at en gjennomføring av dem er betinget av at det finner sted en avklaring om driften etter hjemfall.

Drift i regi av gruveselskapet etter 1983 forutsetter at man kommer frem til en overenskomst om vilkårene for:

- selskapets leie av de bergrettigheter som tilfaller staten ved hjemfall,
- bergverkskonsesjonen (driftskonsesjonen) for tiden etter 6. juli 1983,
- selskapets leie av de vassdragsrettigheter som det i dag leier i henhold til konsesjon av 1933.

Fra selskapets side er det imidlertid også gjort til en forutsetning for fremtidig drift i dets regi at den nåværende jernbane fra Sulitjelma ned til utskipningsstedet Finneid blir erstattet med vei. Videre er det en betingelse at gruveselskapet vil bli meddelt tillatelse til utslipp i vassdrag og i luften på vilkår som teknisk og økonomisk er akseptable.

I denne proposisjon ber Industridepartementet om fullmakt til å inngå avtale med A/S Sulitjelma Gruber om bortleie av de bergrettigheter m.v. som tilfaller staten ved hjemfall i 1983 på betingelser som samsvarer med det forslag som følger denne proposisjon (kfr. vedlegg 1). Videre søkes det om Stortingets samtykke til å gi gruveselskapets konsesjon til utnyttelse av malminforekomstene etter 1983 innenfor et nærmere fastsatt område på vilkår som i hovedtrekkene samsvarer med vedlagte utkast til bergverkskonsesjon (kfr. vedlegg 2).

Hva angår spørsmålet om inngåelse av en avtale om vilkårene for leie av vassdrags-

Om drift av gruvevirksomheten i Sulitjelma etter utløp av A/S Sulitjelma Grubers konsesjon 6. juli 1983.

rettighetene etter 1983 foreligger det i dag et utkast til avtale. Utkastet er i prinsippet godkjent av selskapet. I samsvar med konsesjonslovens § 41 vil departementet legge frem en egen proposisjon om dette spørsmål med sikte på å innhente Stortingets godkjenning av avtalen.

Samferdselsdepartementet har i St.prp. nr. 137 for 1970-71 fremmet forslag om at veien Finneid/Sulitjelma bygges som riksvei. Av proposisjonen fremgår det at veien er forutsatt ferdig i 1975. Omkostningene ved byggingen er anslått til ca. 40 mill. kroner. A/S Sulitjelma Gruber har erklært seg villig til å forskuttere 20 mill. kroner mot at staten refunderer dette i perioden 1976/79. Renteutgiften i forbindelse med forskutteringen, er forutsatt dekket av selskapet, som også stiller jernbanetraseen gratis til disposisjon for bygging av veien. For ytterligere opplysninger viser en til proposisjonen.

II. A/S Sulitjelma Gruber.

Den første prøvedrift i kobberfeltene i Sulitjelma ble satt i gang i 1887. I 1891 ble Sulitjelma Aktiebolag dannet. Bak dette foretagende sto svensk kapital.

I 1933 ble selskapet omdannet til A/S Sulitjelma Gruber, som i 1937 ble hjemkjøpt av et større konsortium norske bedrifter. Selskapets konsesjon er gitt ved kgl. res. av 6. juli 1933.

Elkem A/S overtok i 1965 92,5 pst. av aksjene i gruveselskapet. Aksjekapitalen er på 5,5 mill. kroner.

A/S Sulitjelma Gruber er i dag en av Norges største produsenter av sulfidmalm. Den årlige utbrudte råmalm-mengde utgjør ca. 400 000 tonn. Selskapet tar sikte på gradvis å øke dette kvantum til 500 000 tonn i 1980.

Av utnyttbare mineraler inneholder malmen svovelkis (gjennomsnittlig innhold 1970 13,5 pst. S), sinkblende (0,40 pst. Zn) og kobberkis (1,58 pst. Cu). Kobbergehalten har ikke endret seg vesentlig siden 1961. Det skulle indikere at gehalten ikke synker mot dypet.

Malmen oppredes på stedet. Flotasjonsverket produserte i 1970 omlag 21 000 tonn kobberkonsentrat, 1 950 tonn sinkkonsentrat og ca. 74 000 tonn svovelkiskonsentrat. Selskapet videreforedler som eneste norske bergverk i dag sitt kobberkonsentrat til blisterkobber ved selskapets egen smeltehytte i Sulitjelma. Her ble det i 1970 fremstilt ca. 6 300 tonn blisterkobber.

Svovelkiskonsentratet og blisterkobberet eksporteres i sin helhet, mens sinkkonsentratet avsettes innenlands. Samlet salgsv verdi var i 1970 ca. 60 mill. kroner, hvorav kobbersalget

utgjorde 57 mill. kroner. Det gjenstående faller stort sett på svovelkisen.

Selskapet sysselsatte pr. 1. januar 1971 omlag 680 personer, herav i gruen med oppredningsverk ca. 350, smeltehytte ca. 40 og ca. 280 i hjelpeavdelingene.

Den eneste forbindelse mellom Sulitjelma og landets transportnett forøvrig er i dag en ca. 38 km lang smalsporet jernbane ned til Finneid ved Nordlandsbanen og riksveien. Transportert mengde produkter fra gruen utgjorde i 1970 ca. 80 000 tonn.

Ved siden av transporten av den foredledte malm er banen nyttet til «sivilt» bruk i form av passasjertransport (skoletransport, kjøring av arbeidstagere m.m.) og til transport av biler.

Ved Sulitjelmabanen er det beskjeftiget ca. 90 personer.

III. Malmreserver.

Det mineraliserte område i Sulitjelmafeltet er meget stort, men geologiske undersøkelser har vist at alle malmforekomstene er bundet til en relativt smal malmførende horisont i fjell-kjeden.

De geologiske undersøkelsene selskapet har foretatt viser at det er Nordfeltet (nord for Langvatn) som har de største malmpotensialer, og undersøkelser på dypet i Nordsynkområdet har gitt så store malmreserver at selskapet har kunnet konsentrere sin drift til dette område. Dette har ført til at tidligere drift i Sagmo- og Jakobsbakken gruver er nedlagt.

Regionale undersøkelser pågår imidlertid også i feltet syd for Langvatn, og geologien indikerer at mulighetene for malmkonsentrasjoner er til stede også der.

Ifølge de rapporter som foreligger fra professor Th. Vogt (1952) og professor J.A.W. Bugge (1968) har man i de mellomliggende år klart å påvise like meget malm som man har drevet ut.

Således regner professor Vogt i 1952 med minst 10 mill. tonn oppfart og sannsynlig malm. Pr. 1968 har selskapet oppfart 6 mill. tonn og, etter professor Bugges uttalelse, synes mulighetene for funn av ytterligere malm like store som i 1952.

Med dagens brytningstakt på ca. 400 000 årstonn råmalm vil 10 mill. tonn være tilstrekkelig til drift frem til ca. 1995. Det er imidlertid i dag intet som tyder på at ikke videre undersøkelser vil kunne resultere i ytterligere funn som skulle gi grunnlag for drift ut over dette tidspunkt.

Malmforekomstene i Sulitjelma har en meget spesiell karakter i forhold til Norges øv-

Om drift av gruvevirksomheten i Sulitjelma etter utløp av A/S Sulitjelma
Grubers konsesjon 6. juli 1983.

rige sulfidmalmer. Forekomstene er relativt flattliggende (20° — 30°), malmlagene tynne (gjennomsnittlig 2 meter), hengforholdet dårlige (de laveste holdfastheter som visstnok er målt i norske gruver) og konsentrasjonene ligger spredt. Brytingen fordeles seg i dag på 40 steder. For å kunne produsere 400 000 tonn/år må der som følge av den lave maktighet, drives ut et areal på mellom 40 000 og 60 000 m². Arlige lete- og oppfarsarbeider utgjør ca. 5 000 meter ort og synk, dvs. ca 1/3 av hva den samlede norske gruveindustri i dag driver.

Forekomstenes egenart medfører spredt drift, store avstander og lange transportveier. Oppdelingen i produksjonssteder og omfanget av lete- og oppfarsarbeider krever et relativt omfattende maskinelt gruvemateriell. På denne bakgrunn må forekomstene i Sulitjelma sies å ha en marginal karakter.

IV. Fauske kommune — Sulitjelma.

Sulitjelma ligger i Fauske kommune. Ved utgangen av 1969 hadde kommunen en befolkning på ca. 8 700 innbyggere (1965 8 400), hvorav ca. 2 000 var bosatt i Sulitjelma. Bare 7½ pst. av de syselsatte var i 1968 knyttet til primærnæringene, mens bergverk og industri (inkl. bygg- og anleggsvirksomhet) beskjeftiget vel 50 pst. Det er i første rekke virksomheten i Sulitjelma som her slår ut.

Tettstedet Fauske med ca. 4 000 innbyggere er et kommunikasjonssenter, idet all landeveistransport nordover mot den nordlige del av Nordland, Troms og Finnmark går gjennom stedet. Det er et naturlig omlastningspunkt for gods som kommer med Nordlandsbanen og skal videre nordover. Stedet har i de senere år utviklet seg til et servicesenter, mens den industrielle virksomhet er begrenset.

Bosettingen i Sulitjelma er i sin helhet betinget av virksomheten i gruen, idet den øvrige næringsmessige aktivitet er begrenset til handelsvirksomhet.

Av statlige/kommunale institusjoner har stedet post, telefon, skoler, (folke- og ungdomsskole), distriktslege, politi etc.

I selve Sulitjelma er det 14 km fylkesvei uten forbindelse med landets øvrige veinett. Det var i 1968 registrert ca. 600 motor kjøretøyer på stedet.

Utbyggingen i Sulitjelma har for en stor del vært belastet gruveselskapet. Det gjelder tilrettelegging av nye boligområder, etablering av vannverk og hovedvannledninger, utbygging og drift av idreitsanlegg og bidrag til kulturelle formål etc. En rekke av disse aktiviteter er pålagt selskapet i henhold til den

gjeldende konsesjon som løper ut i 1983. Andre tiltak av mer kommunal art har selskapet funnet det nødvendig å sette ut i livet uten støtte fra de offentlige myndigheter.

Dette siste må sees i sammenheng med selskapets interesse av å kunne opprettholde Sulitjelma som rekrutteringssted for gruvens arbeidskraft. Uten at den kan tilbys tilstrekkelige sosiale goder, vil ungdommen søke sitt virkefelt utenom stedet. Tendensen til høyere utdanning gjør likevel sitt til at en stor del av ungdommen søker seg bort.

V. Departementets merknader.

Departementet viser til proposisjonens innledningsavsnitt hvor det er redegjort for bakgrunnen for de drøftinger som har funnet sted med A/S Sulitjelma Gruber.

Mens forhandlingene med selskapet om driftskonsesjonsbetingelsene og vilkårene for leie av vassdragsrettighetene har vært fort direkte av Industridepartementet/NVE, fant departementet det mest hensiktsmessig å overlate Forhandlingsutvalget for nye industritiltak, et interdepartementalt utvalg sammensatt av representanter for Finans-, Handels- og Industridepartementet, å forhandle med selskapet om vilkårene for leie av statens bergrettigheter m.v. Da det fra selskapets side som nevnt har vært en betingelse for fortsatt drift i Sulitjelma etter 1983 at den nåværende jernbane Finneid/Sulitjelma erstattes med vei, ble i samråd med Samferdselsdepartementet forhandlingene med selskapet om dette spørsmål også overlatt utvalget, som i denne sak har supplert seg med representanter for Kommunaldepartementet og Samferdselsdepartementet.

Utvalget har i sin innstilling av 31. mars 1971 bl.a. lagt frem forslag til avtale om bortleie av de bergrettigheter m.v. som staten overtar ved hjemfallet i 1983. Forslaget er godkjent av selskapet, betinget av at man kommer frem til for selskapet akseptable løsninger på de øvrige spørsmål knyttet til drift etter 1983.

Etter konsesjonslovens § 41 kan avtalen fra statens side ikke undertegnes uten Stortingets samtykke.

Man forutsetter at Industridepartementet får fullmakt til å foreta slike endringer i fremtiden som utviklingen måtte gjøre naturlig og rimelig.

Bergverkskonsesjonsvilkårene er i prinsippet godkjent av selskapet. Departementet tar sikte på å gi selskapet konsesjon i det vesentlige i samsvar med det foreliggende utkast (kfr. vedlegg 2).

Om drift av gruvevirksomheten i Sulitjelma etter utløp av A/S Sulitjelma
Grubers konsesjon 6. juli 1983.

1. Om hjemfallsretten.

I konsesjonsloven av 14. desember 1970 heter det i kapittel II Om bergverk (§ 13 post 13):

«Konsesjon gis for et bestemt tidsrom av inntil 50 år regnet fra konsesjonens meddelelse. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller bergverket med tilhørende grunnstykker og rettigheter innen konsesjonsfeltet, det til grubene egentlig hørende grubemaskineri med tilhørende bygninger samt alle veier innen konsesjonsfeltet staten med full eiendomsrett uten vederlag. Det øvrige til bergverket hørende byggverk og maskineri som etter bergverkslovgivningen kan bortflyttes, samt jernveier, taubaner og utskipningsanlegg kan staten innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av vedkommende departement fastsatte frist».

Hjemfallsretten omfatter ifølge konsesjonsloven «bergverket med tilhørende grunnstykker og rettigheter». Det er forekomsten og gruve-driften som er undergitt konsesjonsplikt, og hjemfallsrettens naturlige omfang blir da — foruten alle de egentlige bergrettigheter innenfor konsesjonsområdet — selskapets faste eiendommer og rettigheter forøvrig som har direkte betydning for selve bergverksdriften.

Det er ikke avgjørende for omfanget av den lovhjemlede hjemfallsrett om grunnstykkene er ervervet ved ekspropriasjon med hjemmel i bergverkslovens § 18, eller om konsesjonæren har ervervet dem ved frivillig overdragelse.

Hvorvidt et mutingsområde eller et utmål har en slik beliggenhet og drivverdighet at det vil omfattes av hjemfallsretten, må i praksis bli gjenstand for vurdering i hvert enkelt tilfelle.

Det vil videre i praksis være naturlig å la boliggrunn som ligger inne på selve bedriftsområdet gå inn under hjemfallsretten, mens annen boliggrunn i alminnelighet bør falle utenfor.

Hjemfallsretten omfatter ikke grunnstykker tredjemann eier selv om selskapet har bergrettigheter der, og heller ikke grunn konsesjonæren eier som ikke er nødvendig for bergverksdriften (f.eks. jord- og skogeiendommer).

De arealer som omfattes av hjemfallet til staten vil konsesjonæren måtte gi fra seg vederlagsfritt, og områdene må fraskilles konsesjonærens øvrige eiendommer.

Ved det «egentlige grubemaskineri» forstås alt maskineri til brytning og fordring av malm og nødvendige innretninger og bygninger i den forbindelse så som boremaskiner, lastemaskiner, skrapespill med skrape og liner, gruelok og -vogner med skinnegang, kabler, vannledninger, ventilasjonsvifter, heisemaski-

neri med sjakttårn, lineskiver, heislinjer og skip, kompressoranlegg med trykkluftnett o.l. samt bl.a. også rimelige reservedeler til gruve-maskineriet.

Utenfor hjemfallsretten faller oppredningsverk, smelteverk, verksteder, lagerhus, kontorbygninger, boliger o.a.

Bare en mindre del av et gruveselskaps utstyr tilfaller således staten ved hjemfall.

Konsesjonslovens bestemmelser om hjemfall har tidligere vært gjort gjeldende i en rekke bergverkssaker. Disse hjemfall har imidlertid i det vesentlige dreiet seg om mindre forekomster som eierne har gitt opp driften av og latt falle i det fri, hvorved såkalt foregrepet hjemfall har funnet sted. Avtale om drift av en gruve etter hjemfall er gjort gjeldende har tidligere bare blitt inngått i ett tilfelle nemlig mellom staten og A/S Softestad Gruber (1962).

Utover mot århundreskiftet vil konsesjonstiden for en rekke eksisterende gruveanlegg løpe ut. Det gjelder:

A/S Rødsand Gruber (jernmalm)	2.9. 1977
Bergverksselskapet Nord-Norge A/S (sulfidmalm)	7.9. 1978
A/S Knaben Molybdængruber (molybdænmalm)	21.3. 1980
Fosdalens Bergverks-Aktieselskap (jernmalm)	22.1. 1982
A/S Sulitjelma Gruber (svovelkis)	6.7. 1983
Føllidal Verk A/S (svovelkis)	5.1. 1990
A/S Vigsnes Kobberverk (svovelkis)	13.3. 1995

Ved ett av disse anlegg (Føllidal Verk A/S) er virksomheten allerede opphørt på grunn av sviktende råstofftilgang.

Ved vurderingen av spørsmålet om hvem som bør stå for driften av en gruve når konsesjonstiden er løpt ut, må hovedprinsippet være å finne løsninger som sikrer at virksomheten blir drevet på en forsvarlig og samfunnsmessig sett tilfredsstillende måte. I de tilfelle der det etter konsesjonstidens utløp er muligheter for drift, vil som hovedregel denne målsetting best kunne ivaretas ved at den tidligere konsesjonær får anledning til å fortsette om denne så ønsker. Derved unngås brudd i kontinuiteten i driften av bergverket.

Valg av løsning på dette spørsmål må imidlertid være gjenstand for en vurdering av forholdene i hvert enkelt tilfelle.

Forhandlingene med A/S Sulitjelma Gruber har som nevnt hatt som formål å få avklart selskapets betingelser for drift av gruva etter 1983. Departementet har imidlertid søkt å vurdere hva selve overtagelsen av anlegget

Om drift av gruvevirksomheten i Sultjelma etter utløp av A/S Sultjelma
Grubers konsesjon 6. juli 1983.

med sikte på *statlig* drift etter 1983 vil koste staten. Et slikt alternativ reiser en rekke problemer med hensyn til bl.a. finansiering av virksomheten for hjemfallsdato. Det gjelder bl.a. spørsmålet om utgiftene til oppføring av malm, vedlikehold, gjennomføring av de nødvendige investeringer og overtagelse av anlegg etc. som ikke faller inn under hjemfallsretten, men som vil være nødvendig for driften etter 1983. En rekke viktige anlegg som f.eks. oppredningsverk, smeltehytte, kaianlegg, boliger etc. inngår som nevnt ifølge loven ikke i hjemfallet. Ved eventuell statlig drift vil det være naturlig at disse aktiva overtas. Sultjelma Gruber har løselig anslått byggesummen for disse til omlag 60 mill. kroner. Sammen med nødvendige investeringer i tiden for 1983 og 30—40 mill. kroner til oppfæringsarbeider og andre utgifter av driftsmessig art, synes det realistisk å regne med utgifter på vel 100 mill. kroner hvis staten skulle overta gruvens med sikte på å drive den i egen regi. Man har da regnet med at de eksisterende anlegg som ikke tilfaller staten, kan overtas til mindre enn 60 mill. kroner.

Såvel ut fra denne utgiftsmessige belastning forbundet med en eventuell statlig drift etter 1983 som ut fra de gode erfaringer man har fra Elkens virksomhet i Sultjelma som fra andre steder finner departementet det drifts- og samfunnsøkonomisk riktig at virksomheten fortsetter i selskapets regi ved utløpet av den gjeldende konsesjon.

2. Utkast til leieavtale for statens bergrettigheter

a) Statens vederlag.

Selskapets utgangspunkt når det gjaldt fastsettingen av leieavgifter var at det i leietiden skulle betale den samme avgift som i dag, dvs. utenom mutingsavgiften en produktjonsavgift på 4 ore pr. tonn råmalm.

Statens forhandlere tok på sin side utgangspunkt i at leieavtalen måtte utformes slik at den ga staten en rimelig økonomisk fordel utover en fast årlig leie. En slik økonomisk fordel kunne være knyttet til kobberprisen ut fra det synspunkt at fremtidige, sterke stigninger i denne burde gi muligheter for større overskudd som staten som formell eier burde kunne nyte godt av. Det hefter imidlertid en rekke svakheter ved en slik ordning. Det er bl.a. ikke nødvendigvis noen direkte sammenheng mellom kobberprisen og selskapets inntjeningsvne. Også på grunn av avtaleperiodens lengde (frem til år 2033) fant man det lite hensiktsmessig å basere seg på en slik løsning, som man så langt fram i tiden vanskelig kan se konsekvensene av.

Derimot ble spørsmålet om en statlig andel i det skattemessige overskudd av driften tatt opp med selskapet basert på at avtalen på dette punkt måtte utformes slik at den ikke fratok selskapet dets interesse av å påta seg driften av gruvens. En statlig andel av overskuddet burde derfor begrenses til perioder med særdeles gode driftsresultater.

Etter langvarige drøftinger kom partene frem til et forslag om at selskapet ved siden av en fast årlig leie skal erlegge en *tilleggsleie* som utgjør 25 pst. av den del av selskapets overskudd som overstiger 5 mill. kroner av gjennomsnittlig overskudd for de 3 siste inntektsår. Tilleggsleie kan derfor først bli aktuell i 1985.

Det overskudd som skal legges til grunn for leiens beregning er resultatet av all gruvevirksomhet innen hele det konsesjonsområde selskapet vil få seg tildelt. Det begrenser seg derfor ikke bare til utnyttelsen av de bergrettigheter som faller tilbake til staten i 1983.

Driftsresultatet er basert på en råmalmproduksjon på 400 000 tonn/år. Nettoresultatet reguleres proratarisk i forhold til endringer i produksjonen. Regulering oppover skal ikke finne sted for produksjonen overstiger 450 000 tonn. En slik økning må antas å være betinget av nye investeringer i produktjonsanlegget.

For det samfunn som er avhengig av selskapets drift er det av avgjørende betydning at bedriftens virksomhet er basert på en god økonomi. Det er derfor lagt vekt på at selskapet får anledning til, innenfor de skatteregler som til enhver tid gjelder, fritt å kunne disponere sitt overskudd så lenge avsetningene og/eller investeringene kommer samfunnet i Sultjelma til gode direkte og indirekte.

Dette siste kommer bl.a. til uttrykk i at selskapet ifølge forslaget får anledning til å avsette midler til anvendelse utenfor konsesjonsområdet når dette inngår som et ledd i den gruvevirksomhet som drives i konsesjonsområdet.

Hva angår det stipulerte driftsoverskudd på 5 mill. kroner, viser en sammenligning med selskapets driftsresultater for perioden 1963-69 at staten ikke for noen av disse år ville ha fått utbetalt tilleggsleie etter de regler som er trukket opp i avtaleutkastet. Dette har sammenheng med at selskapet i denne periode har foretatt betydelige avsetninger og avskrivninger.

Det er vanskelig å vurdere hvilke muligheter staten i fremtiden vil ha for å oppnå en tilleggsleie. Det må antas at gruveselskapets økonomi vil bli bedret ved lavere transportkostnader som følge av at veien blir bygget. På den annen side må man regne med ytter-

Om drift av gruvevirksomheten i Sulitjelma etter utløp av A/S Sulitjelma
Grubers konsesjon 6. juli 1983.

ligere stigning i driftskostnadene. Utviklingen i prisene på selskapets produkter, i første rekke kobberprisene, over en tidsperiode på over 50 år er det naturligvis ikke mulig i dag å ha noen sikker mening om.

Som fast vederlag for leie av det gruveutstyr som staten overtar, er det foreslått at Sulitjelma Gruber årlig betaler et beløp på kr. 150 000. Som tidligere pekt på utgjør verdien av det utstyr som vil tilfalle staten ved hjemfallet en meget liten del av de samlede investeringer som selskapet har foretatt i Sulitjelma. På grunnlag av de oppgaver som er gitt er verdien av dette utstyr skjønsmessig anslått til ca. 3 mill. kroner. En forrentning på ca. 5 pst. er lagt til grunn ved fastsettningen av avgiften.

Såvel driftsoverskuddet på 5 mill. kroner som den faste årlige avgift er forutsatt regulert på grunnlag av endringer i den offisielle konsumprisindeks. Arbeidsionningenes høye andel av de totale driftskostnader gjør det naturlig å basere seg på denne indeks.

Videre erlegger selskapet en leieavgift for bergrettighetene som svarer til den mutingsavgift som gjelder i henhold til bergverkslovens § 30. Den er for tiden kr. 50 pr. muting pr. år.

Leieavtalens varighet er i samsvar med selskapets ønske satt til 50 år regnet fra 6. juli 1983. Gruvevirksomhet må ut fra sin art baseres på en relativ lang planleggings og undersøkelsesperiode, i første rekke knyttet til arbeidet med oppfaring av malmen. Da det her også dreier seg om forholdsvis store investeringer, er det rimelig at man gir grunnlag for en lang amortiseringstid.

Hver av partene har imidlertid anledning til å oppsi avtalen med 3 års varsel med det forbehold at staten ikke kan gå til slik oppsigelse så lenge drift pågår eller driftshvile er innvilget.

b) Disponering av det hjemfalte område.

Selskapet har i dag rett til å inngå festeavtaler o.l. innenfor det eksproprierte område. Dette har et omfang på ca. 400 km². Området har stor friluftsmessig interesse. Feste av bolig- og hyttetomter har hittil vært forbeholdt de ansatte ved selskapet. Ved bygging av vei til Sulitjelma må det antas at også bosatte utenfor stedet vil ønske å utnytte dette friluftsområde.

Det eksproprierte område vil i 1983 falle tilbake til staten. Praksis ved hjemfall har vært at grunnen forvaltes av Direktoratet for statens skoger.

Fra gruveselskapets side er det pekt på den betydning selskapets gjeldende rett til å inn-

gå festeavtaler representerer i forbindelse med rekrutteringen av personell til virksomheten i Sulitjelma. Adgangen til å utnytte dette område etter 1983 bør ifølge selskapet fortsatt forbeholdes de ansatte ved bedriften. En slik begrensning vil etter selskapets oppfatning lettest la seg gjennomføre i dets regi. Selskapets prinsipielle syn var derfor at bortfestingen burde foretas av selskapet også etter 1983, men i samråd med Direktoratet for statens skoger.

Departementet har ikke funnet det riktig at disponeringen av grunnen overlates til Sulitjelma Gruber slik selskapet primært ønsker det. Det dreier seg her om et stort og verdifullt friluftsområde. Almene hensyn tilsier at det disponeres av det offentlige. Dette syn deles også av Direktoratet for statens skoger. I sine disposisjoner bør imidlertid direktoratet ta hensyn til de sterke interesser som såvel Sulitjelma Gruber som de ansatte i selskapet har i spørsmålet om utnyttningen av området. Selskapet må heller ikke bli hindret i sin gravedrift.

I leieavtalens § 3 er disse hensyn ivaretatt.

Direktoratet forutsettes å disponere grunnen på en slik måte at dette ikke er til hinder for selskapets nåværende eller fremtidige aktivitet innenfor området. Videre skal utfeste av bolig- og hyttetomter og annen disponering av rettigheter vedrørende grunnen innenfor området skje i samråd med selskapet og de ansattes organisasjoner.

Departementet forutsetter at det inngås en nærmere avtale mellom selskapet og Direktoratet for statens skoger om disse spørsmål.

Såvel Direktoratet som selskapet har funnet å kunne godta leieavtalens innhold på dette punkt.

3. Bergverkskonsesjon (driftskonsesjon).

A/S Sulitjelmas bergverkskonsesjon løper ut 6. juli 1983, og selskapet har søkt om ny driftskonsesjon etter denne datum. Konsesjonssøknaden knytter seg til det tidligere konsesjonsfelt samt den del av det eksproprierte område som faller utenfor dette.

Etter å ha innhentet uttalelse fra Kommunal- og arbeidsdepartementet og Sosialdepartementet, er det utarbeidet et utkast til konsesjonsvilkår som i prinsippet er godtatt av selskapet. (Jfr. vedlegg 2). Forslaget er basert på de retningslinjer som er trukket opp i den någjeldende konsesjonslov.

Uthyggingen av samfunnet i Sulitjelma har for en stor del vært belastet gruveselskapet. Dette har bl.a. sammenheng med de betingelser som var gjeldende i henhold til den tidli-

Om drift av gravevirksomheten i Sulitjelma etter utløp av A/S Sulitjelma
Grubers konsesjon 6. juli 1983.

gere konsesjonslov. Ifølge denne skulle selskapene dekke utgifter til bl.a. geistligheten, almindennende virksomhet, nødvendig legehjelp m/ utstyr, politi, husvære, utarbeiding av reguleringsplan og dessuten også stille grunn og vei til rådighet for det offentlige. I tillegg til dette har bedriften som nevnt funnet det nødvendig å bygge ut en rekke sosiale innretninger som barnehage, idrettsanlegg, samfunnshus etc.

Fra selskapets side er det pekt på at såvel økonomisk som administrativt er dette en belastning for selskapet, og at de fleste av disse oppgaver ellers i samfunnet inngår som naturlige ledd i den kommunale virksomhet.

Ved endringen i konsesjonsloven i 1969 er selskapenes forpliktelser på dette felt vesentlig redusert. I Industridepartementets utkast til bergvervskonsesjon for Sulitjelma Gruber etter 1983 er det i samsvar med den nå gjeldende lov tatt inn følgende vilkår av denne art:

«Pkt. 8. Selskapet er etter nærmere bestemmelse av departementet pliktig til, om departementet finner det påkrevet eller ønskelig, på rimelige vilkår og uten beregning av noen for tjeneste, å skaffe arbeiderne og funksjonærene og disses familier sunt og tilstrekkelig husrom og tomter til bygging av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektrisitet, samt grunn til fellesanlegg».

Departementet har forstått at det er kontakt mellom kommunen og selskapet med sikte på å finne en hensiktsmessig løsning på disse spørsmål. Også Kommunal- og arbeidsdepartementet er trukket inn i drøftelsene

med sikte på at kommunen skal sikres det økonomiske grunnlag for å overta oppgaver av samfunnsmessig art som i dag hviler på selskapet.

Departementet finner det naturlig at driftskonsesjonens varighet i likhet med leieavtalens settes til 50 år.

4. Utslipp.

I lov av 26. juni 1970 nr. 75 Om vern mot vannforurensing er det bl.a. innført en plikt til innen 5 år å innhente tillatelse til utslipp i vassdrag. Tilsvarende bestemmelse om royk-utslipp er foreslått innført i «granneloven» av 16. juni 1961 nr. 15.

A/S Sulitjelma Gruber har understreket at en forutsetning for selskapets godkjenning av leieavtalen er at det vil bli meddelt tillatelse til utslipp i vassdrag og i luften på vilkår som teknisk og økonomisk er akseptable.

Ansekning om adgang til slike utslipp er ikke mottatt i departementet.

Departementet går imidlertid ut fra at man vil kunne komme frem til løsninger på dette felt som vil være tilfredsstillende for såvel selskapet som myndighetene.

Industridepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om avtale med A/S Sulitjelma Gruber om leie av statens bergrettigheter ved hjemfall 6. juli 1983.

Om drift av gruvevirksomheten i Sulitjelma etter utleip av A/S Sulitjelma
Grubers konsesjon 6. juli 1983.

Vi OLAV, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å gjøre slikt vedtak:

Stortinget sa stykker i:

1. At staten v/Industridepartementet inngår avtale med A/S Sulitjelma Gruber om leie av statens bergrettigheter m. v. ved hjemfall 6. juli 1983 i samsvar med et fremlagt utkast, samt at departementet får fullmakt til å foreta slike endringer i avtalen som utviklingen måtte gjøre naturlige og rimelige.
2. At Staten v/Industridepartementet får fullmakt til å gi selskapet adgang til utnyttelse av malminforekomstene (driftskonsesjon) etter 1983, i det vesentlige i samsvar med et fremlagt utkast.

Tilråding fra Industridepartementet ligger ved i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 7. mai 1971.

Under Vår hånd og rikets segl

OLAV
(L. S.)

Trygve Bratteli

Finn Midtskaug

Om drift av gruvevirksomheten i Sulitjelma etter utløp av A/S Sulitjelma
Grubers konsesjon 6. juli 1983.

Vedlegg 1.

**Avtale mellom A/S Sulitjelma Gruber — nedenfor kalt selskapet — og Staten
v/ Det kongelige departement for industri og håndverk — nedenfor kalt Staten —
om leie av Statens rettigheter i Sulitjelma etter hjemfall.**

§ 1.

Fra 6. juli 1983 til 6. juli 2033 leier selskapet det bergverk med tilhørende grunnstykker og rettigheter, det til gruvene egentlig hørende gravemaskineri med tilhørende bygninger og alle av selskapet anlagte veier m.v. som er gjenstand for hjemfall til Staten pr. 6. juli 1983 (jfr. lov av 14. desember 1917 nr. 16 og kgl. res. av 6. juli 1933).

Med rettigheter tilhørende bergverket forstås bl. a. anvisninger og mutinger samt retten til i samme tidsrom å skjerpe, anmelde og mute eller på annen måte erverve anvisninger og gruber, samt igangsette drift på samme innen det område som ved kgl. res. av 25. mai 1904 ble fastsatt for Sulitjelma Aktiebolag.

Fra likvidasjon av A/S Sulitjelmabanen og til 6. juli 2033 leier selskapet dessuten de eiendommer, bygninger m.v. som nå eies av A/S Sulitjelmabanen i henhold til spesifikasjon i bilag nr. 1 i den utstrekning disse aktive ikke er nødvendige for bygging og vedlikehold av riksveien Finneid/Sulitjelma.

§ 2.

Senest 6. juli 1983 skal de to parter i fellesskap ha utarbeidet en spesifikasjon over de grunnstykker, det gruveutstyr og de bergrettigheter som er omtalt i § 1. Denne spesifikasjon skal følge denne avtale som bilag nr. 2.

§ 3.

Uten Statens samtykke kan selskapet ikke overdra eller pantsette rettigheter i henhold til denne avtale.

Selskapet har dog rett til å pantsette leieretter sammen med selskapets egne faste eiendommer i Sulitjelma som sikkerhet for innenlandske lån som er eller blir opptatt.

Den grunn som omfattes av ekspropriasjonsforretning av 7. november 1892 og som ikke omfattes av spesifikasjonen i vedlegg 2 til denne avtale, faller tilbake til staten v/Direktoratet for statens skoger den 6. juli 1983, jfr. konsesjonsvilkårene av 6. juli 1933 post 14, 2. avsnitt.

Fra samme datum skal de festeavtaler o.l. som selskapet har inngått innefor nevnte område overføres til Direktoratet for statens skoger.

Direktoratet for statens skoger skal dispo-

nere grunnen på en slik måte at dette ikke er til hinder for selskapets nåværende eller fremtidige aktivitet innenfor området.

Likeledes skal utfeste av bolig- og hytte-tomter og annen disponering av rettigheter vedrørende grunnen innenfor samme område skje i samråd med selskapet og de ansattes organisasjoner og for øvrig etter de til enhver tid gjeldende regler for feste av slik grunn.

Selskapet skal ha rett til å få leie den grunn som er nødvendig for drift av eventuelle forekomster som ikke er i drift pr. 6. juli 1983.

Nærmere avtale om disse spørsmål blir å inngå mellom selskapet og Direktoratet for statens skoger.

For øvrig har selskapet en eiers fulle rådhighet over de leiede grunnstykker.

§ 4.

Konsesjonsvilkår meddelt selskapet ved kgl. res. av anses som en del av denne avtale og følger avtalen som bilag nr. 3.

§ 5.

Selskapet betaler alle gebyrer, avgifter og skatter som etter lovgivningen til enhver tid påhviler eier, bruker eller innehaver av grunn og rettigheter av den art som er nevnt i § 1.

§ 6.

Som vederlag for de bergverksrettigheter og det grubeutstyr selskapet leier i henhold til § 1, betaler selskapet følgende leiebeløp, som forutsettes fradragsberettiget ved ligningen:

1. En årlig leie stor kr. 150 000. Denne leie forfaller første gang til betaling 6. juli 1984 for perioden 6. juli 1983 — 5. juli 1984.
Hver av partene kan — første gang pr. 1. januar 1984 — og deretter hvert 5. år, kreve regulering av leien på grunnlag av endringene i det alminnelige prisnivå uttrykt ved den offisielle konsumprisindeks, idet prisindeksen for januar 1971 legges til grunn som basis.
2. En tilleggsleie som skal utgjøre 25 % av den del av selskapets overskudd som overstiger kr. 5 000 000 av gjennomsnittlig overskudd for de 3 siste inntektsår.

Om drift av gruvevirksomheten i Sulitjelma etter utløp av A/S Sulitjelma
Grubers konsesjon 6. juli 1983.

Bilag nr. 1.

Det overskudd som skal legges til grunn for leiens beregning, er den del av overskuddet som er opptjent ved den gruvevirksomhet som er knyttet til de rettigheter i konsesjonsområdet som er omtalt i § 1. slik denne del av overskuddet legges til grunn ved endelig ligning etter fradrag av ligningsmessig godkjente avskrivninger og avsetninger til fremtidige utgifter eller investeringer og eventuelle underskudd fra tidligere år fra og med inntektsåret 1984. For avsetninger til fremtidige utgifter eller investeringer gis dog fradrag bare når disse skal anvendes innenfor konsesjonsområdet eller utenfor dette som et ledd i den gruvevirksomhet som drives i konsesjonsområdet.

Det forannevnte fradrag på kr. 5 000 000 er basert på en råmalmsproduksjon av 400 000 tonn og blir hvert år å regulere proratarisk i forhold til endringer i produksjonen. Regulering finner dog ikke sted for produksjonen overstiger 450 000 tonn. Hver av partene kan — første gang pr. 1. januar 1984 — og deretter hvert 5. år, kreve regulering av fradragbeløpet, kr. 5 000 000 av endringene i det alminnelige prisnivå uttrykt ved den offisielle konsumprisindeks, idet prisindeksen for januar 1971 legges til grunn som basis.

Tilleggsleien betales pr. 6. juli hvert år, første gang 6. juli 1985 på grunnlag av gjennomsnittlig overskudd for driftsåret 1. januar — 31. desember 1984 og de to foregående år.

3. Dessuten betaler selskapet en årlig avgift som svarer til den til enhver tid gjeldende årsavgift i henhold til bergverkslovens § 30.

§ 7.

Hver av partene kan oppsi denne avtale med 3 års varsel. Dog kan Staten ikke oppsi avtalen så lenge drift pågår eller driftshvile er innvilget i henhold til konsesjonsvilkårene.

§ 8.

Twist om forståelsen av denne avtale, eller forhold som utspringer av avtalen, avgjøres med endelig virkning ved voldgift av en nemnd på 3 medlemmer. Partene oppnevner ett medlem hver som i fellesskap utpeker en formann. Blir partsrepresentantene ikke enige, oppnevnes formannen av Høyesterettsjustitiarius. Forevrig gjelder reglene i kap. 32 i lov av 13. august 1915 om rettergangsmåten for tvistemål.

Undervedlegg 1.

SPESIFIKASJON

over eiendommer, bygninger m. v. som eies av A/S Sulitjelmabanen og som ønskes leiet av A/S Sulitjelma Gruber:

Driftsbygninger:

Lom stasjon:

Stasjonsbygning med godshus
Plattform
Lokomotivstall med vognreparasjonsverksted

Sulitjelma stasjon:

Stasjonsbygning med godshus
Plattform

Planteskolen:

Spisebu

Stokkviknakken:

Spisebu

Bjorkmoen:

Spisebu

Tverrelva:

Hvilebu

Skjønståfoss:

Avdelingsbu

Finnvid stasjon:

Stasjonsbygning
Sykkelskur
Godshus
Lagerskur
Avdelingsbu

Sivilbygninger:

101/169 Gården Lovmo, Fauske:

Våningshus
Uthus

101/70-11, Johansens tidl. gård, Fauske:

Våningshus

Hus nr. 96 Sandnes, Fauske:

8-familiers hus

Moen, Fauske:

Vokterbolig

Om drift av gruvevirksomheten i Sulitjelma etter utløp av A/S Sulitjelma
Grubers konsesjon 6. juli 1983.

Banelegemet:

Grunnstykker som ikke skal brukes til veiformål

Banelegemet Ågiffjell—Sjonstå

Grunn for avklaring av den blivende riksvei ved grustak Moen, Ågiffjell (Sjonstå), Bursi og Østbanen. Vegvesenet får ta ut grus og fyllmasse til veianlegget fra gruveselskapets forekomster etter avtale med selskapet. Grus og fyllmasse til vedlikehold av denne vei og andre offentlige veier i Sulitjelma fra disse forekomster, vil Vegvesenet få kjøpe på rimelige betingelser for slik masse i distriktet. Ved utnyttningen av disse forekomster tas alle rimelige hensyn til naturverninteresser.

En del 25 kilos skinner med lasker, skruer, underlagsplater og dogs

En del 35 kilos skinner med de. tilbehør

En del sleepers m. m.

Inventar, utstyr, redskaper m. m.:

Diverse inventar, stasjoner m. m.

Diverse elektrisk utstyr som ovner, kabler og armaturer

Diverse kontorutstyr, stasjoner m. m.

Verktøy for stein- og jordarbeid

Verktøy for mek. verksted

Verktøy for elektrisk verksted

Reservedeler forøvrig.

Vedlegg 2.

Utkast

til konsesjonsvilkår for A/S Sulitjelma Gruber (Bergverksdelen).

1.

Konsesjonen gir selskapet adgang til utnyttelse av malminforekomstene i overensstemmelse med konsesjonsbetingelsene og den til enhver tid gjeldende lovgivning om slik bedrift.

2.

- a. Selskapets sete skal være her i landet og styrets flertall, formannen innbefattet, skal bestå av norske statsborgere.
- b. Minst 80 % av aksjene skal til enhver tid være på norske hender. Selskapet skal føre en fortegnelse over samtlige deltakere med angivelse av deres statsborgerskap og styret skal til enhver tid, om det kommer til kunnskap om at bestemmelsene om aksjenes eierforhold er overtrådt, straks innberette dette til departementet.
- c. Styret skal en gang årlig, umiddelbart etter avholdelsen av årets generalforsamling, avgi en erklæring til departementet om at foranstående bestemmelser om selskapets sete og styre, samt om aksjonærforholdene er overholdt. Det vises til bestemmelsene i ervervsloven av 14. desember 1917 § 34, jfr §§ 36 og 37.
- d. Bestemmelsene i denne posts punkter a og b skal inntas i selskapets vedtekter. Vedtektene og senere endringer i disse skal i den utstrekning de angår konsesjonen eller de vilkår som er fastsatt for denne godkjennes av departementet.

3.

Alle selskapets mutinger og utmål innenfor konsesjonsområdet inntegnes på det for for-

målet beste foreliggende offentlige eller private kartverk. Kartet/ene skal innen ett år fra konsesjonens datum innsendes til departementet i 2 eksemplarer. Kartet/ene skal senere suppleres etter departementets nærmere forlangende.

Alle mutingspunkter skal avmerkes i marken på varig og synlig måte.

4.

- a. Gruvedriften skal være bergmessig og overensstemmende med den til enhver tid gjeldende lovgivning.
Finner departementet at gruve driften i vesentlig grad avviker fra det bergmessige, og henvendelse til selskapet om å rette på dette ikke blir etterkommet, kan departementet forlange at selskapet fremlegger en plan for et bestemt tidsrom til fremtidig bergmessig drift av gruen. Planen skal innleveres til departementets godkjenning senest 4 måneder etter at begjæring er fremsatt. Drift kan alene foretas i overensstemmelse med den av departementet godkjente plan, dog kan avvikelser skje med departementets samtykke. Selskapet er pliktig til å meddele de opplysninger som departementet måtte forlange i anledning av planens godkjenning.
I tilfelle av tvist avgjøres spørsmålet om driften er bergmessig ved skjønn. På samme måte avgjøres også hvorvidt driften er overensstemmende med godkjent driftsplan.
- b. Oppfaring av malmbeholdninger til fremtidig drift må til enhver tid foregå slik og

Om drift av gruvevirksomheten i Sulltjelma etter utløp av A/S Sulltjelma
Grubers konsesjon 6. juli 1983.

- i den utstrekning som sunn bergmessig drift tilsier. Bestemmelsene under punkt a, annet og tredje ledd, gjelder tilsvarende.
- c. Over enhver gruve skal det oppnås kart i målestokk som fastsettes av departementet. Kartene kompletteres minst én gang årlig. Departementet kan gi nærmere forskrifter om kartenes utførelse. Kopi eller film av det ajourførte gruvekart sendes i 2 eksemplarer til bergmesteren innen mai måneds utgang i de år hvis tall ender på 5 eller 0. Hvis bergmesteren finner det påkrevet, kan han pålegge selskapet å sende kartkopier med kortere mellomrom.
- d. Det må foregå uavbrutt drift på minst ett arbeidsted innenfor konsesjonsfeltet. Vessentlige innskrenkninger eller nedlegging av gruveriften må bare finne sted etter samtykke fra departementet.
- Tillatelse til midlertidig å innstille alt arbeid kan gis av departementet for inntil 5 år ad gangen.
- e. Som bergtekniske ansvarshavende funksjonærer må bare benyttes personer med nødvendig utdanning. Ingeniører skal som regel ha bergeksamen fra Norges tekniske høgskole eller annen likeverdig utdanning, og stigere som regel bergskoleeksamen. Personer uten slike eksamen må bare ansettes i disse stillinger med tillatelse av bergmyndighetene etter at de for disse har legitimert sine kvalifikasjoner.

5.

Til anlegg og drift skal fortrinnsvis anvendes norske varer dersom de kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 % overstiger den pris med tillagt toll som de kan fås for fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette er kostbarere, når bare nevnte prisforskjell — 10 % — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 % av den utenlandske varers pris (eksklusive toll).

Departementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til vedkommende departement med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger

i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Twist om forståelse av disse bestemmelser avgjøres av departementet.

6.

Forållring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Departementet kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Det påhviler selskapet i den utstrekning som dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Såfremt slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal selskapet før arbeidet igangsettes, forelegge saken til uttalelse for vedkommende myndighet etter lov av 19.6. 1970 Om naturvern.

Større arbeider, anlegg eller virksomhet ut over den nåværende, skal meldes til departementet.

Antas det at arbeider, anlegg eller virksomhet vil medføre betydelige skader på naturvitenskapelige verdier, kan Kongen bestemme at det før arbeidet, anlegget eller virksomheten settes i gang, skal utføres naturvitenskapelige undersøkelser og at utgiftene til dette i rimelig utstrekning skal dekkes av selskapet. Det skal i tilfelle fastsettes frist for når undersøkelsene skal være avsluttet. Jfr. også lov om formidling av 29. juni 1951.

Det påhviler selskapet etter departementets nærmere bestemmelser, og i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å sørge for at anleggene blir minst mulig skjennende. Selskapet plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføringen av disse pålegg.

Selskapet skal etterhvert foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Ved nedlegging av en gruve må oppryddingen være ferdig senest etter 2 år.

Mens undersøkelser, planlegging og bergverksvirksomhet pågår, skal alle gruveåpninger og andre åpninger i grunnen innenfor konsesjonsfeltet som kan medføre fare for mennesker eller husdyr, holdes forsvarlig sikret. Når virksomheten blir innstillet eller nedlagt skal disse åpninger sikres på en forsvarlig og varig måte for å avverge fare eller skade for omgivelsene. Selskapet er forpliktet

Om drift av gruvevirksomheten i Sulitjelma etter utløp av A/S Sulitjelma
Grubers konsesjon 6. juli 1983.

til et senere forsvarlig vedlikehold av sikringstiltakene.

Vedkommende ingeniører og arbeidsledere gis fornøden meddelelse om bestemmelsene i denne post.

8.

Selskapet er etter nærmere bestemmelse av departementet pliktig til, om departementet finner det påkrevet eller ønskelig, på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste, å skaffe arbeiderne og funksjonærene og disses familier sunt og tilstrekkelig husrom og tomter til bygging av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektrisitet samt grunn til fellesanlegg.

9.

Selskapet kan etter nærmere bestemmelse av departementet pålegges å sikre en øyeblikkelig erstatning til etterlatte etter den som måtte omkomme ved arbeidsulykke.

10.

Selskapet er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer innenfor driftsområdet samt av offentlige kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved bergverksdriften. I tvilstilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på selskapets bekostning. Veier, bruer og kaier som selskapet anlegger, skal kunne benyttes av allmennheten med mindre departementet trefrer annen bestemmelse.

Hvis selskapet anlegger jernbane, taubane eller veier, og disse krysser eller opptar en offentlig vei, skal selskapet om så forlanges, på sin bekostning omlegge veien etter planer godtatt av vedkommende veistyre.

11.

Dersom departementet forlanger det, er selskapet forpliktet til å avhende inntil 20 % av produksjonen til innenlands foredling, såfremt den innenlandske kjøper erklærer seg villig til å inngå på samme pris og samme betingelser hvortil vedkommende produkt på annen måte kan avhendes. For så vidt selskapet selv foredler en del av sin produksjon innenlands, kan denne del innregnes i de ovenfor nevnte 20 %.

Twist som måtte oppstå i anledning av bestemmelsene i denne post, avgjøres av departementet.

12.

Selskapet skal årlig, på et av departementet fastsatt tidspunkt, innsende til departementet

nøyaktige beretninger, avfattet på slik måte som departementet bestemmer, om anleggets iverksettelse, driftens gang og omfang, arbeidsstyrke og utbetalte arbeidslønninger. Likeså skal selskapet hvert år innsende gjenspart av status ledsaget av taps- og vinningskonto for siste år.

13.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av departementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet.

14.

Konsesjonen gis for et tidsrom av 50 år fra 6. juli 1983, dog slik at konsesjonen bortfaller når selskapets avtale med staten om leie av bergrettighetene m. v. bortfaller.

Ved konsesjonstidens utløp skal bergverket med tilhørende grunnstykker og rettigheter innen konsesjonsfeltet, det til gruvene hørende egentlige gravemaskineri med tilhørende bygninger samt alle av selskapet anlagte veier innen konsesjonsfeltet — alt i den utstrekning det ikke går inn under særskilt avtale mellom staten og selskapet om bortleie av bergrettigheter m. v. — tilfalle staten med full eiendomsrett uten vederlag.

Det øvrige til bergverket hørende byggverk og maskineri, som etter bergverkslovgivningen kan bortflyttes, samt jernveier, taubaner og utskipningsanlegg, kan staten innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

15.

Selskapet plikter snarest mulig for egen regning å tinglyse konsesjonen med de vilkår som er knyttet til denne på alle eiendommer hvor selskapet har eller får rettigheter m. v. som går inn under hjemfallsbestemmelsen i post 14.

Heftelser som er tinglyst på de i post 14 omhandlede eiendommer for konsesjonen er tinglyst, må vike prioritet for bestemmelsene i konsesjonen.

Alle heftelser på de i post 14 omhandlede eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse eiendommer m. v. går over til staten.

16.

a. Overtres bestemmelsene i post 2, post 12 eller post 15 eller nedlegges gruve driftten uten departementets samtykke, jfr. post 4 d, onlegger selskapet til statskassen en

Om drift av gravevirksomheten i Sulitjelma etter utløp av A/S Sulitjelma
Grubers konsesjon 6. juli 1983.

mulkt på inntil kr. 10 000 etter departementets bestemmelse. For slik mulkt ilegges, skal det være gitt selskapet en frist av 6 måneder til å rette på forholdet. Mulkten kan i tilfelle gjentas med 1 måneds mellomrom hver gang inntil forholdet er rettet.

Såfremt nevnte bestemmelser overtres gjentatte ganger eller vedvarende, kan departementet dessuten erklære at konsesjonen er bortfalt, således at reglene i ervervslovens §§ 31 og 32 får anvendelse.

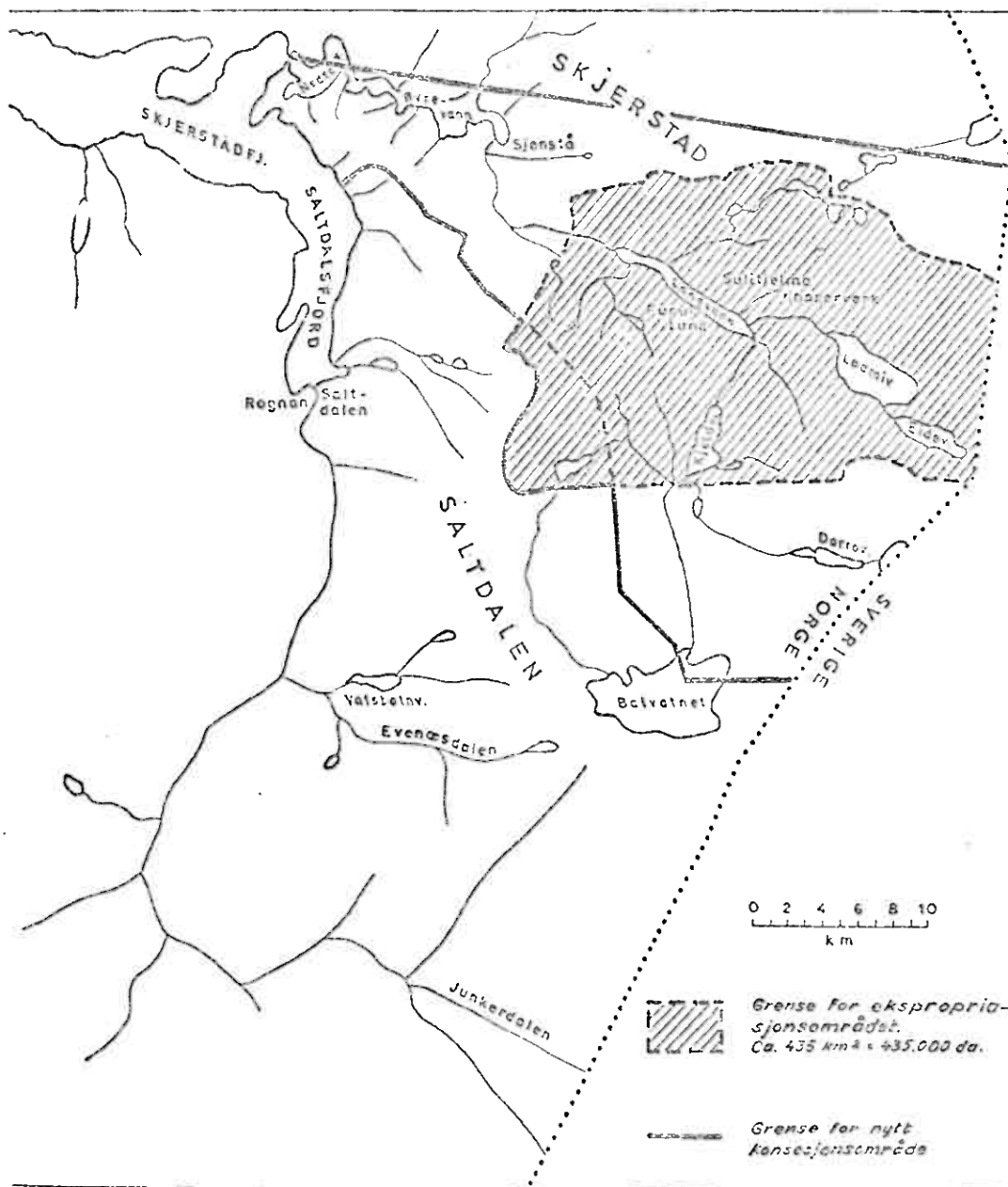
- b. For overtredelse av bestemmelsene i post 5 erlegger selskapet for hver gang etter av-

gjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 % av verdien.

- c. Overtres noen av de andre bestemmelser, erlegger selskapet etter avgjørelse av departementet en mulkt til staten. Mulkten kan i tilfelle gjentas med 1 måneds mellomrom hver gang inntil forholdet er rettet. Størrelsen av mulkten kan settes til inntil kr. 50 000 hver gang dersom selskapet avviker uhjemlet fra den driftsplan som er omhandlet i post 4, punkt a, 2. ledd. I alle øvrige tilfelle som ikke er nevnt foran, kan mulkten settes til inntil kr. 10 000 hver gang.

Om drift av gruvevirksomheten i Sulitjelma etter utløp av A/S Sulitjelma
Grubers konsesjon 6. juli 1983.

A/S Sulitjelma Grubers nye konsesjonsområde

St. prp. nr. 137.

(1970—71)

Om bygging av bruer i Vesterålen, bygging av veg til Sulitjelma, øking av statsgaranti for lån til bygging av ferjer i riksveg-samband, grunnerstatning for motorveg Ålesund - Rødset samt endring i bevilgninger for 1971 m.v.

*Tilråding fra Samferdselsdepartementet av 7. mai 1971,
godkjent ved kongelig resolusjon samme dag.*

(Foredratt av statsråd Reinulf Steen.)

Samferdselsdepartementet legger med dette fram proposisjon for Stortinget om bygging av bruer i Vesterålen, bygging av veg til Sulitjelma, øking av statsgaranti for lån til bygging av ferjer i riksvegsamband, grunnerstatning for motorveg Ålesund — Rødset og endring i bevilgninger for 1971 m.v.

I. Bygging av bruer i Vesterålen.

I Vesterålen har det i flere år vært arbeidet for å bygge bruer over Risoysundet, Sortlandsundet og Børøysundet ved låncopptak og bompengefinansiering. Disse bruene sammen med en bru over Hognfjorden ved Kvalsaukan, vil eliminere de mest trafikkerte ferjesambandene i Vesterålen, bedre kommunikasjonene i hele dette øyområde og gi ferjefri forbindelse til E 6.

Det forberedende arbeide ble inntil våren 1970 drevet av tre bruselskaper. Etter departementets initiativ ble det da enighet om at selskapene skulle legge fram for sine generalforsamlinger forslag om sammenslutning til ett bruselskap. Det ble oppnådd enighet om dannelse av ett selskap med de tre selskaper som aksjonærer, og Vesterålsbruene A/S ble stiftet 27. oktober 1970.

Det videre arbeide med brusaken er etter dette utført gjennom en arbeidsgruppe med representanter fra Vesterålsbruene A/S, Samferdselsdepartementet, Vegdirektoratet og vegsjefen i Nordland.

Det er utarbeidet forprosjekt for bruene over Risoysundet, Sortlandsundet og Børøysundet.

Havnedirektoren har godkjent at seiløpet for de tre bompengebrauene bygges med en minste fri høyde over høyeste høyvann på 30 m i en bredde av 80 m.

Av de øvrige tekniske data kan nevnes:

	Bru- lengde
Andøybrua	710 m
Sortlandbrua	920 »
Børøysundbrua	1 340 »

Det er regnet med kjørebane på 6,5 m på alle bruene og fortau.

I St. meld. nr. 14 (1970—71) om Norsk Vegplan har departementet gått inn for bygging av bru over Hognfjorden ved Kvalsaukan som et ledd i en nord-sydgående riksveglinje på Hinnøya. På tilforselsvegene til denne brua tar en nå bare sikte på å foreta de utbedringer som er absolutt nødvendige av hensyn til trafikkavviklingen. Arbeidet med forprosjekt for bru ved Kvalsaukan pågår. Det er forutsatt at det ikke skal betales bompenger på brua over Hognfjorden.

Samferdselsdepartementet har i samråd med den nevnte arbeidsgruppe kommet til at følgende framdriftsplan bør kunne legges til grunn:

	Bygge- start		Ferdig
1. Andøybrua	1/7-72	—	1/7-74
2. Kvalsaukan bru	1/1-73	—	1/7-74
3. Sortlandbrua	1/1-73	—	1/1-76
4. Børøysundbrua	1/7-74	—	1/1-77

Om bygging av bruer i Vesterålen m.m.

Basert på denne fremdriftsplan er det utarbeidet revjerte trafikk- og inntektsprognoser. I trafikkprognosene er det regnet med en engangsøkning av trafikken ved overgang fra ferje til bru.

Inntektsprognosene er basert på at bompengesatsene om lag svarer til dagens ferjesatser med tillegg av 15 pst., og at bompengesatsene holdes fast i bompengerperioden. Rabattordning er lagt opp som en gjennomsnittsrabatt etter riksregulativet for ferjer. Bompengerperioden er beregningsmessig satt til gjennomsnittlig 15 år for bruene sett under ett, og en har forutsatt at bompengene vil bli opphevet samtidig på de tre bruene. Bompengerordningen vil ikke bringes til opphør før fylket har fått innfridd eventuelle regresskrav mot brusselskapet.

Avdragsevnen er ut fra disse forutsetninger beregnet til 31,3 mill. kroner pr. 1. januar 1976 etter at brusselskapets årlige driftsutgifter er trukket fra.

Innenfor rammen av totaloverslaget har en regnet med å dekke eventuelle utbedringsarbeider på en eksisterende kommunal bru mellom Stokmarknes og Borøya (Borøybrua) og som må opptas til vedlikehold som riksveg når Borøysundbrua åpner. Det er en forutsetning at bompenger ikke skal innkreves over Borøybrua.

Ut fra ovenstående fremdriftsplan m.v. har en kommet fram til følgende kapitalbehov og finansieringsopplegg:

	Mill. kroner
Kostnad for de 4 bruene med tilførselsveger	85,2
Brusselskapets renter i byggetiden, driftskapital og startkostnader ..	4,8
Totalt kapitalbehov	90,0

Herav dekkes endelig ved:

	Mill. kroner
Vesterålsbruene A/S (tilbakebetales ved bompenger)	29,0
Bevilgninger over vegbudsjettet ..	61,0

De oppførte statsbevilgninger overstiger de beløp som er ført opp i Norsk Vegplan i 1. og 2. planperiode og brusselskapet må derfor forskottere endel av statsbevilgningene. Ved denne forskottering påløper det renteutgifter som reduserer bruenes avdragsevne fra 31,3 mill. kroner til 29,0 mill. kroner.

Finansieringen i byggetiden er lagt opp slik:

	Mill. kroner
Bevilgning over vegbudsjettet	48,0
Partialobligasjonslån	39,0
Brusselskapets aksjekapital og lånebevis	3,0
Total kapitaltilførsel	90,0

Bevilgningene over vegbudsjettet i byggetiden er i samsvar med departementets forslag til Norsk Vegplan for første og annen planperiode.

Vegplanens bevilgningstall er i 1968-priser 33,3 mill. kroner. Omregnet til løpende priser og basert på den skisserte fremdriftsplan vil vegplanens bevilgningstall tilsvare omlag følgende beløp:

1972	6 mill. kroner
1973	7 » »
1974	10 » »
1975	12 » »
1976	13 » »
48 mill. kroner	

Fylkesutvalget i Nordland har i møte 12. mars 1971 sluttet seg til dette bevilgningsopplegg.

Brusselskapet vil i byggetiden bidra med totalt 42 mill. kroner, men av dette beløp vil staten måtte refundere 13 mill. kroner på grunn av at avdragsevnen over den beregnede bompengerperiode bare blir ca. 29 mill. kroner. Fylkesutvalget i Nordland har sluttet seg til følgende foreløpige fordeling av refusjonsbeløpet:

1978	4 mill. kroner
1979	4 » »
1980	5 » »
13 mill. kroner	

Vesterålsbruene A/S har en disponibel aksje- og lånebeviskapital på ca. 3,0 mill. kroner.

Det er forutsatt at brusselskapet får adgang til å oppta partialobligasjonslån på 13 mill. kroner i hvert av årene 1973, 1974 og 1975. Fylkesutvalget i Nordland har i møte 12. mars 1971 vedtatt å garantere for låneopptakene.

Bompengerordningen skal bare opprettholdes så lenge det er nødvendig for å dekke brusselskapets forpliktelser i henhold til avtalen. Dette innebærer at den faktiske bompengerperiode kan bli kortere eller lenger enn 15 år.

Om bygging av bruar i Vesterålen m. m.

ettersom de faktiske inntekter overstiger eller blir mindre enn prognosen.

Samferdselsdepartementet har med forbehold om nødvendig godkjenning fra Stortinget foreslått inngått følgende avtale med Vesterålsbruene A/S:

1. Følgende bruprosjekter med tilførselsveger opptas som riksveganlegg: bru over Risøysundet, bru over Sortlandsundet, bru over Børøysundet og bru over Hognifjorden.
2. Anleggene finansieres delvis med et beløp sto. 24,2 mill. kroner som skaffes til veie av Vesterålsbruene A/S. Midlene stilles til disposisjon av bruseselskapet for vegsjefen i Nordland i samsvar med fremdriften av anleggene. De øvrige anleggsutgifter dekkes endelig over statsvegbudsjettet.
3. Vesterålsbruene A/S forskotterer statens del av byggekostnadene i nødvendig utstrekning idet det forutsettes at staten bevilger 48 mill. kroner av kostnadene i byggetiden og refunderer bruseselskapets forskott stort kr. 13 mill. fra og med 1978.
4. Vesterålsbruene A/S dekker renter i byggetiden og egne administrasjonsutgifter og disse utgifter holdes utenom byggekostnadene, jfr. pkt. 2 og 3.
5. Statens vegvesen er byggherre, sørger for erverv av nødvendig grunn til brufeste og tilførselsveger og sørger videre for prosjektering, byggeledelse og kontroll av anleggsdriften samt kasserer- og regnskaps-tjeneste i anleggstiden.
6. Anleggene overtas til vedlikehold som riksveg fra det tidspunkt de er ferdige i henhold til godkjente planer.
7. Renter og avdrag på lån som Vesterålsbruene A/S pådrar seg i tilknytning til anleggene, innløsning av aksjer og lånebevis til pari kurs, dekning av utbytte på aksjer og lånebevis samt egne administrasjonsutgifter, tillates dekket ved oppkreving av brupenger som godkjennes av Samferdselsdepartementet i henhold til veglovens § 27. Vesterålsbruene A/S påtar seg arbeidet og utgiftene ved oppkreving av brupengene.
8. Vesterålsbruene A/S plikter å sende regnskap og oppgaver gjennom vegsjefen til Vegdirektoratet overensstemmende med direktoratets nærmere bestemmelse. Selskapet forutsettes undergitt de revisjons- og regnskapsforskrifter som gjelder for aksjeselskaper.

II. Bygging av veg til Sulitjelma.

Den eneste forbindelse til gruvesamfunnet Sulitjelma med vel 2 000 innbyggere, er den

38 km lange smalsporede jernbanelinje fra Finneid ved Nordlandsbanen og E 6.

Banen dies og drives av et eget selskap, A/S Sulitjelmabanen, under tilsyn av Norges Statsbaner. Konesjon for banen gjelder fram til 1983.

Spørsmålet om å forlenge Sulitjelmabanen fra Skjønstå til Finneid ble tatt opp i St.prp. nr. 8 for 1952. Anleggsarbeidet startet i 1955 og strekningen mellom Finneid og Ågiffjell stasjon ble satt under trafikk i 1957.

Før vedtaket om forlengelse av jernbanen, var det en langvarig diskusjon om man i stedet burde gå over til vegtransport. Både jernbanekommisjonen av 1949 og Samferdselsdepartementet fant at vegforbindelse Finneid—Sulitjelma var det alternativ som ville gi den beste løsning. Vegalternativet falt imidlertid bort da gruveselskapet ikke fant seg tjent med den forutsatte vegklasse og trase og ikke hadde sikkerhet for at vegen kunne holdes åpen om vinteren. Jernbanalternativet ble understøttet også av flertallet av befolkningen i Sulitjelma og av fylkets myndigheter.

A/S Sulitjelma Gruber overdro den gamle banen med alt rullende materiale m.v. til det nye baneselskap mot samtlige aksjer i baneselskapet.

A/S Sulitjelmabanen har en aksjekapitel på 3 mill. kroner.

A/S Sulitjelmabanen ble ved Stortingets vedtak av 28. mai 1952 ydet et rentefritt lån av staten på 12 mill. kroner samt nedskrivningsbidrag på 7 mill. kroner. Da byggeover-slaget på 19 mill. kroner ikke strakk til, ble det senere i overensstemmelse med avtalen bevilget ytterligere midler til fullføring av baneanlegget. Siste bevilgning ble gitt ved Stortingets vedtak av 15. mars 1958. Den samlede finansiering av banen ble da slik:

	Mill. kroner
Lån til baneselskapet	12,0
Nedskrivningsbidrag	10,9
Lån til Sulitjelma gruber	3,0
	25,9

Lånet på 12 mill. kroner er rentefritt mens avdraget nå er satt til kr. 485 000 pr. år.

Ved utgangen av 1969 var restgjelden på vel 8 mill. kroner. Etter forutsatt nedbetalingstakt vil hele lånet være tilbakebetalt ved utgangen av 1986.

Lånet til baneselskapet ble finansiert ved motverdimidler fra Marshall-hjelpen. Lånet er i dag bokført i statsregnskapet under konto nr. 63505 Industrielle foretagede.

Lånet til Gruveselskapet på 3 mill. kroner

Om bygging av bruar i Vesterålen m.m.

ble nyttet som nedskrivningsbidrag til bane-selskapet. Rentene ble satt til 2,5 pst. og lånet er avdragsfritt til konsesjonstidens utløp og skulle likvideres i overtakelsessummen for aksjene i A/S Sulitjelma-banen.

Siden banens åpning i 1957 har det ifølge selskapet vært utført utbedrings- og rasjonaliseringsarbeider for i alt ca. 10 mill. kroner.

Når vegsørs-målet tas opp igjen nå skyldes det først og fremst den transportøkonomiske utvikling som har funnet sted og det forhold at privatbilholdet i Sulitjelma er blitt meget stort og dermed ønsket om å få tilknytning til landets vegnett.

Takstene for gruveselskapets transporter fastsettes av Samferdselsdepartementet slik at banen hvert år kan avdra kroner 485 000 av statens lån til bane-selskapet. I tillegg subsidierer gruveselskapet privattrafikken og herunder en sterkt økende trafikk av privatbiler. Transporten av biler på banen økte fra 530 i 1961 til 8 400 i 1970. Totalt representerte privattrafikken i 1966 ca. 39 pst. av utkjørte vogner, mens tilsvarende tall for 1969 var på 53 pst. Transportutgiftene pr. tonn gods var ifølge selskapets oppgaver kr. 33 i 1970. Ved å gå over til vegtransport og bruke vogntog som kan ta opp til 18 tonn, vil transportutgiftene etter selskapets beregninger kunne reduseres til 12—15 kroner pr. tonn.

Selskapet lot i 1969 utarbeide et forprosjekt for bygging av enfelts veg med 13 tonns akseltrykk. Kostnaden ble anslått til 20 mill. kroner forutsatt at en helt ut baserte seg på å bruke banelegemet som vegtrasé.

Vegdirektoratet kunne ikke akseptere denne plan som bl. a. forutsatte en enfelts veg også gjennom til sammen 8 km tunneler. Av sikkerhetsmessige grunner måtte man etter direktoratets mening basere seg på dobbelt kjørebane i de lange tunnelene.

Det trafikkgrunnlag en kan regne med for veg til Sulitjelma vil betinge enfelts veg med møteplasser, dvs. vegklasse III a med en totalbredde på 4,5 meter, etter de normaler som nå legges til grunn for bygging av riksveger, bl. a. 10 tonn akseltrykk og som vil tillate bruk av 42 tonns vogntog. Gjennom tettstedet Sulitjelma, på strekningen øst for Grønli, vil det på grunn av lokaltrafikkens størrelse bli nødvendig med en tofelts veg — vegklasse II c redusert standard.

Mellom Agiffjell stasjon og Sannes i Sulitjelma, hvor det er naturlig å avslutte riksveganlegget, har det vist seg mest hensiktsmessig å legge vegen for det meste etter jernbanelinjen.

På hele strekningen er det i alt 6 tunneler. Mellom Agiffjell og Gjengam har en tre lange

tunneler på henholdsvis 2 810, 2 420 og 2 820 meter.

Tunnelene er 5,2 meter brede og har en fri høyde på 3,9 meter. Vegnormalenes krav til enfelts tunneler er imidlertid bredde 5,5 meter og fri høyde 4,75 meter. På så lange tunneler vil det av trafikksikkerhetsmessige grunner ikke være forsvarlig å benytte enfelts tunneler. Det må derfor enten foretas en utstrossing av tunnelene til to felt eller det kan bygges enfelts tunneler parallelt med nåværende tunneler, noe som forutsetter envegskjøring i tunnelene. Det er også et alternativ å bygge veg/tunnel uavhengig av jernbanelinjen. Dette alternativet kan kanskje redusere tunnellengdene slik at en reduserer eller helt unngår ventilasjonsproblemene. På grunn av terrengforholdene vil dette imidlertid ikke være aktuelt for den østre av de tre tunnelene, Sjonstáfjelltunnelen. Langs denne vil det sannsynligvis bli bygd en parallell enfelts tunnel som forutsetter envegskjøring. Hvilken løsning som skal velges blir nærmere undersøkt.

Den nye vegen vil, bortsett fra enkelte mindre avvik følge jernbanens trasé. Vegen forutsettes som nevnt bygget ut etter vegklasse III a og med 10 tonn akseltrykk. I uoversiktlige kurver vil det bli to kjørefelt, vegklasse II d. Tunnelene vil enten bli utvidet til to kjørefelt eller det vil bli bygget enfelts tunneler parallelt med nåværende tunneler. Det vil da bli envegskjøring i tunnelene. Det vil også bli nærmere undersøkt muligheten for å legge vegen utenom Hårskolten og Grønli-fjell tunneler slik at tunneler mest mulig kan unngås. Hvor det er enfelts veg forutsettes anlagt møteplasser i 2—300 meters avstand.

Under forutsetning av at veglinjen i det vesentlige vil følge jernbanelinjen, vil veglengden mellom Finneid og Sannes i Sulitjelma bli ca. 35 km. Kostnaden ble i 1969 anslått til ca. 40 mill. kroner eksklusiv eventuelle grunnutgifter. Detaljert overslag kan først fremlegges når planene for tunnelene er klare.

På grunnlag av det materiale som er lagt fram og de uttalelser som er fremkommet går Samferdselsdepartementet inn for å føre veg fram til Sulitjelma hovedsakelig basert på nåværende jernbanetrasé.

Hensynet både til A/S Sulitjelma Grubers transporter og den nødvendige transportbetjening ellers som befolkningen i Sulitjelma trenger, gjør at det ikke kan være lengre tids avbrudd i forbindelsen til Sulitjelma. Kort tid etter at jernbaneforbindelsen brytes, må derfor vegtrafikken kunne settes på i nødvendig utstrekning. Dette byr på helt spesielle problemer for vegbyggingen. To hovedalternativ for anleggsdriften har vært vurdert:

1. Det bygges ferdig mest mulig av vegen mens jernbanetrafikken går. Jernbaneskinne fjernes først i siste fase av vegbyggingen.
2. Jernbaneskinne fjernes så snart veganlegget er ferdig så langt at strekningen kan trafikkeres med bil.

Etter første alternativ vil transportene til Sulitjelma, bortsett fra visse innskrenkninger på grunn av anleggsdriften, kunne foregå som normalt inntil veganlegget er fullført så langt dette kan gjøres for skinnene fjernes. I dette tilfellet vil imidlertid anleggsdriften bli sterkt hemmet og fordyret av jernbanedriften.

Etter det andre alternativ vil anleggsdriften kunne bli noe mindre problematisk, fordi det vil være lettere å gjennomføre anleggsdriften under biltrafikk enn under jernbanetrafikk. På den annen side vil trafikforholdene på den foreløpige vegen måtte bli vanskelige i en lengre periode.

A/S Sulitjelma Gruber og vegmyndighetene er kommet fram til at det vil være mest hensiktsmessig å overføre trafikken fra jernbane til bil så snart som mulig, slik som antydning for alternativ to ovenfor. Samferdselsdepartementet er enig i dette, og planleggingen er lagt opp med tanke på at arbeidet med å fjerne skinnene skal ta til 23. juli 1972 og at det ikke skal være trafikk langs jernbane/veglinje i 3 uker fra denne dato.

Overgangen fra jernbanetransport til vegtransport vil etter dette skje i tre hovedfaser:

1. Forberedelse fra anleggsdrift settes i gang og til jernbaneforbindelsen brytes.

Etter det opplegg som her gjøres, vil det si perioden fra sommeren 1971 til 23. juli 1972. I denne fase må anleggsarbeidet utføres langs og til dels på jernbanekområdet, samtidig som den ordinære jernbanedrift opprettholdes mest mulig uforstyrret. Det forutsettes utarbeidet en særskilt plan for denne fasen, med minst mulig konflikt mellom anleggsdrift og jernbanedrift. Av hensyn til vegarbeiderne og en rasjonell arbeidsdrift må det imidlertid regnes med en viss tilpassing av jernbanedriften til anleggsdriften. Det regnes imidlertid med at det i denne fase ikke vil oppstå noen vesentlige ulemper for transportene til og fra Sulitjelma.

Anleggsdriften må i denne fase helt ut basere seg på banetransport. Avtale om dette forutsettes inngått med A/S Sulitjelmabanen.

2. Overgang fra jernbanetransport til vegtransport og som er forutsatt å skje i løpet av tre arbeidsuker fra 23. juli 1972.

I denne periode vil en måtte bryte all regulær landverts forbindelse mellom Sulitjelma og utenverdenen. Skinnanlegget må rives opp

og banelegemet omformes til en provisorisk vegbane.

Dette opplegget forutsetter at det i første fase, dvs. tidsrommet fra anleggsarbeidet settes i gang og fram til 23. juli 1972, skal utføres arbeid så langt det er nødvendig for i løpet av de tre uker overgangstiden varer, å etablere en kjørbar veg i 3,5 meters bredde. Tunnelene forutsettes i første omgang ombygd til enfelts vegtunneler uten breddeutvidelse og trafikken forutsettes å gå midlertidig i disse tunnelene ved hjelp av lysregulering.

De tre uker denne overgangsfase varer må gruvesamfunnet stort sett basere seg på lagre av nødvendige varer. Gruveselskapet forutsettes også å ha innrettet sine transporter og sin produksjon slik at bedriftens transporter helt kan innstilles i denne periode.

Det er imidlertid forutsetningen å ha i beredskap en nødtransporttjeneste som til enhver tid kan settes i funksjon hvis forholdene krever det, som f. eks. ved sykdomstilfeller. Det er også forutsetningen at visse mindre transporter skal kunne føres fram. Det gjelder forsendelse av f. eks. post og transport av visse matvarer som ikke kan lagres, f. eks. melk.

Det vil bli etablert et eget planleggingsteam med representanter fra befolkningen, gruveselskapet og andre berørte interesser for å løse de transportproblemer som knytter seg til denne overgangsperiode. Kostnadene ved disse transporter og tilretteleggelsen av dem kan ikke belastes vegvesenet.

Kostnadene for arbeider som skal utføres fram til 23. juli 1972 og i 3 arbeidsuker videre fram er beregnet til ca. 15 mill. kroner.

3. Fullføring av veganlegget i perioden fram til 1975.

Den veg en får etablert ved jernbanedriftens opphør sommeren 1972, vil være en anleggsveg, hvor anleggsdrift vil foregå på en rekke steder inntil veganlegget er fullført.

Vegen vil ha begrenset transportkapasitet og av hensyn til sikkerheten vil det være nødvendig å legge strenge restriksjoner på bruken av vegen. Maksimalt akseltrykk/boggitrykk for motorkjøretøyer vil bli satt til 8/12 tonn i første del av denne periode.

Transportene for å betjene befolkningen i Sulitjelma og gruveselskapet må sammen med anleggsdriften ha første prioritet. Visse andre transporter må også prioriteres, f. eks. skolebarntransporter og annen form for kollektiv personbefordring. Det kan bare bli en sterkt begrenset og regulert trafikk med private biler.

For at denne fase i anleggstiden skal kunne gjennomføres mest mulig rasjonelt og med

Om bygging av bruar i Vesterålen m.m.

minst mulig ulemper for befolkningen i Sulitjelma, er det nødvendig med en nær kontakt med befolkningen. Det forutsettes derfor opprettet et kontaktorgan med representanter fra Statens vegvesen, befolkningen, gruveselskapet og det busselskap som skal forestå betjeningen av Sulitjelma.

I St. meld. nr. 14 (1970—71) om Norsk Vegplan er det foreslått bevilgninger til veg til Sulitjelma med 3,5 mill. kroner i perioden 1970—73, 20 mill. kroner i perioden 1974—77 og 16,5 mill. kroner i perioden 1978—89. Etter dette opplegg vil veg til Sulitjelma kunne påbegynnes i 1973 og fullføres i 1980.

I Nordland fylkes kommunikasjonsplan er Sulitjelmavegen gitt prioritet med bevilgning fra 1974.

For at anlegget skal kunne gjennomføres snarest mulig har A/S Sulitjelma Gruber sagt seg villig til å forskottere rentefritt 20 mill. kroner. Beløpet forutsettes skaffet til veie ved lån fortrinnsvis på det norske marked. Renteutgiften som skal dekkes av selskapet er av selskapet anslått til ca. 8,5 mill. kroner.

Det er forutsatt at den del av lånet på 12 mill. kroner fra staten til baneselskapet som gjenstår den dag Sulitjelmabanen nedlegges, anslagsvis 7,0 mill. kroner, blir ettergitt av staten.

Samtidig skjer en antasipert likvidasjon av lånet på 3 mill. kroner fra staten til gruveselskapet mot at staten får seg overdratt gruveselskapets aksjer i baneselskapet til pålydende samme verdi. Banelegemet med alt rullende materiell og tilbehør er dermed stillet til statens disposisjon.

Det er i dag vanskelig å vurdere verdien av jernbanetraséen som grunnlag for veiutbyggingen, men det er sannsynlig at hvis den kan brukes fritt vil en få de laveste anleggsmkostninger for vegutbygging. En har derfor lagt til grunn at Vegvesenet får stilt til disposisjon for vegformål banelegemet og de rettigheter, anlegg og maskineri for øvrig som ikke trenges for gruveselskapets fortsatte virksomhet. (Kfr. St. prp. nr. 136 (1970—71) om leieavtale mellom staten og gruveselskapet m/bilag.)

Statens vegvesen må dessuten i den utstrekning det er nødvendig for gjennomføringen av anlegget og vedlikeholdet av riksvegen, etter avtale med gruveselskapet kunne få disponere selskapets grunn. Den del av banetraséen som ikke trenges til riksveganlegget samt de i avtalen med staten nevnte poster, tilbakeføres til A/S Sulitjelma Gruber som leier.

Vegvesenets disponering forutsettes generelt i minst mulig utstrekning å medføre ulemper for utnyttelsen av gruveselskapets

eiendommer. Således forutsettes at anlegget ikke medfører vesentlige endringer i vannstanden i Langvann og at det blir tatt hensyn til eksisterende ledninger for vann, kloakk, telefon og elkraft.

Følgende eiendommer og rettigheter forutsettes disponert av Statens vegvesen:

1. Banelegemet med tilstøtende areal.

- Selve banetraséen med tilstøtende areal forutsettes i nødvendig bredde å måtte disponeres til vegtrasé.
- Vegvesenet overtar alle skinner og sviller. Et ubestemt kvantum vil kunne nyttegjøres til sikringsarbeide i tunnel. En del skinner vil også være nyttige som lederkant for en del utsatte partier i begynnelsen av fase 3.
- Langs vegtraséen har en behov for en del arealer til depot og riggformål. Innenfor de grenser som Sulitjelmabanen rår over disponeres alt areal i en avstand på 30 m fra midten av planlagt veglinje. Dette tilsvarer veglovens bestemmelse om byggeavstand.

2. Grusforekomster.

Vegvesenet får ta ut grus og fyllmasse til veganlegget fra gruveselskapets forekomster etter avtale med selskapet.

Grus og fyllmasse til vedlikehold av denne veg og andre offentlige veger i Sulitjelma fra disse forekomster, vil vegvesenet få kjøpe på rimelige betingelser for slik masse i distriktet. Ved utnyttingen av disse forekomster tas alle rimelige hensyn til naturverninteresser.

3. Driftsbygninger.

- Lokomotivstall med vognverksted på Lømi bør være tilgjengelig for vegvesent i fase 1 for reparasjon av lokomotiv og vagger. Dette kan mest hensiktsmessig skje ved at verkstedet drives av A/S Sulitjelmabanen, men at dette påtar seg å utføre reparasjoner for vegvesenet.
- Ved Sulitjelma og Finneid stasjoner skal stasjonsbygningene kunne benyttes til anleggskontor så snart jernbanedriften er avviklet. Vegvesenet vil holde bygningene vedlike inntil de etter anleggsavslutning overføres til A/S Sulitjelma Gruber som leier.
- A/S Sulitjelmabanens bygninger langs jernbanelinjen skal så snart som mulig og senest når jernbanedriften er avviklet, overføres til Statens vegvesen for bruk både for anleggs- og vedlikeholdsdriften.

4. Fjernelse av innretninger.

Bygninger og innretninger langs vegen, skal på vegvesenets anmodning kunne fjernes innen er kort frist i den grad de blir liggende i strid med veglovens bestemmelser om byggeinjeavstanden.

Under forutsetning av at anlegget kan komme i gang i 1971 slik at overgang fra jernbanetraffikk til vegtraffikk kan skje i 1972, er det enighet med A/S Sulitjelma Gruber om følgende innbetaling av forskottsmidlene i takt med anleggets fremdrift:

1972	8 mill. kroner
1973	8 » »
1974	4 » »
Sum	20 mill. kroner

Dette forutsetter følgende bevilgning over statsbudsjettet i anleggsperioden:

1971	7 mill. kroner
1974	4 » »
1975	9 » »
Sum	20 mill. kroner

Statsbevilgningene i 1971 forutsettes dekket av reservemidler på kap. 1370, post 43 og av sysselsettingsmidler på kap. 1370, post 42.

Refusjon av forskotteringsbeløpet forutsettes gjort primo januar i årene 1976—79 med 5 mill. kroner hvert år. Refusjonen forutsettes gjort direkte til selskapets bankforbindelse.

Samferdselsdepartementet finner å kunne foreslå at statens lån på 3 mill. kroner til gruveselskapet og restlånet fra staten til baneselskapet gjøres opp som forutsatt foran ved nedleggelsen av banen. Nedleggelsen forutsettes å finne sted 23. juli 1972.

Det opplegg det her er redegjort for er tiltrådt av fylkesutvalget i Nordland på møte den 28. april d.å.

III. Øking av statsgarantien for lån til bygging av ferjer i riksvegsamband.

Samferdselsdepartementet fikk for terminen 1971 fullmakt til å stille garanti for lån til ferjeselskap for ombygging og nyanskaffelse av ferjer til riksvegsamband med 18 mill. kroner.

Utformingen av fullmakten ble i budsjettproposisjonen for 1971 endret slik at den nå gir adgang til å gi garanti eller tilsagn om garanti i løpet av vedkommende budsjettår innenfor fastsatte rammetall. Tilsagnet om statsgaranti blir normalt gitt året forut for

levering av ferjen. På grunn av presset på skipsbyggeriene, er det imidlertid allerede våren 1971 nødvendig å ta standpunkt til garantien for lån til ferjer som skal leveres i 1973.

Av garantirammen for terminen 1971 regner en med å nytte ca. 14 mill. kroner for garanti til ferjenbygging som skal leveres i 1972. For det byggeprogram som en regner med å kunne realisere for levering 1973, og som på grunn av beddings situasjonen må kontraheres allerede i terminen 1971, er det beregnet et garantibehov på ca. 24 mill. kroner. Departementet må derfor legge fram forslag om ytterligere fullmakt for terminen 1971 til å stille garanti for ferjenbygging.

Departementet foreslår at garantibeløpet for terminen 1971 økes med 20 mill. kroner fra 18 mill. kroner til 38 mill. kroner.

IV. Grunnerstatning for motorveg

Alesund—Rødset.

Ved Stortingsvedtak 12. desember 1966 ble Borgund kommune pålagt å bære utgiftene til eiendomsinngrep ved motorveganlegget Alesund — Rødset, jfr. budsjettproposisjonen for 1967, side 91, og Budsjettinnst. S. nr. 261 (1966—67), side 348—349. Alesund kommune har anmodet om at vedtaket blir tatt opp til ny vurdering. Grunnlaget for anmodningen er at de utgifter som vedtaket påfører kommunen, blir vesentlig høyere enn antatt og også høyere enn det Stortinget kunne regne med ved den opprinnelige behandling av saken. Den viktigste grunn for anmodningen angis likevel å være kommunens vanskelige økonomiske stilling.

Samferdselsdepartementet er i samråd med Vegdirektoratet fortsatt av den mening at motorveganlegget er av vesentlig betydning for lokaltrafikken idet den sterke utbygging som er planlagt i området, har vært bestemmende for vegsystemets utforming og dimensjonering. I betraktning av de retningslinjer som legges til grunn for behandling av spørsmål om kommunale ytelser til riksveganlegg, jfr. budsjettproposisjonen for 1970, side 40, og Stortingets avgjørelse i liknende saker finner en derfor ikke å kunne foreslå at Alesund kommune fritas for å bære eiendomsutgiftene til motorveganlegget. En må imidlertid være enig i at kommunens utgifter er blitt vesentlig høyere enn antatt, og at det også for øvrig er skjedd så betydelige endringer i planer m.v. at det synes rimelig å ta vedtaket opp til ny vurdering.

Da Stortinget gjorde sitt vedtak 12. desember 1966, var lokalvegnettet i Spjelkavikområdet samt riksveg 14's innføring på motorve-

(Om bygging av bru i Vesterålen m.m.)

gen ikke fastlagt. Senere forhandlinger med kommunen har ført til at tilknytningspunktet mellom motorvegen og riksveg 14 er lagt vesentlig lengre mot vest enn opprinnelig forutsatt. Med den utforming som vegsystemet har fått i stadfestet reguleringsplan, må en parsell av den fremtidige riksveg 14 mellom motorvegen og nåværende riksveg E 69 bygges som en del av motorveganlegget. Motorvegen vest for krysset med ny riksveg 14 vil da bli overveiende preget av lokaltrafikk til og fra Spjelkavik- og Borgundområdene og i vesentlig høyere grad enn øst for krysset.

På grunn av de forhold som er nevnt foran, foreslår departementet at kommunen bærer eiendomsutgiftene fra Norvesund bru fram til og med toplankrysset med fremtidig riksveg 14 og for forbindelsen fra dette vegkryss etter fremtidig riksveg 14 fram til nåværende riksveg E 69. Det forutsettes videre at kommunen bærer eiendomsutgiftene ved bygging og anlegging av lokalveger som i henhold til de nå foreliggende planer inngår i motorveganlegget. Det gjelder blant annet tilknytningsvegene mellom motorvegen og den nye lokalveg ved Ytterholen. Disse tilknytningsveger vil inngå i motorveganlegget, men ikke den lokalveg som erstatter eksisterende fylkesveg og hvis tracé er bestemt av kommunale interesser.

Det foreligger flere alternativ for videreføring av motorveg mot vest. Alternativene har felles utgangspunkt i motorvegens toplankryss ved Gåseid. Foreløpig bygges en midlertidig veg mellom dette toplankryss og fram til nåværende riksveg E 69 like øst for Norvesund bru. Det er forutsetningen å komme tilbake til spørsmålet om utgiftsfordelingen mellom stat og kommune når den endelige linje for videreføringen mot vest er fastlagt. En får da oversikt over i hvor stor utstrekning den endelige linje faller sammen med den midlertidige forbindelse og kan ta opp til drøftelse deknningen av eventuelle ekstra utgifter som kommunen måtte bli påført i forbindelse med den midlertidige tilknytning.

Anleggsutgiftene for motorveg Ålesund — Rødset ble i budsjettproposisjonen for 1967 oppgitt til 19 mill. kroner for en tofelts motorveg. Det ble ikke gitt noen oppgave over eiendomsutgiftene, men i forarbeidene til proposisjonen var grunnutgiftene anslått til 1,5 mill. kroner. I tillegg hertil måtte man regne med betydelige utgifter til ulemperstatninger m.v.

Overslaget for det prosjekt som det nå foreligger godkjente detaljplaner for, og som strekker seg fra nåværende riksveg E 69 ved Norvesund bru fram til Fremmeholen ved Rødset, vil for en lengde av ca. 7 km fullt

utbygd med fire kjørefelt, lokalveger og utgifter til eiendomsinngrep bli på ca. 55 mill. kroner. De totale eiendomsutgifter, eksklusive eventuell erstatning til Spjelkavik idrettslag for tap av idrettsbane på kommunens eiendom, inngår med 8,7 mill. kroner. Av dette beløp gjelder ca. 1,0 mill. kroner grunn og bygninger som er ervervet utenom vegområdet, og som derfor vil ha en viss bruks- eller salgsverdi for kommunen. I totaloverslaget inngår også ny riksveg 14 mellom nåværende riksveg E 69 og motorvegen med ca. 1,8 mill. kroner hvorav ca. 0,3 mill. kroner til eiendomsutgifter. Videre inngår tilførselsvegene mellom lokalvegen ved Ytterholen og motorvegen samt eiendomsutgiftene ved disse.

Eiendomsutgifter som kommunen skulle ha dekket i henhold til det tidligere vedtak, men som etter endringsforslaget skal utredes av anlegget, blir ca. 2,1 mill. kroner.

Departementets forslag er lagt fram for kommunen. Saken ble 2. februar 1971 behandlet av formannskapet som gjorde følgende enstemmige vedtak:

«Formannskapet fastholder sin anmodning i brev til Samferdselsdepartementet av 30. desember 1969 om opphevelse av Stortingets vedtak av 12. desember 1966, subsidiært at kommunens plikt til å bære utgifter ved eiendomsinngrep for motorveganlegget blir begrenset til et bestemt beløp, antydningssvis kr. 2 mill.

I den utstrekning spørsmålene ikke faller bort p.g.a. en endring i det tidligere stortingsvedtak, vil en videre anmode om:

1. At den nye fylkesvegen i Ytterholen med tilhørende tilknytninger til den nye E 69, blir ansett som en del av riksveganlegget og belastet dette, for så vidt gjelder utgifter både til eiendomsinngrep og opparbeidelse.
2. At det konstateres at grunnerverv for ny riksveg 14 må anses som grunnerverv for denne riksvegen og ikke for E 69, og at det derfor ikke foreligger noe gyldig vedtak om at kommunen plikter å bære utgiftene til grunn for ny riksveg 14 mellom den gamle og den nye E 69.
3. At kommunen får kompensasjon for sine merutgifter ved innløsning av enkelte eiendommer som det etter de endelige planer fra vegvesenet ikke vil være nødvendig å ekspropriere.
4. At sideveger som er planlagt som en del av riksveganlegget og som normalt ville bli utført for bevilgningen til dette anlegg, koster av staten også om kommunen av hensyn til utviklingen i området blir nødt til å sørge for at vegen blir opparbeidet for riksveganlegget kommer til utførelse.»

For punkt 3 i vedtaket vises til foranstående uttalelse om motorvegens videreføring mot vest. Det er forutsetningen å komme tilbake til utgiftsfordelingen mellom staten og kommunen når den endelige linje er fastlagt. For

Om bygging av bruer i Vesterålen m.m.

punkt 4 bemerkes at kommunens utgifter til opparbeidelse av sideveger innenfor rammen av planer godkjent av vegvesent, vil kunne betraktes som forskøtt fra kommunen og refunderes når nødvendige bevilgninger blir gitt.

Formannskapetets vedtak medfører for øvrig ikke noen endring i departementets standpunkt i saken, og det anbefales at Stortinget samtykker i at:

«Stortingets vedtak av 12. desember 1966 blir endret slik:

Alesund kommune, Møre og Romsdal fylke, pålegges å bære eiendomsutgiftene for riksveganlegget motorveg Alesund gamle bygrense — Rødset, fra midlertidig tilknytning ved Norvesund bru og østover til og med toplanbryssset med fremtidig riksveg 14 (pel 1137) samt for fremtidig riksveg 14 mellom motorvegen og eksisterende riksveg E 69, som forutsettes å inngå som en del av motorveganlegget.

Kommunen skal i tillegg dekke eiendomsutgiftene for tilknytningsveger mellom motorvegen og ny lokalsveg ved Ytterholen.»

V. Endringer i bevilgninger for 1971.

1. Reiseutgifter under kap. 1360, 1362 og 1363.

Endringene i satsene for beregning av natttillegg og skyss- og kostgodtgjørelse som er gjennomført delvis fra 1. januar og delvis fra 1. februar 1971, representerer betydelige merutgifter for vegvesenet.

Behovet for reiser for vegvesenets tjenestemenn er videre revurdert på grunnlag av erfaringer fra 1970 og det stadig økende behov for undersøkelser, planlegging, kontroll etc. Det viser seg etter dette et klart behov for en økning av reisevirksomheten utover det som er forutsatt i budsjettet for 1971.

Det er ikke mulig å dekke merutgiftene ved omdisponeringer under post 29. Andre driftsutgifter. Departementet foreslår etter dette:

1. Kap. 1360, Vegdirektoratet, post 29.4, økes med kr. 450 000.
2. Kap. 1362, Vegadministrasjonen i distriktene, post 29.4, økes med kr. 1 400 000.
3. Kap. 1363, Bilkontrollen, post 29.3, økes med kr. 220 000.

På grunn av ledighet i stillinger m.v. og forsinkelser med å besette nye stillinger og engasjementer, kan gjennomføres slik nedsettelse av bevilgninger under post 1. Lønninger:

Kap. 1360, Vegdirektoratet	kr.
1.1 Fast organiserte stillinger ..	÷ 125 000
1.3 Periodisk ekstrahjelp og vikarer	÷ 60 000
1.5 Trygdepremier	÷ 15 000
Post 1. Lønninger	÷ 200 000

Kap. 1362. Vegadministrasjonen i distriktene kr.

1.1 Fast organiserte stillinger	÷ 500 000
1.2 Periodisk ekstrahjelp og vikarer	÷ 270 000
1.3 Overtid	÷ 900 000
1.5 Trygdepremier	÷ 50 000

Post 1. Lønninger

÷ 1 720 000

Kap. 1363. Bilkontrollen

1.1 Fast organiserte stillinger	÷ 45 000
1.2 Helårsengasjementer	÷ 100 000
1.6 Trygdepremier	÷ 5 000
	÷ 150 000

2. Kap. 1360, post 31. Påbygg — Statens veglaboratorium.

På statsbudsjettet for 1971 er det under kap. 1360, post 31, bevilget kr. 650 000 til påbygg av administrasjonsfloyen ved Statens veglaboratorium.

Det er nå utarbeidet detaljplaner som viser at en del av de tekniske forutsetninger for påbygget må endres noe. I det tidligere overslaget var videre utelatt omkostninger som rivningsarbeider, utgifter til byggeledelse og uforutsette utgifter. Bygningsmyndighetene har dessuten krevet opparbeidelse av 30 nye parkeringsplasser.

Det ajourførte kostnadsoverslaget er etter dette på 1 mill. kroner. Departementet foreslår at bevilgningen for 1971 til påbygget økes med kr. 350 000 mot tilsvarende nedsettelse av bevilgninger under kap. 1363, post 30, Kontorbygg og kontrollhaller, der fremdriften av byggeplanene for bilsakkyndigbygget i Oslo ikke har gått så raskt som forutsatt. En tar forbehold om å komme tilbake til denne nedsettelsen dersom framdriften for kontrollbygget i Oslo skulle kreve større beløp enn det som blir disponibelt under posten.

3. Kap. 1322, Transportundersøkelser.

Samferdselsdepartementet foreslår at det gis en tilleggsbevilgning under kap. 1322 i 1971 på i alt kr. 1 240 000 fordelt på følgende poster:

Post 27 (ny) Diverse utredninger kr. 250 000
Post 28 Transportundersøkelser > 990 000
Beløpet under post 27 gjelder utredninger om bruken av selektive transportsubsidier. Det vises i den forbindelse til debatten i Stortinget den 14. desember 1970 om km-avgiften. Utredningsarbeidet er betydelig og vil kreve konsulentbistand.

Om bygging av bruer i Vesterålen m.m.

Beløpet under post 28 gjelder utredningsarbeid vedrørende hovedflyplass for Østlandsområdet med kr. 930 000 samt oppfølging av arbeide i Nærtrafikk-komiteén for Oslo-området med kr. 60 000.

Samferdselsdepartementet har etter henvendelse fra Flyplasskomiteén og i samråd med Hovedflyplassutvalget funnet å måtte forlenge fristen for utvalgets innstilling til 1. juni 1971. De operative spørsmål er til dels kompliserte, og vil kunne få vesentlige støy-messige konsekvenser. Av disse grunner er det nødvendig å foreta noen utvidelse av det tidligere utredningsprogram.

I det foreslåtte beløp på kr. 930 000 er også inkludert kr. 80 000 i merverdiavgift som ikke var tatt med i beregningen ved oppsettingen av budsjettet. Det er dessuten en forsinkelse i utvalgets utredningsprogram som førte til at kr. 316 000 ble stående ubrukt av Hovedflyplassutvalgets budsjett for 1970. Det blir en tilsvarende merutgift i 1971.

Nærtrafikkkomiteén for Oslo-området som ble oppnevnt ved kgl. res. av 15. mars 1968 har nå lagt fram sin innstilling. Innstillingen gjør det klart at det er behov for å få gjennomført rute- og takstmessige samordnings-tiltak av betydelig rekkevidde. Det ville være uheldig om arbeidet med slik samordning skulle stoppe opp i påvente av behandlingen av innstillingen. En disponerer imidlertid ikke midler under kap. 1322 til komiteéns virksomhet lenger enn fram til 1. mai 1971. Samferdselsdepartementet vil ta opp med Oslo kommune spørsmålet om et interimskonfer ut 1971 med deling av kostnadene slik at staten dekker halvparten som er beregnet til kr. 60 000.

Under kap. 1322 Transportundersøkelser er det for 1971 bevilget kr. 1 400 000. Dessuten har Stortinget i møte 3. desember 1970 (Budsjett-innst. S. nr. 14) gitt sitt samtykke til at det av bevilgningen under kap. 1342. Flyplasser, post 30. Bygg og anlegg kan nyt-

tes inntil kr. 900 000 under kap. 1322. Transportundersøkelser, post 28.

VI. Opptak av fylkesveg R-208 Knarrevik—Brattholmen, Hordaland fylke, som midlertidig riksveg.

I forbindelse med bygging av Sotra bru, som ventes satt under trafikk i slutten av 1971, er det forutsatt anlagt ny riksveg fra Knarrevik og vestover med tilslutning til riksveg 555. En må regne med at det vil gå noen år før den nye riksveg er ferdig. Inntil videre må trafikken avvikes over fylkesveg R—208 mellom Knarrevik og Brattholmen. Det anbefales derfor at denne fylkesveg opptas som midlertidig riksveg. Den forsettes igjen omklassifisert til fylkesveg når den nye riksveg fra Sotra bru og vestover er satt under trafikk.

Fylkesveg R—208 må utbedres noe for å kunne avvike trafikken. Fjell kommune har i formannskapsvedtak av 29. oktober 1970 tatt på seg utgiftene til nødvendig grunnavstøelse i forbindelse med utbedringsarbeidene. De øvrige utgifter forutsettes dekket over statsbudsjettet.

Bergen og Hordaland fylkesutvalg har i møte den 20. april 1971 anbefalt at fylkesveg 208 Knarrevik — Brattholmen, lengde 2,4 km, blir opptatt som midlertidig riksveg.

Samferdselsdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om bygging av bruer i Vesterålen, bygging av veg til Sulitjelma, øking av statsgarantien for lån til bygging av ferjer i riksvegsamband, grunnerstatning for motorveg Alesund—Rødset samt endring i bevilgningene for 1971 m.v.

VI OLAV, Norges konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å gjøre følgende vedtak:

1. Følgende bruer med tilstøtende veger, Nordland fylke, opptas som riksveganlegg:
Bru over Risoysundet, bru over Sortlandsundet, bru over Berøysundet og bru over Hognfjorden.
Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå overenskomst med Vesterålsbruene A/S.
2. Vegprosjektet Finneid—Sulitjelma, Nordland fylke, opptas som riksveganlegg.
A/S Sulitjelma Gruber gis adgang til å forskottere veiganlegget Finneid—Sulitjelma med 20 mill. kroner mot refusjon uten renter med 5 mill. kroner pr. år fra og med 1976.
A/S Sulitjelmabanens restlån til staten ved nedleggelsen av banen samt A/S Sulitjelma Gru-

Om bygging av bruar i Vesterålen m.m.

- bers lån fra staten på 3 mill. kroner slettes mot at staten i henhold til avtale overtar heftefritt baneselskapets grunn, rettigheter, bygninger og anlegg samt maskiner som ikke trengs for gruveselskapets fortsatte virksomhet.
3. Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementets fullmakt til å stille garanti for lån til ferjeselskap for ombygging og nyanskaffelse av ferjer til riksvegsamband i terminen 1971 økes med 20 mill. kroner fra 18 mill. kroner til 38 mill. kroner.
 4. «Stortingets vedtak av 12. desember 1966 blir endret slik:
Alesund kommune, More og Romsdal fylke, pålegges å bære eiendomsutgiftene for riksveganlegget motorveg Alesund gamle bygrense—Rødset, fra midlertidig tilknytning ved Norvesund bru og østover til og med toplankrysset med fremtidig riksveg 14 (pel 1137) samt for fremtidig riksveg 14 mellom motorvegen og eksisterende riksveg E 69, som forutsettes å inngå som en del av motorveganlegget.
Kommunen skal i tillegg dekke eiendomsutgiftene for tilknytningsveger mellom motorvegen og ny lokalveg ved Ytterholen.»
 5. Bevilgningene for 1971 under nedennevnte kapitler endres slik:
 - A. Kap. 1360. Vegdirektoratet (jfr. kap. 4360):
 - a) Post 1. Lønninger reduseres med kr. 200 000 fra kr. 17 975 000 til kr. 17 775 000.
 - b) Post 29. Andre driftsutgifter økes med kr. 450 000 fra kr. 7 500 000 til kr. 7 950 000.
 - c) Post 31. Påbygging av Veglaboratoriets kontorfløy, kan overføres, økes med kr. 350 000 fra kr. 650 000 til kr. 1 000 000.
 - B. Kap. 1362. Vegadministrasjonen i distriktene:
 - a) Post 1. Lønninger, reduseres med kr. 1 720 000 fra kr. 55 791 000 til kr. 54 071 000.
 - b) Post 29. Andre driftsutgifter økes med kr. 1 400 000 fra kr. 17 100 000 til kr. 18 500 000.
 - C. Kap. 1363. Bilkontrollen (jfr. kap. 4363):
 - a) Post 1. Lønninger reduseres med kr. 150 000 fra kr. 21 704 000 til kr. 21 554 000.
 - b) Post 29. Andre driftsutgifter økes med kr. 220 000 fra kr. 5 500 000 til kr. 5 720 000.
 - c) Post 30. Kontorbygg og kontrollhaller, reduseres med kr. 350 000 fra kr. 7 100 000 til kr. 6 750 000.
 6. Bevilgningene for 1971 under kap. 1322 endres slik:
 - a) Post 27 (ny). Diverse utredninger bevilges kr. 250 000.
 - b) Post 28. Transportundersøkelser økes med kr. 990 000 til kr. 2 390 000.
 7. Vegen Knarrevik—Brattholmen, 2,4 km, Hordaland fylke, opptas som midlertidig riksveg fra det tidspunkt og på vilkår som fastsettes av Samferdselsdepartementet.
Tilråding fra Samferdselsdepartementet ligger ved i avtrykk.

Gitt på Oslo slott, 7. mai. 1971.

Under Vår hånd og rikets segl

OLAV
(L. S.)

Trygve Bratteli

Finn Midtskaug

St. prp. nr. 139.

(1970—71)

Avtale med A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber om vannfall og rettigheter i Balmivassdraget m.v.

*Tilråding fra Industridepartementet av 14. mai 1971,
godkjent ved kongelig resolusjon samme dag.*

(Foredratt av statsråd Finn Lied.)

Industridepartementet tillater seg med dette å legge fram proposisjon til Stortinget om avtale med A/S Sulitjelma Gruber og A/S Balmi Kraftlag om fortsatt leie av fallrettigheter i Sulitjelmavassdraget i Fauske kommune.

Avtalen er et ledd i de forhandlinger som er ført mellom Elkem og Sulitjelma Gruber på den ene side og staten på den annen side om en rekke forhold i forbindelse med gruven fremtid. Om dette vises til St. prp. nr. 136 for 1970—71.

Ved avtalen av 1933 leiet Sulitjelma Gruber fallhøydene i en rekke vassdrag i området av staten. I St. prp. nr. 82 for 1933 er disse fallstrekninger spesifisert slik:

a) Beritvatn—Saaki	165 fallm.
b) Kjelvatn—Langvatn	373 »
c) Laamivatt—Langvatn	587 »
d) Gikene—Langvatn	380 »
e) fall i Rupselvi	480 »
f) andel av fall mellom Langvatn og Øvrevatt.	

Ved kontrakt av 1954 ble retten til å utnytte fallet Kjelvatn—Langvatn samt til utnyttelse av vannføringer i Balmielven overdradd til det nystiftede A/S Balmi Kraftlag. I dette kraftlag eier Sulitjelma Gruber 60 pst. og kommunene i Salten 40 pst.. Balmi Kraftlags rettigheter etter kontrakten utløper i 1983. I kontrakten er inntatt bestemmelser om hjemfall.

Ved kgl. res. av 13. april 1956, jfr. St. prp. 140 for 1955 og Innst. S. nr. 32 for 1956, fikk Balmi Kraftlag tillatelse til å regulere Balvatn, Kjelvatn og Dorrovatt i Sulitjelmavassdraget. Tillatelsen gjelder for den tid det ovennevnte leieforhold står ved makt. For det tilfelle at leieforholdet skulle bli forlenget, er reguleringskonsesjonen begrenset til år 2016. I hen-

hold til sine konsesjoner har kraftlaget bygget ut kraftstasjonen Balmi I. I denne stasjon blir 150 meter av fallet Kjelvatn—Langvatn utnyttet. Stasjonen var driftsklar i 1958 og har en årsproduksjon på 136 GWh, hvorav ca. 80 GWh nyttes av gruveselskapet og resten til alminnelig forsyning i Salten-distriktet.

I 1965 ervervet A/S Elektrokemisk, nå Elkem A/S, aksjemajoriteten i Sulitjelma Gruber. Det var Elkems hensikt å investere betydelige beløp i gruvedriften. På dette tidspunkt var det imidlertid bare 18 år igjen av Sulitjelma Grubers bergverkskonsesjon. Forhandlinger om forlengelse ble derfor innledet med staten. Elkem mente videre at en forutsetning for deres engasjement måtte være at gruven fortsatt ble sikret rimelig kraft. Spørsmålet om hvorledes det skulle forholdes med de vassdragsrettigheter som Sulitjelma Gruber og Balmi Kraftlag disponerer, ble derfor naturlig et sentralt punkt i sakskomplekset. Industridepartementet ønsket at forhandlingene om vassdragsrettighetene skulle føres på vanlig måte, det vil si med vassdragsmyndighetene, og mest mulig løsrevet fra de øvrige forhold som knytter seg til den fortsatte gruvedrift.

Forhandlinger ble ført, og Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen la 28. januar 1968 fram for Industridepartementet et utkast til avtale mellom staten på den ene side og A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber på den annen side.

Disse forhandlinger ble ført for konsesjonslovene ble endret ved lov av 19. juni 1969. På dette tidspunkt eksisterte ikke bestemmelsene i ervervslovens § 41 om at Kongen med Stortingets samtykke kan inngå avtale med en konsesjonær om fortsatt bruksrett til et

Avtale med A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber
om vannfall og rettigheter i Balmivassdraget m.v.

konsedert anlegg, forutsatt at det gjenstår mindre enn 25 år av konsesjonstiden. De forhandlinger som munnet ut i NVE's avtaleutkast av januar 1968, bygget derfor på den forutsetning at man allerede nå måtte antasepere et hjemfall til staten av gruveselskapets vassdragsrettigheter. Det må også tilføyes at Elkem som eier av gruveselskapet, ikke kunne akseptere avtaleutkastet fullt ut.

Hovedstivet betraktet forhandlingene som slutført, og uttalte følgende i brev av 28 januar 1968 til Industridepartementet:

A/S Sulitjelma Gruber og A/S Elektrokemisk henvendte seg våren 1965 til Industridepartementet for å få i gang forhandlinger med sikte på å få avklart hvorledes det skal gå med selskapets bergverks- og vassdragsrettigheter når A/S Sulitjelma Grubers bergverkskonsesjon, hvori er innbefattet avtale om leie av statens fall i Sulitjelmaområdet, utløper i 1983. Bakgrunnen for A/S Elektrokemisks interesse var at selskapet overveidde å erverve aksjemajoriteten i A/S Sulitjelma Gruber, forutsatt at dette selskap fikk en tilfredsstillende ordning av sine konsesjonsforhold og sin kraftforsyning.

A/S Elektrokemisk har senere ervervet aksjemajoriteten i A/S Sulitjelma Gruber uten å vente på en ordning av de nevnte forhold m.v.

A/S Sulitjelma Gruber tok opp henvendelsen skriftlig ved brev av 16. juli 1965 (hvorav utelates et par avsnitt), sålydende:

Konsesjonen av 6. juli 1933 gjalot for 50 år ervervelse av «de Sulitjelma Aktiebolag tilhørende eiendommer og rettigheter m.v., til å drive bergverksdrift og til å leie av Staten de vannfall som nu disponeres av Sulitjelma Aktiebolag». Under forhandlingene med Elektrokemisk har det fra vår side vært en selv-sagt forutsetning for en ny konsesjonssøknad at det er alle rettigheter i ovennevnte formulering det forhandles om, ikke bare bergverksdriften.

Elektrisk kraft til eget behov i dag er ca. 55 mill. kWh pr. år til smeltekraft for 5 000 tonn kobber, til bruk av elektrisk maskineri i gruber og flotasjonsverk, foruten til borgerlig behov.

Utbyggingen av nødvendig ny kraft var ferdig i 1958. For denne tid ble kraften levert fra to gamle og en provisorisk kraftstasjon. Det ble da smeltet mellom 5 og 16 tonn kobber pr. dag. Den sterke variasjon skyldtes den usikre og utilstrekkelige strømtilførsel. Idag er produksjonen gjennomsnittlig 18 tonn pr. dag med små variasjoner, mot for 1958 10—12 tonn. Tallene er tilstrekkelige til å vise kobberproduksjonens avhengighet av sikker elektrisk kraft. Sulitjelmas elektriske smeltehytte for kobber ble konstruert av selskapet i 1929. Den er landets eneste. Hensikten var med rimelig kraft å kunne bedre lønnsomheten ved under de rådende klimatiske og geografiske

forhold å konsentrere produktet av kobberkonsentrat ved elektrisk smelting til 99 pst. råkobber eller blisterkobber. Smelteprosessen er det meningen å fortsette med.

Foruten til smelteformål, til gruber, flotasjon m.v. anvendes kraft i Sulitjelma til borgerlig behov til rimelig pris, bl.a. til oppvarmingsformål til erstatning av importkull, Svalbardkull etc.

Behovet dekkes i dag gjennom A/S Balmi Kraftlag, som årlig produserer 130 mill. kWh. Sulitjelma eier 60 pst. av kraftlaget, Saltens kommunene 40 pst.. Sulitjelma er forpliktet til å avta 60 pst. av kraften = 78 mill. kWh, som for hovedmengden brukes i Sulitjelma. Saltens kommunene har en tilsvarende ordning for 40 pst.

Det sier seg selv at dersom en kraftpris som idag er ca. 1,5 ore pr. kWh i Sulitjelma skulle bli belastet med ytterligere 1 ore til statskraftprisinivå 2,5 ore, vil lønnsomheten ved kobbersmelting bli sterkt berørt. En tilsvarende endring i kraftprisen for borgerlig behov ville berøre ansettelsesvilkårene for selskapets 7—800 arbeidere og funksjonærer sterkt.

Kraften fra A/S Balmi Kraftlag er således en integrerende del av vår nuværende virksomhet og kan ikke skilles fra bergverksdriften.

For å sikre en økonomisk drift, ikke minst på grunn av de stigende faste sosiale utgifter, vil det være påkrevet å øke produksjonen, som krever malmletning i større stil i Sulitjelmafeltet og som er betinget av frisk kapital.

Vi har tidligere vært i forbindelse med Departementet vedrørende antatte utenlandske interessenters deltagelse i vårt selskap, uten endelig resultat. Saken ble behandlet i Industridepartementet, av Bransjerådet og NGU. Det kan vises til Departementets brev til oss av 18. mars 1963, jnr. 1829/63 A, der bl.a. konsesjonsspørsmålet antydningvis var henviset til 1964.

Selskapet ser nu i forbindelse med Elektrokemisk en fornyet mulighet. Elektrokemisks interesse henger naturlig sammen med muligheten for å nyttiggjøre vassdraget utover Sulitjelmas behov i bergsektoren.

En rimelig kraftpris må ansees som en nødvendighet med Saltens geografiske beliggenhet. Det kan heller vanskelig tenkes noen annen større industriell virksomhet i området uten at den er basert på en vannkraft som kan bygges ut til noenlunde rimelig pris.

Også industriutbygging på nye felter har derfor nye sammenheng med disponeringen av kraftkildene og konsesjonen vedr. disse.

Vi kan i dag selvfølgelig ikke blinde nye fremtidige elere eller oss til noen bestemt disponering av kraftkildene, kun peke på at den løsning med fremtiden for øye, som begge selskaper går inn for og som Industridepartementet har erklært interesse for, fra Elektrokemisks side er betinget av at også kraftrettighetene i konsesjonen av 1933 følger den nye konsesjon, tillatelse eller avtale.

Vi tør i den anledning foreslå for Departementet at vassdragsrettighetene blir omfattet i Departementets erklæring av 10. juli 1965, jnr. 3399/65 A — TH/W.

Vi vil heller ikke undlate i denne forbindelse å henlede oppmerksomheten på St. prp. nr. 82 for 1933 (Handelsdepartementet), som omhandler konsesjonsspørsmålet og overgang fra svensk til norsk selskap. Forhandlinger

Avtale med A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber
om vannfall og rettigheter i Balmivassdraget m.v.

hadde vært ført med mellomrum fra 1916. Også til disse forhandlinger var knyttet spørsmålet om å gi det norske selskap adgang til innenfor det område som Sulitjelma Aktiebolag disponerte å kunne innvinne økede vannkraftmengder ved ytterligere regulering av innsjøer på grunn som disponeres av Staten. Vedrørende smelte- og annen produksjonskraft vises bl.a. til s. 16. Vassdragsvesenets uttalelse dengang (prp. s. 14) var imøtekomende. Det ble også antatt stillet som betingelse: «Selv om plikter for utbyggingsarbeide i vassdragene påbegynnes å forelegge vedkommende Departement planer» m.v....

For prosjekter for utbygging av vassdragene er sist utarbeidet av ingeniør A. B. Berdal i 1963. Det kan derfor begrunnet hevdes at de forhandlinger som ble påbegynt i 1916 får en naturlig utvikling i det her reiste spørsmål om tillatelse til forlengelse av driften i Sulitjelma utover den nuværende konsesjonstids utløp i 1983. Spørsmålet om vannkraftrettighetene har alltid tidligere vært innbefattet som en integrerende del av hele sakskomplekset.

I brev av 12. august 1965 til A/S Sulitjelma Gruber svarte departementet:

«Under henvisning til selskapets brev av 16. juli d.å. skal departementet meddele at man ikke har noe imot at det opptas forhandlinger med staten ved NVE om fortsatt bortleie av statens fallrettigheter i Balmielva m.v. Man har i brev av i dag til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet anmodet dette om å føre eventuelle forhandlinger på statens vegne og i sin tid gi innstilling til departementet. Da bortleie nå gjelder i forhold til A/S Balmi Kraftlag, synes det naturlig om dette kraftlag trer inn som part også ved en eventuell forlengelse av leieforholdet.

Forutsetningen for en forlengelse av leieforholdet er under enhver omstendighet at det oppnås en tilfredsstillende ordning med hensyn til grubedriften, jfr. departementets brev av 10. juli d.å. til Elektrokemisk A/S.

Saken kan neppe avgjøres endelig uten å ha vært forelagt Stortinget.

Gjenpart av dette brev er sendt Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet, Elektrokemisk A/S og A/S Balmi Kraftlag.»

Etter henvendelse fra A/S Sulitjelma Gruber ga A/S Balmi Kraftlag følgende uttalelse av 17. september 1965 til NVE:

«På foranledning av Industridepartementets brev av 12. august 1965 til A/S Sulitjelma Gruber, hvorav kopi er tilstillet oss, tillater vi oss å meddele at vi gjerne forhandler om forlengelse av leieforholdet for de vannrettigheter vi leier i Balmivassdraget av A/S Sulitjelma Gruber.

Siden vår kraftproduksjon startet i 1958 har samarbeidet mellom deltagerne gått utmerket, og vi ser det derfor som en fordel at leiekontrakten blir forlenget.

I betraktning av at den nåværende leiekontrakt har en effektiv lønnetid fra 1958—1983, hvilket normalt er kortere enn for andre kraftverk, er vi av den mening at en rimelig tidsforlengelse bør komme på tale.»

Forhandlingene ble påbegynt høsten 1965. Etter ønske fra A/S Sulitjelma Gruber ble

forhandlingene senere stillet i bero idet selskapet ønsket å avvente resultatet av behandlingen av utkastet til endret ervervslov.

Forhandlingene ble gjenopptatt i 1967, etter at selskapet 5. april 1967 hadde skrevet til departementet som følger:

«Som det vil fremgå av korrespondansen har det vært selskapets plan på grunnlag av en forlengt konsesjon å iverksette tiltak med sikte på å sikre en malmbeholdning og å forberede fortsatt drift utover den nuværende konsesjonstids utløp om ca. 16 år, den 6. juli 1983. Imidlertid har det fra Regjeringens side ennå ikke vært fremlagt noe forslag til ny konsesjonslov, og vi har derfor ikke kunnet sette tiltakene i verk som planlagt. For ikke å tape verdifull tid er det påkrevet at det finner sted en avklaring av våre fremtidige konsesjonsforhold så snart som overhodet mulig.

Vi tror det er nyttig å drøfte saken nærmere i Departementet, og vi kan fra vår side påbegynne slike drøftelser straks. For bl.a. å spare tid vil vi være interessert i at drøftelsene påbegynnes, selv om det skulle skje samtidig med konsesjonslovens forberedelse i Departementet.»

Etter konferansen skrev selskapet 25. april 1967 til departementet:

«Under henvisning til konferanse på statsråd S. W. Rostofts kontor 20.ds. tillater vi oss herved å bekrefte følgende:

Vi forstår at Industridepartementet er innstilt på å avslutte sin behandling av revisjonen av konsesjonsloven og at man tar sikte på å fremsette proposisjonen i nær fremtid. Imidlertid kan man ikke regne med at Stortinget vil få anledning til å behandle lovforslaget før våren 1968.

Som vi har redegjort for, er det påtrengende nødvendig for en effektiv fremdrift av grube-selskapets fortsatte virksomhet at det snarest mulig skjer en avklaring av selskapets fremtidige konsesjonsforhold.

Så snart departementet har avsluttet sitt arbeid med proposisjonen og vi har hatt anledning til å studere forslaget til nye bestemmelser, vil det finne sted forhandlinger hvorunder departementet vil søke å fastlegge de vilkår som man vil foreslå for Sulitjelma Gruber under forutsetning av at proposisjonens bestemmelser blir vedtatt av Stortinget. Hvis det tentative forslag som departementet således vil gå inn for er tilfredsstillende for Sulitjelma Gruber, regner vi med at vi skal kunne iverksette vårt langtidsprogram på grunnlag av et slikt foreløpig tilsagn fra departementets side.

Under konferansen underrettet vi Dem om de foreløpige drøftelser som for vel et år siden fant sted i Vassdragsvesenet, og meddelte Dem at den regulering av fallrettighetene som er foreslått i Vassdragsvesenets arbeidsutkast av 7. januar 1966 ikke vil være tilfredsstillende for selskapet. Vi har idag tilskrevet Vassdragsvesenet om dette og vedlegger en kopi til Dem av brevet.»

Av det nevnte brev av s.d. til NVE hitsettes:

«Som De vil se av forannevnte brev, gjorde vi under konferansen i Industridepartementet også kort rede for de drøftelser som i sin tid

Avtale med A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber
om vannfall og rettigheter i Balmivassdraget m.v.

ble fort med Dem om den fremtidige ordning for de fallrettigheter som Sulitjelma Gruber nå leier av staten. Som vi også har gjort gjeldende overfor Dem, ga vi uttrykk for at det ved en forlengelse av bergverkskonsesjonen måtte gis en helt tilsvarende forlengelse for leien av fallrettighetene overensstemmende med den nåværende konsesjons punkt 3. Det dreier seg i dette tilfellet ikke om vannfall som hjemfaller til staten og det foreligger derfor heller ikke juridiske grunner til å gi disse fall foregrepet hjemfallsrett. For Sulitjelma Gruber er det av vesentlig betydning at det under sin fremtidige planlegging kan se sine bergverksrettigheter og fallrettigheter i sammenheng. Som De vet, inngår vannkraften som en integrerende del av bergverksdriften såvel i den egentlige grubedrift som til smeltekraft og kraft til forsyning til hele samfunnet i Sulitjelma. Det er viktig å være klar over at Sulitjelma Gruber arbeider under vanskelige driftsforhold og et meget høyt omkostningsnivå. Grubene er marginale forekomster, og en billig pris på kraften er i virkeligheten av vesentlig betydning for grubenes økonomi. Under disse forhold kan det ikke være riktig å basere driften på en ordning med fallrettighetene hvorefter kraftprisen for eller senere vil bli øket. Til dette kommer at vannkraftrettighetene for selskapet innebærer potensielle muligheter både i forbindelse med bergverksdriften og til supplerende virksomhet, som kraft til statskraftpris klarligvis ikke vil gi anledning til.

Etter vårt syn vil den rimelige og enkle måte å ordne forholdet på være at det gis en forlenget konsesjon for Sulitjelma Gruber som også omfatter en fortsettelse av det nåværende leieforhold til statens hjemfallsrettigheter i vassdragene.»

Selskapet fremla sammen med det foran gjengitte brev av 5. april 1967 et «PM vedrørende hovedpunktene i A/S Sulitjelma Grubers konsesjon». PM'et, som likeledes er av 5. april 1967 lyder:

«Den konsesjon som ble gitt A/S Sulitjelma Gruber for et tidsrom av 50 år ved Kgl. Res. av 6. juli 1933 og som nu utleper om ca. 16 år omfatter 3 hovedpunkter:

1. å erverve og for et tidsrom av 50 år fra denne resolusjons datum å drive de i tilbud fra Sulitjelma Aktiebolag datert 27 desember 1932 spesifiserte 191 mutinger og i samme tidsrom å skjærpe, anmelde og mute eller på annen måte å erverve anvisninger og gruber samt igangsette drift på samme innen det område som ved kgl. resolusjon av 25. mai 1904 blev fastsatt for Sulitjelma Aktiebolag.
2. å erverve eiendomsrett til de i tilbudet av 27. desember 1932 fra Sulitjelma Aktiebolag under post A, B, C, D, E og K spesifiserte eiendommer og anlegg og under L nevnte aksjer i A/S Vaddas Gruber.
3. å leie og utnytte fallholdene i samtlige vassdrag innenfor det i ekspropriasjonsforretning av 7. november 1892 fastsatte område.

Ad konsesjonens pkt. 1):

A/S Sulitjelma Gruber har i dag oppført malm for drift av den resterende del av konsesjonstiden.

Uttalelser fra konsulenten, professor Jens A. W. Bugge, tyder på at muligheten for fortsatte malmfunn er tilstede, og vi deler denne oppfatning, men det tales i alle tilfelle om store beløp til malmleting. Vårt forserte malmletingsprogram i de nærmeste 5 år vil p.g.a. usikkerhet med de fremtidige konsesjonstorhold allerede for 1967 reduseres sammenlignet med det opprinnelig tenkte program. Trekker tiden ut for en avklaring eller avgjørelse av konsesjonsforholdene, hvorved en reduksjon i det nevnte malmletingsprogram skulle vedvare, ville den med siate på øket drift etter konsesjonstidens utløp være til varig skade for grubenes fremtid. Hertil kommer den mulighet at der allikevel ikke skulle finnes drivverdig malm.

Skulle man i tilfelle måtte ta konsekvensen av en utsettelse og tenke seg å stoppe oppføringen, hvorved drift bare skulle skje til 1983, ville et avviklingsalternativ kunne være aktuelt. Selskapet ville ved et slikt alternativ brøte opp de nu oppførte reserver. Selvom driften ville forutsettes å være bergmessig og forøvrig etter konsesjonens pkt. 3, ville det ved en slik tilbaketrekning spares anslått 2-3 mill. kr./år i nødvendige oppførings- og malmletingsarbeider som må til for om mulig å fornye og utvide malmbeholdningen. Det er også av denne grunn at tidsfaktoren er avgjørende i planleggingen, spesielt på lengre sikt.

De områder, rettigheter og eiendommer som konsesjonen av 1933 omtaler er det idag neppe grunn til å endre. Dersom malmgeologien skulle tilsi det i sin tid, måtte det være anledning til å komme tilbake til spørsmålet om et eventuelt utvidet driftsområde, idet det bør kunne påregnes fortrinn for Sulitjelma Gruber ved eventuell drift i de til det nåværende område tilstøtende felter, etter utført malmleting der. Geologisk rekker Sulitjelmafeltet fra Junkerdalen i syd, mot Salt-dal og Saltøalsfjorden i vest og mot Sørfold i nord.

Den geologiske beskrivelse av området vil det fore for langt å komme inn på her. Det bør allikevel pekes på forekomstenes særpreg med små mektigheter, store avstander og flater, lange transportveier og dermed kostbar leting, oppføring og drift. Det kan således nevnes at vi i vårt tilfelle for ca. 300 000 tonn årsproduksjon råmalm vil trenge ca. 40 minerere og bak hver minerer 15-18 personer alt iberegnet. En avgrenset forekomst med store mektigheter antas for samme produksjon å kunne klare seg med 1/4-1/5 av vårt belegg. Vi kjenner ingen kobber- og kisleforekomster i drift med alt i alt så vanskelige driftsforhold fra naturens side.

Ad konsesjonens pkt. 9):

Selskapet har utnyttet de vannkraftmuligheter som har vært aktuelle å bygge ut i Sulitjelma til eget behov i forbindelse med driften av bergverket og til borgerlig behov i Sulitjelma og i Salten forøvrig. Tidligere var i bergverkets regi 2 gamle kraftstasjoner, bygget i h.h.v. 1912 og 1913. Den aller første kraftstasjon ble bygget omkring 1892. Den utvikling vedr. utbygging som Sulitjelma-vassdraget har gjennomgått fra Sulitjelma kom på norske hender i 1937 har stort sett vært:

De første år fra 1937 hadde den nye norske ledelse av selskapet antagelig nok med å forsøke å bringe selskapet på føte etter den lang-

Avtale med A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber
om vannfall og rettigheter i Balmivassdraget m.v.

varige depresjon. Krigstiden 1940 til 1945 hindret utbygging, men selskapet utarbeidet under okkupasjonen sammen med firma Nissen og von Krogh og ing. A. B. Berdal og H. Thoresen planer for utnyttelse av vassdraget. Planene forelå høsten 1945 og ble behandlet av forskjellige instanser i 1946 og 1947. I 1947 ble Indre Salten Kraftlag konstituert med A/S Sulitjelma Gruber (45 pst.) og de indre Salten-kommuner som deltagere for å bygge ut 'ele-fallet Kjelvatn—Langvatn (375 m). Imidlertid ble Oldereid-prosjektet fastsatt som kraftkilde for Salten i brev fra NVE til Fauske Formannskap av 19. februar 1949.

Det vil fremgå av Stortingsmelding nr. 98 for 1952 at det for å skaffe kart til bl.a. ny industri i Salten deltok A/S Sulitjelma Gruber i nye planer for utbygging av Balmivassdraget.

For å forberede utbygging den gang bygget grubeselskapet et provisorisk kraftanlegg på 1800 kW i den hensikt å dekke kraftbehovet under utbyggingen. Det provisoriske kraftanlegg kom til nytte, men ikke etter sin opprinnelige hensikt, idet planene for den nye industri og dermed den påtenkte kraftutbygging bortfalt. I 1954 ble planene om en kraftkilde i Indre Salten pånytt opp, og A/S Balmi Kraftlag ble stiftet samme år med rettigheter i fallet Kjelvatn—Langvatn. A/S Sulitjelma Gruber deltok denne gang med 60 pst. av aksjekapitalen og Saltenkommunene med 40 pst. Om valg av kraftkilde vises til NVE's brev til Industridepartementet av 7. april 1954, der Balmi I ble valgt som kraftkilde. Balmi I var driftsklar i 1958. Manglende muligheter for kraftuttak og de finansielle forhold gjorde at bare 150 m av fallet Kjelvatn—Langvatn da ble utbygget.

Senere har selskapet igjen engasjert ing. A. B. Berdal for planlegging av full utbygging under de pånytt endrede forhold. Planene var ferdige i 1964.

A/S Sulitjelma Gruber har i alle år samarbeidet med myndighetene for løsningen av de aktuelle kraftspørsmål. Et samarbeide er i praksis etablert i A/S Balmi Kraftlag og som virker tilfredsstillende. Brukskonsesjonen for A/S Balmi Kraftlag ble begrenset til 1983, samtidig med utløpet av selskapets konsesjon, idet det var forutsetningen at den endelige konsesjonstid ble sett i sammenheng med en forlengelse av hele konsesjonen for A/S Sulitjelma Gruber.

I tilknytning hertil sendte A/S Balmi Kraftlag 5. mai 1967 sålydende brev til departementet:

«A/S Balmi Kraftlag ble stiftet i 1954 med formål å bygge ut A/S Sulitjelma Grubers fallrettigheter i Balmivassdraget.

Interessenter i Kraftlaget er A/S Sulitjelma Gruber med 60 pst., de 3 indre Salten-kommunene Fauske, Saltdal og Sørfold med 34,5 pst. samt Skjerstad, Bodo og Bodin som har 5,5 pst. av aksjene.

I forbindelse med utbyggingen fikk A/S Balmi Kraftlag reguleringskonsesjon på 60 år fra 13. april 1956, dvs. til år 2016 for Balvatn, Kjelvatn og Dorrovatn.

Overdragelsen (fremleien) til A/S Balmi Kraftlag av A/S Sulitjelma Grubers rettigheter i Balmivassdraget er godkjent ved Kongelig resolusjon av 1. april 1955. Denne god-

kjennelse gjelder for tidsrommet inntil 6. juli 1983 knyttet til løpetiden for A/S Sulitjelma Grubers leierettigheter som igjen hang sammen med Konsesjonen for bergverksrettighetene.

A/S Balmi Kraftlag er kjent med at A/S Sulitjelma Gruber nå forhandler om forlengelse av sine konsesjonsforhold utover 1983. Idet vi forutsetter at disse forhandlinger fører til en fortsatt leierett for A/S Sulitjelma Gruber, skulle det hinder være fjernet som eksisterte i 1955 og den gang førte til at A/S Balmi Kraftlag ikke kunne få leierett med samme varighet som reguleringskonsesjonen. På denne bakgrunn og fordi A/S Balmi Kraftlag er avhengig av A/S Sulitjelma Grubers leierettigheter, tillater vi oss herved å fremme søknad om at leieforholdet blir forlenget på uforandrede vilkår frem til 13. april 2016.

Vi ber om en omgående behandling av vår søknad slik at der ikke for søknaden blir avgjort inntrer forhold som hindrer en fri avgjørelse om fremtidig utbygging og kraftpris i Indre Salten.»

Før hovedstyret tar stilling til den foreliggende søknad fra A/S Sulitjelma Gruber og A/S Balmi Kraftlag, finner det å burde oppsummere forhistorien:

Sulitjelma Aktiebolag eksproprieterte i 1892, med hjemmel i bergverkslovens § 18, rett til å disponere et meget stort område av statens eiendom rundt Sulitjelma til grubedrift. Selskapet antok at også all vannkraft i området gikk med i ervervelsen. Ervervelsen skjedde på ubegrenset tid og uten konsesjonsmessige vilkår forøvrig — ettersom det var for konsesjonslovenes tid. I forbindelse med utferdigelsen av en reguleringskonsesjon for Balvatn, Kjelvatn og Dorrovannene i 1914 fikk departementet imidlertid tatt inn et vilkår hvorefter bolaget ikke skulle bygge ut større fallhøyde i vassdraget enn staten til enhver tid samtykket i. Videre falt rettigheten etter eldre foretatte reguleringer bort. (Omtalt bl.a. i St. prp. nr. 140 for 1935).

Som et resultat av langvarige og kompliserte forhandlinger ble det i 1933 gjennomført en ordning hvorefter aktiva og passiva i Sulitjelma Aktiebolag ble overdratt til et nytt og norsk selskap A/S Sulitjelma Gruber med sete i Norge. Ordningen innebar i realiteten at Sulitjelma Aktiebolag tilbakeleverte alle de rettigheter selskapet hadde ervervet i 1892 mot at det nye selskap fikk disponere dem på nytt en nærmere fastsatt tid som ble satt til 50 år fra 1933, men nå med konsesjon etter reglene i ervervslovens kap. II «Bergverk» og kap. III «Annen fast eiendom». Disse regler omfatter bl.a. bestemmelsene om hjemfallsrett til staten ved utløpet av nevnte tidsrom. Hva særskilt vassfallene angår, innebar ordningen likeledes at bolaget ga avkall på sine rettigheter mot at de ble bortleid til det nye selskap, og da på vilkår av konsesjonsmessig

Avtale med A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber
om vannfall og rettigheter i Balmivassdraget m.v.

art. derunder bestemmelse om vederlagsfri overgang til staten i 1983 også av disse rettigheter med anleggene for utnyttelse av dem. Videre gjelder også for dette leiforhold at utbygging ikke kan skje uten statens godkjennelse. Leieavgiften ble satt til kr. 1,— pr. installert elektrisk hk. En viser til St. prp. nr. 82 for 1933 og Innst. S. nr. 144 for 1933.

Den vannkraft som inngår i bortleieavtalen av 1933 omfatter som nevnt alle fall innen det i 1892 eksproprierte område og er i St. prp. nr. 82 for 1933 spesifisert som «følgende utnyttbare fallstrekninger»:

1. Beritvatn—Saaki	165 fallm.
2. Kjelvatn—Langvatn	373 »
3. Laamivatt—Langvatn	578 »
4. Gikene—Langvatn	380 »
5. Fall i Rupselvi	480 »
6. Andel av fall mellom Langvatn —Øvrevatt.	

Hva reguleringskonsesjonen av 1914 angår, ble denne likeledes overført til det nye selskap.

Allerede før 1933 hadde selskapet bygget to kraftstasjoner, en med 41 m fallhøyde og en med 32 m fallhøyde, begge nede i Balmielven ved Fagerli. Stasjonene heter Fagerli og Balmi kraftstasjoner.

Etter krigen ønsket A/S Sulitjelma Gruber å skaffe seg mer kraft enn de to stasjonene kunne yte. Kommunene i Saltenområdet trengte også mer kraft. A/S Sulitjelma Gruber og kommunene Fauske, Saltdal og Sørfold gikk derfor sammen om å danne A/S Balmi Kraftlag. Senere trådte også Bodin inn. A/S Sulitjelma Gruber har 60 pst. av aksjekapitalen. Ved kontrakt av 15. februar og 16. mars 1954 med A/S Sulitjelma Gruber har kraftlaget fått overta selskapets rettigheter i Balmivassdraget for den gjenværende del av leietiden — dvs. frem til 6. juli 1983. De overdratte rettigheter er spesifisert således:

Utnyttelse av fallet Kjelvann—Langvann.
Utnyttelse av den nuværende vannføring i Balmielven.

Utnyttelse av den økning av vannføringen som oppnås ved ytterligere reguleringer. Dog skal reguleringsarbeider som selskapet allerede har utført i den hensikt å øke vannføringen betales etter kostpris, men ikke utover kr. 500 000.—.

Ved kgl. res. av 1. april 1955 ble kontrakten om overdragelse av ovennevnte fallrettigheter godkjent. Til godkjennelse ble knyttet vilkår av konsesjonsmessig art, derunder bestemmelse om hjemfall ved leietidens utløp i 1983. Også bestemmelsen om at utbyggingsplanene må godkjennes av staten (NVE) er

opprettholdt. Dessuten er innført bestemmelse hvorefter selskapet senere kan pålegges å utføre forandringer med sikte på samarbeid med andre verk.

Også reguleringen ble overtatt av A/S Balmi Kraftlag. Det skulle dessuten foretas reguleringer i tillegg til dem som var forutsatt i reguleringskonsesjonen av 1914 (og som for øvrig til dels ikke var utført.). Ved kgl. res. av 13. april 1956 fikk A/S Balmi Kraftlag konsesjon til å regulere Balmivassdraget for den tid leiforholdet står ved makt, dog ikke utover 60 år fra nevnte datum.

Det er således på det rene at A/S Sulitjelma Gruber selv formelt ikke lenger har noen rettigheter i selve Balmivassdraget bortsett fra adgangen til å drive de to gamle kraftverk inntil nedre fallstrekning utbygges, men selskapet disponerer gjennom sin deltakelse i A/S Balmi Kraftlag 60 pst. av kraften. De øvrige vassdrag innen ekspropriasjonsområdet og deriblant fallet i Låmielv fra Låmivatt til Langvatn (578 m) som kan utnyttes ved overføring til Balmi, disponerer A/S Sulitjelma Gruber fortsatt (frem til 1983).

A/S Balmi Kraftlag har bygget ut den øverste del av fallet mellom Kjelvatn og Langvatn, dvs. de 150 m fra Kjelvveien til Esmaveien i Daja kraftverk. Installasjonen er ca. 23 MW og produksjonen ca. 150 GWh hvorav ca. 80 GWh faller på A/S Sulitjelma Gruber. Etter at Daja kraftverk kom i drift, har de gamle stasjoner bare tjent som reserve.

Det neste som så er skjedd i saken er den i innledningen nevnte henvendelse fra A/S Sulitjelma Gruber og A/S Elektrokemisk om å få avklart hvorledes det skal gå i 1983 når bergverkskonsesjonen og vannfallsleien utløper. Konsesjonssaken for bergverket er så vidt man vet ferdigbehandlet i Industridepartementet, men kan ikke avgjøres uten i sammenheng med vannfallsleiespørsmålet som altså behandles i nærværende sak. Et annet konsesjonsspørsmål i saken er søknaden fra A/S Elektrokemisk om å få overta aksjemajoriteten i A/S Sulitjelma Gruber. Heller ikke dette konsesjonsspørsmålet hører under NVE — det dreier seg også m.h.t. det spørsmålet om konsesjon etter bergverkskonsesjonslovgivningen. For fullstendighets skyld nevnes at såvidt forstås må A/S Sulitjelma Gruber dessuten ordne konsesjonsspørsmålene for sin jernbane og sin kraftlinje.

Vedlagt oversendes utkast av desember 1967 til avtale mellom staten v/NVE og A/S Sulitjelma Gruber med bilag.

Til avtaleutkastets form vil hovedstyret knytte disse bemerkninger:

Departementet har ikke funnet det nødvendig å gjengi Hovedstyrets bemerkning-

Avtale med A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber
om vannfall og rettigheter i Balmivassdraget a.v.

ger til de avtaleutkast som forelå på det tidspunkt. Dette fordi det senere er forhandlet videre og partene er blitt enige om et annet avtaleutkast.

Som nevnt foran kunne ikke Elkem godta det utkast til avtale som Hovedstyret la frem i januar 1968. Selskapet henvendte seg derfor til departementet og anmodet om nye forhandlinger og da på en slik måte at det skulle forhandles under ett om alle spørsmål som hadde med gruvens fremtid å gjøre. Slike forhandlinger ble i 1969 innledet med staten, representert ved Forhandlingsutvalget for nye industritiltak. Vassdragsspørsmålene ble likevel skilt ut til nye særskilte forhandlinger med NVE. En vesentlig grunn til at departementet inntok dette standpunkt var at Sulitjelma Gruber og Balmi Kraftlag disponerer et betydelig antall fallrettigheter som ikke er utnyttet. I hvilken utstrekning disse selskaper — eller i realiteten Elkem — fortsatt skulle gis anledning til dette også etter 1983, ble ansett for å være så viktig vassdragspolitiske spørsmål at man ikke fant å burde inkorporere disse i et sakskompleks som også omfatter en rekke andre forhold, så som fortsatt bergverksdrift, vegbygging etc. Dertil kommer at denne sak er den første i sitt slag etter den foran nevnte lovendring, hvorefter avtaler om fortsatt bruksrett skal kunne inngås med en konsesjonær.

Forhandlingene med Sulitjelma Gruber og Balmi Kraftlag er nå sluttet, og Hovedstyret har ved brev av 5. mai d.å. lagt frem et nytt kontraktutkast. Dette utkast er godkjent også av den annen part. Utkastet følger som trykt vedlegg. I brevet til departementet har Hovedstyret kommentert utkastet slik:

«En viser til hovedstyrets brev av 22. januar 1968 og Industridepartementets ekspedisjon av 10. april d.å. vedrørende ovennevnte sak.

Det er holdt flere møter mellom den nåværende leier A/S Sulitjelma Gruber, A/S Balmi Kraftlag som fremfører av fallene i Balmi elv og NVE. Forhandlingene har ført til et avtaleutkast av juli d.å., som er godtatt av A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber. Utkastet vedlegges.

Om innholdet i avtaleutkastet bemerkes:

Pkt. I svarer til pkt. I i det kontraktutkast som ble sendt departementet ved hovedstyrets brev av 22. januar 1968. Dog er 1. ledd, siste punktum og 2. ledd sløyfet som en konsekvens av den nedenfor omtalte endring i pkt. II.

Leietiden for de fallrettigheter i Balmi elv som A/S Balmi Kraftlag har bygd ut (Balmi I) forlenges ved det nye kontraktutkastets pkt. II til 13. april 2016 på uforandrede vilkår, bortsett fra at vassfallsleien skal reguleres pr.

6. juli 1983, da den någjeldende leieavtale ville utløpe. I sitt brev av 22. januar 1968 foreslo hovedstyret at den nye leietiden skulle utløpe 1. januar 2013, at det i tillegg til den nåværende leieavgift skulle betales en leieavgift for kraftstasjonen Balmi I på kr. 15 000,— pr. år frem til utløpet av år 2000 og at det for resten av leietiden skulle betales en leieavgift som tilsvarende statskraftprisen beregnet etter anleggets produksjon. (Pkt. III i utkastet fra 1968). For øvrig ble det i pkt. III i utkastet av 1968 foreslått en tilleggsleieavgift på kr. 1 000,— pr. år for 2 andre stasjoner i Balmi elv, som A/S Sulitjelma Gruber hadde bygd ut.

Leievilkårene var utformet etter mønster av de «hjemfallsavtaler» som tidligere er inngått med A/S Bjølvfossen m.fl.

Når en nå har funnet å burde foreslå leietiden forlenget til 13. april 2016, uten tilleggsleie av noen art, og ellers på vilkår som medfører at A/S Balmi Kraftlag først i år 2016 må betale statskraftpris, har det sin årsak i følgende forhold, som kraftlaget og A/S Sulitjelma Gruber har trukket frem under forhandlingene:

Kraftstasjonen Balmi I ble bygd først omkring 1956, til tross for at kraftlaget disponerte fallene bare frem til 1983. Samtidig fikk kraftlaget konsesjon på regulering med utløpstid 13. april 2016. Det fremgår av stortingsdokumentene (St. prp. 140, 1955 s. 5) at konsesjonstiden skulle følge leietiden for fallrettighetene, men at spørsmålet om fortsatt bortleie av fallene skulle tas opp i 1983, når den gamle leiekontrakten utløp. Hovedstyret finner det på denne bakgrunn riktig å foreslå at avtalen for så vidt gjelder Balmi I forlenges for den resterende del av reguleringskonsesjonens løpetid, dog slik at leiebeløpet reguleres pr. 6. juli 1983 når den nåværende avtale utløper. De to andre stasjonene i Balmi elv, som A/S Sulitjelma Gruber eide er nå nedlagt, og fortsatt bortleie av de fallene som de utnyttet er følgelig ikke lenger aktuell. Etter utkastet av 1968 ble staten formelt eier av kraftstasjonen Balmi I med tilhørende grunn og rettigheter allerede ved kontraktinngåelsen, og det måtte derfor foretas en formell bortleie til den tidligere eier på visse vilkår (pkt. IV—IX i det gamle utkastet.) Etter det utkast som nå fremlegges, blir de gamle leievilkårene for den utnyttede del av Balmi elv fortsatt gjeldende, og det tidligere kontraktutkastets pkt. IV—IX er derfor ikke gjentatt i det nye utkastet.

Det nye avtaleutkastets pkt. III gir A/S Sulitjelma Gruber rett til vannuttak etter at vassdraget er utbygget mot en årlig avgift. Selve retten til vannuttak er i og for seg uavhengig å ha med, idet selskapet vil kunne ta

Avtale med A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber
om vannfall og rettigheter i Balmivassdraget m.v.

ut vann i henhold til Bergverksloven. Bestemmelsen er inntatt etter A/S Sulitjelma Grubers ønske, og den har sin berettigelse i forbindelse med prisfastsettelsen. Noen fravikelse av hovedstyrets forslag av 1968 innebærer den altså i realiteten ikke.

Pkt. IV er inntatt på bakgrunn av at det forhandles om en forlengelse av bergverkskonsesjonen med 50 år til år 2033. Selskapet ønsker derfor å sikre seg leveranse av samme kraftkvantum i tidsrommet 2016 til 2033 som det i dag kan utta i henhold til sin kontrakt med A/S Balmi Kraftlag.

Pkt. V inneholder en betinget opsjonsbestemmelse, som har vært tatt inn i andre kraftleiekontrakter.

Hverken pkt. IV eller pkt. V gjelder kraftkvanta av slik størrelse at de kan få avgjørende innflytelse på forsyningssituasjonen i distriktet for øvrig. Med den oversikt en har i dag, er det for øvrig vanskelig å tenke seg at ikke selskapet ville oppnå de samme ytelser gjennom forhandlinger når leietiden for fallene utløper, selv om de ikke hadde vært nevnt i avtalen.

Avtalens pkt. VI har sin bakgrunn i de meget spesielle forhold i Sulitjelma, og tar sikte på en rasjonell disponering av arbeidskraften i området, samordning av verkstedskapasitet m.v. slik at vassdragsutbyggingen og gruvedriften kan foregå mest mulig friksjonsfritt.

For øvrig understrekes pkt. IX hvorefter hele avtalen gjøres avhengig av at den generelle avtale om fortsatt virksomhet i Sulitjelma etter 1983 kommer i stand.

De fall saken gjelder, hører som kjent under Direktoratet for statens skogers forvaltning. Forhandlinger om vassfall føres av NVE på direktoratets vegne, men formell avtale må undertegnes av direktoratet. Såfremt departementet ikke har noe å innvende vil derfor hovedstyrets forslag bli sendt Direktoratet med anbefaling.

Denne sak er behandlet i hovedstyrets møte 4. mai 1971.

Departementet skal bemerke:

A/S Balmi Kraftlag eies med 60 pst. av A/S Sulitjelma Gruber og 40 pst. av kommuner i Salten. A/S Sulitjelma Gruber eies av Elkem A/S.

Ved kontrakt med staten fra 1933 leiet A/S Sulitjelma Gruber en rekke fallrettigheter i distriktet. Fallrettighetene er spesifisert innledningsvis. Retten etter leiekontrakten utløper i 1983. Ved kgl. res. av 1. april 1955 ble retten til å utnytte fallet Kjelvatn—Langvatn i Balmivassdraget overdradd til det nystiftede A/S Balmi Kraftlag. Til godkjennelsen

av overdragelsen ble det knyttet vilkår av konsesjonsmessig art, herunder bestemmelser om hjemfall ved leietidens utløp i 1983. Deretter fikk Balmi Kraftlag som nevnt foran i 1956 rett til å regulere Balmivassdraget.

Situasjonen i dag er således den at Balmi Kraftlag sitter med leide rettigheter i Balmivassdraget, samt en reguleringskonsesjon. Rettighetene løper ut i 1983. For det tilfellet at avtalen skulle bli fornyet, løper reguleringskonsesjonen til 2016, jfr. post 1 første ledd i vilkårene for konsesjonen av 13. april 1956. Sulitjelma Gruber har ingen direkte rettigheter i Balmivassdraget, men er medeiere i A/S Balmi Kraftlag med 60 pst. Derimot har selskapet fortsatt leierett frem til 1983 til fall i Sulitjelmavassdraget for øvrig. Ingen av disse fall er utnyttet. Balmi Kraftlag har utnyttet 150 av 373 fallmeter mellom Kjelvatn og Langvatn. Produksjonen ligger på 136 GWh. Den utnyttede del av fallet Kjelvatn—Langvatn er av NVE beregnet å ville gi 203 GWh. De rettigheter som Sulitjelma Gruber disponerer frem til 1983 kan fullt utnyttet gi ca. 480 GWh.

Den avtale som NVE på den ene siden og A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber på den annen side er blitt enige om, forutsetter at begge selskap straks skal gi avkall på de utnyttede rettigheter. Til gjengjeld skal leietiden for de fallrettigheter som A/S Balmi Kraftlag har bygd ut, forlenges til 13. april 2016 på uforandrede vilkår, dog slik at vannfallsleien reguleres pr. 6. juli 1983 i samsvar med vanlig leie for rå vannkraft på dette tidspunkt 13. april 2016 er det tidspunktet da Balmi Kraftlag reguleringskonsesjon utløper. Avtalen forutsetter videre at dersom det blir aktuelt med fortsatt kraftutbygging i området, så skal Sulitjelma Gruber fortsatt ha rett til å ta ut de vannmengder som trengs til graven og til den alminnelige vannforsyning. Endelig skal gruveselskapet fra 13. april 2016 og frem til utløpet av den nye bergverkskonsesjonen 6. juli 2033 ha rett til å leie kraft til den statskraftpris som da gjelder for leveranser til storindustri.

Departementet mener at det fremlagte avtaleutkast er fornuftig. Det gir Sulitjelma Gruber og Balmi Kraftlag en fordel, for såvidt som kraftlaget får disponere Daja kraftstasjon med det utbygde fall på uendrede vilkår fram til 2016 i stedet for til 1983. Gruveselskapet slipper å betale statskraftpris i dette tidsrom. På den annen side gir selskapene 12 år for tiden, opp betydelige fallrettigheter, som nå kan utbygges til fordel for distriktet. Fallene ville neppe bli bygget av selskapene med den korte amortisasjonstid som da ville stått til rådighet.

Avtale med A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber
om vannfall og rettigheter i Balmivassdraget m.v.

Departementet vil i denne forbindelse peke på den nære sammenheng som det er mellom kraftproduksjonen og bergverksdriften og den betydning som gruvedriften har for hele samfunnslivet i Fauske kommune. Dette har man redegjort nærmere for i St. prp. nr. 136. Her har man også redegjort for at det er realistisk å regne med at det må foretas investeringer på over 100 mill. kroner for å sikre en rasjonell gruvedrift på lang sikt. Disse investeringer er Elkem beredt til å foreta, blant annet under den forutsetning at gruen fortsett kan sikres tilstrekkelig billig kraft. Det foreliggende avtaleutkast vil etter departementets syn fylle denne forutsetning. Departementet vil videre peke på det forhold at Daja kraftstasjon først ble utbygd omkring 1956, på et tidspunkt da det bare gjensto 27 år av leieavtalen. Dette gir en kort amortisasjonstid, og det var derfor forutsatt at spørsmålet om forlenget leie skulle kunne tas opp i 1983.

I henhold til kontraktens pkt. VIII er det en forutsetning at selskapene har de nødvendige konsesjoner og tillatelser. I denne forbindelse nevnes at ervervslovens § 5 om konsesjon på bruksrett fra 19. juni 1969 er endret slik at det trengs bruksrettskonsesjon også ved leie av fallrettigheter fra staten. Selskapet

må derfor ha bruksrettskonsesjon som løper fra det nye leieforholds begynnelse.

Hvis Stortinget samtykker i at leiekontrakten blir forlenget på uforandrede vilkår forutsetter departementet at forslag til bruksrettskonsesjon ikke behøver å forelegges for Stortinget, og at Stortinget ikke har noe å merke til at det ved bruksrettskonsesjonen ikke blir pålagt A/S Balmi Kraftlag nye byrder av betvæling.

Industridepartementet er under henvisning til ovenstående innstilt på å godkjenne det foreliggende utkast til avtale. Formelt hører administrasjonen av de fall som avtalen gjelder, inn under Direktoratet for statens skoger. Direktoratet, som derfor må undertegne avtalen sammen med NVE, har imidlertid ikke hatt noe å bemerke til at det foreliggende utkast forelegges Stortinget.

Industridepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om avtale med A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber om fallrettigheter i Balmivassdraget m.v.

Vi OLAV, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å gjøre følgende vedtak:

Stortinget samtykker i at det inngås avtale med A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber om statens overtagelse av utbygde fall i Sulitjelma og Balmivassdragene og om forlengelse frem til 13. april 2016 for leietiden til de fallrettigheter som Balmi Kraftlag har bygd ut i Balmivassdraget — alt på vilkår som samsvarer med Industridepartementets tilråding av 14. mai 1971.

Tilråding fra Industridepartementet ligger ved i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 14. mai 1971.

Under Vår hånd og rikets segl

OLAV
(L.S.)

Trygve Bratteli

Finn Midtskaug

Avtale med A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber om vannfall og rettigheter i Balmivassdraget m.v.

Vedlegg

Utkast til kontrakt

mellom

staten v/Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen (NVE) og Direktoratet for statens skoger (nedenfor under ett kalt staten) — på den ene side —

og

A/S Balmi Kraftlag og A/S Sulitjelma Gruber (nedenfor under ett kalt selskapene) — på den annen side —

om

de vassdragsrettigheter som er omhandlet i A/S Sulitjelma Grubers konsesjon av 6.7.33, pkt. 3.

I

A/S Sulitjelma Gruber og A/S Balmi Kraftlag gir herved avkall på de vassfalls- og øvrige kraftutbyggingsrettigheter som selskapene disponerer i henhold til konsesjonen/leieavtalen av 6. juli 1933 pkt. 3 med A/S Sulitjelma Gruber og til godkjenningen på overdragelsen (fremleien) til kraftlaget av rettigheter i Balmielven meddelt A/S Balmi kraftlag den 1. april 1955.

Jfr. dog pkt. II og III nedenfor.

II

Leietiden for de fallrettigheter i Balmielv som A/S Balmi kraftlag har bygd ut i Balmi I (Daja kraftstasjon) forlenges til 13. april 2016 på ellers uforandrete vilkår, dog slik at vannfallsleien reguleres pr. 6. juli 1983, i samsvar med vanlig leie for rå vannkraft på dette tidspunkt.

III.

Så lenge A/S Sulitjelma Gruber opprettholder konsesjon på drift av bergverket har selskapet rett til fra de i vassdragene utbygde vannverk å ta ut de vannmengder det trenger til sin virksomhet og alminnelige vannforsyning i Sulitjelma. Vannuttaket skal dog ikke overstige 8 mill. m³ pr. år, tilsvarende et middeluttak på ca. 260 l/sek.

Fra det tidspunkt de vassdrag hvorfra vannforsyning foregår er utbygget for kraftforsyning, betaler selskapet en årlig avgift til staten. Den årlige avgift skal fastsettes under hensyntaken til det årlige vannuttak og skal ikke overstige kr. 10 000 pr. år. Beløpet reguleres i overensstemmelse med bestemmelsene i vassdragsreguleringslovens § 16 pkt. 5.

IV.

Fra 13. april 2016 og inntil 6. juli 2033 skal A/S Sulitjelma Gruber ha rett til å leie fra den som til enhver tid er eier av Balmi I (Daja kraftstasjon) inntil 78 GWh pr. år til den pris og på de vilkår som gjelder på kontraherings-

tidspunktet for statens nye kontrakter med stor-industrielle kraftforbrukere.

V.

I kontrakten med den eller de som utnytter de i pkt. I nevnte rettigheter — bortsett fra de fall som er nevnt i pkt. II — skal staten innta følgende bestemmelse:

Dersom A/S Sulitjelma Gruber trenger ytterligere kraft til gruvedriften og/eller foredling av malmen og (utbyggeren) finner at han har ledig kraft for storindustri i distriktet, skal selskapet tilbys levering inntil det samlede forbruk utgjør 150 GWh pr. år. Kraftpris og betingelser skal fastsettes overensstemmende med den pris og de vilkår som gjelder på kontraheringstidspunktet for nye kontrakter med stor-industrielle kraftforbrukere. Utbyggerens plikt til å tilby kraft etter nærværende bestemmelse bortfaller 13. april 2016.

VI.

Staten skal sørge for at den eller de som får de rettigheter selskapene har gitt avkall på i henhold til pkt. I til disposisjon for utbygging, forplikter seg til å rådføre seg med selskapene i forbindelse med utbyggingen.

VII.

Staten vil ikke leie ut eller overdra de rettigheter selskapene har gitt avkall på i henhold til pkt. I uten samtidig å sette frist for utbygging. I leie — eventuelt overdragelseskontrakten vil Staten forbeholde seg å kunne gripe inn med pålegg om utvidelse, derunder nye reguleringer og overføringer, og i tilfelle utvidelser ikke blir foretatt innen nærmere bestemte frister, skal Staten kunne overlate til andre å foreta utvidelsen.

VIII.

Det er en forutsetning at selskapene har de nødvendige konsesjoner og tillatelser.

Avtale med A/S Balml Kræftlag og A/S Sulitjelma Gruber
om vannfall og rettigheter i Balmlvassdraget m.v.

IX.

Nærværende avtales gyldighet er avhengig
av at den generelle avtale om fortsatt virk-
somhet i Sulitjelma etter 1983 kommer i
stand.

dommer og rettigheter. Mulig stempelavgift er
selskapene uvedkommende.

X.

Kontrakten tinglyses på angjeldende eien-

XI.

Kontrakten utferdiges i 3 eksemplarer, ett
til hver av partene.

Vedi

Arkiv 0211

Industridepartementet

St. prp. nr. 154 (1975-76)

Tiltak vedrørende A/S Sulitjelma Gruber

Trådning fra Industridepartementet av 23. april 1976,
godkjent ved kongelig resolusjon samme dag.

(Foredrag av statsråd Bjartmar Gjerde.)

1. INNLEDNING

A/S Sulitjelma Gruber er oppe i en meget vanskelig situasjon. Selskapet hadde i 1975 et driftsunderskudd på 31 mill. kroner. For 1976 ventes et underskudd på 22 mill. kroner.

Elkem-Spigerverket ba i brev av 6. januar 1976 om forhandlinger om en eventuell statlig overtakelse av virksomheten i Sulitjelma. Etter forhandlinger er Staten v/Industridepartementet og Elkem-Spigerverket blitt enige om et samarbeid, under forutsetning av Stortingets samtykke. Samarbeidsavtalen går bl.a. ut på at de nærmere vilkår for statlig deltakelse i Sulitjelma Gruber skal være klarlagt innen 31. mars 1977. Innen den tid skal styret ha utarbeidet et drifts- og investeringsprogram for gruvens virksomhet på lengre sikt. Ifølge avtalen skal det gis tilslag om konsolideringslån for å dekke noe av driftsunderskuddet, og det skal bevilges 10 mill. kroner over statsbudsjettet i 1976 til dekning av investeringer for årene 1976 og 1977. Dette ytes som et betinget lån som senere eventuelt kan overføres som aksjekapital i Sulitjelma Gruber. Avtalen inneholder også et punkt om at det skal ytes en bevilgning over statsbudsjettet til forskningsarbeid som vedrører den elektro-metallurgiske prosess.

I denne proposisjonen legger Industridepartementet fram forslag til tilleggsbevilgning over statsbudsjettet for 1976 på 10 mill. kroner til dekning av investeringer i gruvens i 1976 og 1977 og forslag til en bevilgning over statsbudsjettet for 1976 på 0,5 mill. kroner til fortsatt forskningsarbeid vedrørende nye metoder for foredling av kobberk.

For øvrig vises til St. prp. nr. 135 (1975-76) om konsolideringslån til produksjon av

kobberkonsentrat og bevilgning av rentestønad for disse lånene.

2. A/S SULITJELMA GRUBER

a. Generelt om selskapets virksomhet

Elkem-Spigerverket sitter i dag som eier av 92,7 pst. av aksjene i A/S Sulitjelma Gruber. Aksjekapitalen er på 5,5 mill. kroner. De resterende 7,3 pst. er fordelt på 39 aksjonærer.

Gruveselskapets bergverkskonsesjon løper ut 6. juli 1983. Ifølge konsesjonsloven av 14. desember 1917 vil da statens hjemfallsrett til bergverket m.v. tre i kraft.

Spørsmålet om driften av gruveanlegget i Sulitjelma etter hjemfall er behandlet i St. prp. nr. 136 (1970-71) Om drift av gruvevirksomheten i Sulitjelma etter utløp av A/S Sulitjelma Grubers konsesjon 6. juli 1983. Det er der inngått avtale mellom selskapet og staten om leie av Statens rettigheter i Sulitjelma etter hjemfall. Som vederlag for de bergverksrettigheter selskapet leier, skal Sulitjelma Gruber betale en årlig leie, samt en tilleggsleie som er knyttet til selskapets overskudd. Avtalen gjelder i 50 år (frem til 2033). Den kan sies opp med 3 års varsel. Avtalen ble godkjent av Stortinget den 11. desember 1971.

I våresesjonen 1971 godkjente Stortinget bygging av riksvei Finnøid/Sulitjelma (for Samferdselsdepartementets proposisjon nr. 137 for 1970-71). Veien er i dag så å si ferdigbygget.

Elkem-Spigerverket ervervet aksjemajoriteten i A/S Sulitjelma Gruber i 1965. Siden da har selskapet investert ca. 95 mill. kroner i gruva.

Tiltak vedrørende A/S Sulitjelma Gruber

A/S Sulitjelma Gruber er en av Norges største produsenter av sulfidmalm. Årlig utbrutt råmalmen angår utgjorde i 1975 ca. 424 000 tonn. Flotasjonsverket produserte i 1975 om lag 21 000 tonn kobberkonsentrat, 1 500 tonn sinkkonsentrat og ca. 74 000 tonn svovelkonsentrat. Selskapet videreforedler sitt ko berkonsentrat til blisterkobber ved egen smeltehytte i Sulitjelma. Siste år ble det fremstilt ca. 6 700 tonn blisterkobber.

Svovelkonsentratet og blisterkobberet eksporteres i sin helhet, mens sinkkonsentratet selges innenlands. Samlet salgsværdi var i 1975 ca. 45 mill. kroner. Kobbersalget utgjorde den alt overveiende del.

Selskapet sysselsetter i dag ca. 470 personer samt 40 deltidsansatte.

Gruvevirksomheten er eksistensgrunnlaget for Sulitjelma-samfunnet med ca. 2 000 innbyggere.

b. Gruvedrift og oppredning

Sulitjelma har i dag 4 gruveområder i produksjon. Alle ligger på nordsiden av Langvann: Mons Petter (120 000 t/år), Charlotta II + Giken II (200 000 t/år) og Hankabakken I + II (80 000 t/år). Disse produserer tilsammen 400 000 t/år å 1,65 pst. Cu, 14 pst. S og 0,4 pst. Zn.

Dypeste nivå i dag er 533 m under Langvann, dvs. 400 m under havets overflate. Det var pr. 15. oktober 1975 ansatt 235 mann i gruvecavdelingen. Dette innbefatter også mekanikere, anleggsfolk og prospekteringsvirksomhet.

Malmkroppens beskaffenhet har gjennom alle år skapt problemer for driften. Mektigheten varierer mellom 0,5 — 1 m, med 2 m i gjennomsnitt, og fallet varierer mellom 0 — 50°, med 30° i gjennomsnitt. Valget av

konvensjonelle brytningsmetoder er derfor meget begrenset.

Produksjonsmetoden i gruvene har vært under stadig utvikling.

Avstandene mellom brytningsstedene under jord er store. Man har derfor betydelige problemer i forbindelse med transport av folk, materiell og malm. Det har i den senere tid vært foretatt inngående studier for å rasjonalisere transporten. Det alternativ som nå utpeker seg som en mulighet er ny adkomstvei til malmsonen med start i dagen. Prosjektet er kostnadsberegnet til 40 — 50 mill. kroner.

Den prosjekterte adkomst vil gi en rekke fordeler med bl.a. kortere transporttid for mannskaper, materiell, tyngre utstyr og malm. Selve prosjektutredningen med oversikt over investeringer og lønnsomhet vil foreligge i løpet av våren 1976.

Bergets dårlige holdfasthet i kombinasjon med bergtrykket fører til at ras og blokkfall representerer en fare. Sikring mot stov og andre luftforurensninger krever stor innsats.

Oppredningsverket med flotasjonsverk (1962), knuseri (1965) og tørkeanlegg (1968) kan ansees som moderne og effektivt.

I 1973 fikk Sulitjelma Gruber en midlertidig konsesjon frem til 31. desember 1978 for drift av den nævnte smeltehytte, som har et betydelig sveveutslipp. Hvis selskapet skal make å tilfredsstille miljøvernkravene, må smeltehytten legges om og suppleres med en sveveisvefabrikk til ca. 60 mill. kroner, eller et annet foredlingsanlegg.

c. Resultatutvikling 1970-1975

Tabellen viser hovedtrekkene i resultatutviklingen ved Sulitjelma Gruber 1970—1975.

	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Råmalm utfordret, tonn	380 400	387 000	435 000	398 000	374 400	423 900
Cu-innhold i råmalm, pst.	1,58 pst.	1,66 pst.	1,65 pst.	1,64 pst.	1,51 pst.	1,50 pst.
Kobberkonsentrat, tonn	20 936	22 244	24 489	22 574	19 129	20 983
Sinkkonsentrat, tonn	1 952	1 662	2 107	1 846	1 127	1 526
Flotasjonssvovelkis, tonn	74 409	80 964	88 202	82 078	58 903	93 294
Blisterkobber, tonn	6 288	6 531	7 449	8 475	6 557	6 674
Kobberprisen pr. kg.						
gjennomsnittlig salgspris i norske kroner	10,10	7,63	7,06	10,11	11,36	6,42
Omsetning, 1 000 kroner	60 271	49 956	47 953	75 574	70 614	45 305
Overskudd før skatt,						
1 000 kroner	12 343	+ 262	+ 205	12 793	342	+ 30 950
Ordinære avskrivninger	3 278	3 683	2 871	4 171	6 845	10 423
Investeringer i anlegg	12 143	17 595	17 359	3 890	22 352	5 300
						(budsjett)
Utbetalt dividende	550	275	275	1 100	275	—

Som det fremgår av tabellen, har produksjonen vært forholdsvis stabil i de senere år med en råmalmmengde på rundt regnet 400 000 tonn pr. år. Produsert mengde blasterkobber har ligget i nærheten av 7 000 tonn pr. år.

Omsetningen har variert sterkt på grunn av de store variasjoner i kobberprisene. Den sterke kostnadsøkningen innenlands de siste år, samt nedgangen i pund-kursen, har bidratt til å gjøre rentabel drift vanskelig.

I 1974 var dessuten den forholdsvis lave produksjonen kombinert med lavere kobberinnhold i malmen årsak til at overskuddet før skatt ikke ble høyere enn kr 312 000,— mot kr 12 793 000,— i 1973. Svikten i råmalmproduksjonen skyldes bl.a. mangel på øvede minerere og problemer med bergtrykket i Giken-området.

Utviklingen i 1975 avspeiler det drastiske fall i kobberprisene i løpet av 1974/75. Mens kobbernoteringene på metallbørsen i London var oppe i ca. 1 400 pund pr. tonn i april 1974, svinget den i annet halvår 1975 mellom 550 og 600 pund. Samtidig har kursen på pund falt vesentlig. På utgiftssiden har man hatt en sterk kostnadsøkning bl.a. på grunn av sterk stigning i arbeidslønn og nedsettelse av arbeidstiden.

2. Sulitjelma Grubers interesser utenom Sulitjelma

Sulitjelma Gruber deltar i andre selskaper med en total pålydende aksjekapital og kommandittinnskudd etc. på i alt vel 9 mill. kroner. Den antatte faktiske verdi er imidlertid langt høyere. I tre av selskapene har Sulitjelma vesentlige interesser. A/S Metall-Kemi er et heleiet datterselskap som driver salg og eksport/import hovedsakelig av metaller. Andelen i A/S Balmi Kraftlag er 60 pst. (Salten kommune eier de øvrige 40 pst.). Kraftlaget driver Daga Kraftstasjon som har en kapasitet på ca. 130 GWh/år, hvorav Sulitjelmas andel er 78 GWh. Sulitjelma Gruber er gjennom Balmi Kraftlag medeier i J/S Sulitjelmakraft (andel 30 pst.) som har stått for utbyggingen av Fagerli Kraftverk. Sulitjelmas andel er her 69 GWh. Kraftverket kom i drift i 1975. Ytterligere rettigheter i Lomi/Sjønståfalletene utgjør 89 GWh som Sulitjelmas andel. Proposisjon om utbygging av Lomi er lagt frem for Stortinget våren 1976. (St. prp. nr. 147 for 1975—76.)

Grong Gruber A/S eies med 25 pst. hver av Sulitjelma Gruber, Elkem-Spigerverket, Sydvaranger og Andø og Sundal Verk. Den totale aksjekapital er på 15 mill. kroner. Forøvrig har selskapet betydelige aksjeposter i andre norske selskaper.

Selskapet disponerer forøvrig en rekke forekomster av sand, grus og pukk (Finneid, Moen, Sjønstå, Badderen, Fagerli). Forekomstene utnyttes ikke i dag, men representerer ifølge selskapet betydelige verdier.

I Badderen i Nord-Troms eier selskapet et område på 14 000 mål fra fjorden og ca. 7 km langs Badderen-eiven opp mot Badderen gamle gruvefelt i Nord-Troms.

Sulitjelma Gruber startet i 1971 full profild boring i egen gruve og i oppdrag for andre. Selskapet har nå bl.a. et oppdrag for Oslo kommune med en 5 km lang kioaktunnel. Antatt omsetning i 1975 er ca. 7 mill. kroner, med en bemanning på 18 mann. Denne boreaktiviteten viser lønnsom drift. Bedriften ser et stort mulig marked på dette område i fremtiden. Med oppfølging av den erfaring og know-how som bedriften har skaffet seg, kan dette utvikle seg til å bli en virksomhet av betydelig omfang og gi bidrag til selskapets lønnsomhet.

e. Hjelpe- og fellesanlegg

Lager, elektrisk og mekanisk verksted ble samlet i moderne lokaler høsten 1972. Ny vei til Finneid er nærmest ferdigbygget. All transport mellom Fauske/Finneid og Sulitjelma skjer derfor i dag med lastebiler og spesialkjøretøyer. Bedriftens kai i Finneid har produksjonssiloer og lasteanlegg. Betongkaien har portalkran og ble bygget i 1970—71. Kaien er beregnet for lasting av 10 000 tonnere.

f. Sulitjelmasamfunnet

Sulitjelma Gruber spiller en dominerende rolle i lokalsamfunnet Sulitjelma, som er helt avhengig av bedriften for å kunne bestå i årene fremover.

Antall ansatte har i de senere år ligget på ca. 650. Etter den omfattende reduksjon i arbeidsstokken i 2. halvår 1975 vil antall ansatte være ca. 480. Ca. 80 eldre ansatte har allerede benyttet seg av tilbudet om førtidspensjonering. Hvis familiemedlemmene medregnes, lever vel 1 600 mennesker direkte av selskapets virksomhet. I tillegg kommer de indirekte virkninger ved sysselsetting av et antall personer i servicebedrifter og andre virksomheter. Til tross for ustabile markedsforhold har man praktisk talt i alle år måttet å opprettholde en stabil beskjeftigelse.

Også for Fauske kommune har Sulitjelma Gruber stor betydning. Bedriftens direkte økonomiske betydning for kommunen kan illustreres slik (tall for 1971):

Lønnsinnbefallet, totalt	34,9 mill. kr
Betrag Fauske kommune	32,6 » »

Innbetalt skatt (ansatte) 10,1 » »
 Innbetalt folketrygdavgift
 (bedriften) 5,3 » »
 Bedriftens innkjøp i Fauske

kommune 5,0 » »
 Selskapet eier og disponerer i dag 350
 leiligheter og 96 hybler. Forøvrig har det
 engasjert seg aktivt i privat boligreising ved
 lån og/eller bidrag.

Selskapet har tilbudt rimelige boliger til
 sine ansatte og gunstige lån til privat bolig-
 bygging.

Videre har selskapet overfor lokalsamfun-
 net ydet omfattende støtte til bl.a. samfunns-
 hus, sykestue, restaurering av kirken, lys-
 løype, skytebane, etc., og det er reist rundt
 100 pensjonistboliger. Selskapet driver den
 eneste regulære gruveskole i landet. Forøvrig
 vises til bilag med selskapets oversikt over
 såkalte samfunnsmessige investeringer 1960
 —75.

g. Malmreserver

Sultjelmafeltet er en geologisk betegnelse
 på et geografisk avgrenset felt som strekker
 seg fra Saltdalen i vest til Svenskegrensen i
 øst og fra Sultjellet i syd til Sørfold i nord.
 Feltet er ca. 4 000 km².

Det er hittil i Sultjelmafeltet tatt ut 19,5
 mill. tonn råmalm. All produksjon er i dag
 konsentrert om Nordgruvefeltet på nordsiden
 av Langvann hvor det er kjent ialt 10 fore-
 komster, hvorav 4 — 5 er i drift.

A/S Sultjelma Gruber har lagt frem en
 oversikt over sine malmreserver. Dette er
 gjort etter kjente og vanlig aksepterte meto-
 der og bygger på materiale av forskjellig
 nøyaktighetsgrad. Gruppe A- B-malm er to-
 talt 6,3 mill. tonn og bygger på realistisk
 vurdering.

Gruppe C-malm utgjør 1,5 mill. tonn, og er
 bl.a. basert på de relativt spredte opplysning-
 er man har fra større dyp.

Gruppe D-malm er anslått til 3,5 mill. tonn
 produserbar malm. Dette er en noe mer
 spekulativ reserve, men det ansees som et
 realistisk anslag.

Totalt kan kjente malmreserver anslås til
 ca. 10,6 mill. tonn.

Det må utføres ytterligere arbeider for å
 oppnå tilstrekkelig sikkerhet. Vurderingene
 er utarbeidet i samarbeide med professor
 Jens A. Bugge, som er selskapets malmegeo-
 logiske konsulent og som også tidligere har
 vurdert selskapets malmreserver.

Selskapets policy har alltid vært å holde
 reserver for 10 — 12 års drift.

Det er i de senere år brukt betydelige be-
 løp på malmeleting. Mulighetene til å gjøre
 nye funn må ansees som gode.

3. DEPARTEMENTETS MERKNADER

a. Elkem-Spigerverkets utspill

I brev av 6. januar 1976 varslet Elkem-
 Spigerverket (ES) Industridepartementet om
 at staten ikke kunne regne med at A/S Sult-
 jelma Gruber (SG) vil kunne gjøre bruk av
 leieavtalen om fortsatt drift i SG's regi etter
 konsesjonstidens utløp i 1983.

Det er i St. prp. nr. 155 (1975—76) om kon-
 solideringslån til produsenter av kobberkon-
 sentrat nærmere gjort rede for den vanskelige
 økonomiske situasjon som følge av det sterke
 fall i kobberprisene. For SG viser det fore-
 løpige driftsresultat for 1975 et underskudd
 på vel 31 mill. kroner etter ordinære avskriv-
 ninger på ca. 10,4 mill. kroner og renter på
 ca. 4,5 mill. kroner. Budsjettet for 1976 viser
 et underskudd på vel 22 mill. kroner etter av-
 skrivninger og renter omtrent som i 1975.
 Budsjettet er basert på en kobberpris av
 f 600/t og en pundpris på 11,20. Senere har
 kobberprisen steget, men samtidig har pund-
 kursen falt.

På bakgrunn av denne meget alvorlige
 situasjon foreslo ES at det straks ble opptatt
 forhandlinger med Staten for å avklare spørs-
 målet om statens inntreden i SG. Selskapet
 har ment at dette var den beste måte å sikre
 kontinuiteten og bevare Sultjelma-samfun-
 net. Etter selskapets syn burde staten overta
 hele gruvevirksomheten ved et antasport
 hjemfall. Med løpende driftsunderskudd av
 nevnte størrelse ville gruen om få måneder
 stå uten midler til fortsatt drift. For sitt ved-
 kommende har ES ikke funnet det forsvarlig
 å nytte konsernets hårdt tiltrengte midler for
 å dekke de løpende tap i gruen. Selskapet
 har heller ikke funnet det forsvarlig å be-
 laste konsernets kredittverdighet ved opptak
 av nye lån for å holde driften gående i Sult-
 jelma. Som eneste utvei har ES varslet In-
 dustridepartementet om at en søknad om
 driftshvile og forhandlinger med kreditorerne
 om et moratorium kan bli aktuelt.

b. Forhandlingene mellom Elkem-Spigerverket og Industridepartementet

Forhandlingsutvalget for nye industritiltak
 fikk på vegne av staten i oppdrag å finne en
 løsning på den vanskelige situasjon. Det er
 oppnådd enighet om følgende vilkår som er
 oversendt ES ved brev av 12. april 1976 fra
 Industridepartementet og med bekreftende
 svar av 20. april 1976 fra selskapet. Brevene
 følger som trykte vedlegg.

Etter forhandlinger med Elkem-Spigerver-
 ket har selskapet akseptert et samarbeid med
 staten på disse vilkår:

1. Staten gir under forbehold av Stortingets
 samtykke sin prinsipielle tilslutning til en

statlig deltagelse i Sulitjelma Gruber. De nærmere vilkår for en slik deltagelse skal være klarlagt innen 31. mars 1977. Staten får valgt 1 representant med varamann i styret for graven på generalforsamling våren 1976.

2. Styret i Sulitjelma Gruber skal innen 31. mars 1977 ha utarbeidet alternative drifts- og investeringsprogram for grubens virksomhet på lenger sikt. Supplerende sysselsetting til en nedskjæring av grubens belegg skal undersøkes.
3. Gruben gis tilsagn om et konsolideringslån på 15 mill. kroner for å dekke noe av dets driftsunderskudd for driftsåret 1975. (jfr. St. prp. nr. 155 Om konsolideringslån til kobberprodusenter). Lånet blir gitt på de vilkår som forutsettes for andre kobberkisgruber. I henhold til forslaget om stabiliserende tiltak for grubene, kan Sulitjelma Gruber også oppnå lån for driftsåret 1976 hvis driftsregnskapet rettferdiggjør det.
4. Til dekning av forskningsarbeider vedrørende den hydrometallurgiske prosess, foreslås 0,5 mill. kroner som bevilgning på statsbudsjettet for 1976. På budsjettet for 1977 foreslås bevilget ytterligere 1 mill. kroner som skal kunne nyttes hvis undersøkelser i inneværende år betinger en fortsettelse av forskningsarbeidet.
5. Som bevilgning på budsjettet for 1976 foreslås under Industridepartementet kr 10 mill. til dekning av investeringer i gruben i 1976 og 1977 som et betinget lån som senere eventuelt kan konverteres til aksjekapital i Sulitjelma Gruber.
6. Staten tar ikke nå stilling til spørsmålet om de langsiktige investeringer i gruben eller til en varig drift av smeltehytta eller om bygging av en ny svovelsyrefabrikk.
7. Sulitjelma Gruber søker Røyskaderådet om en trinnsvis forlengelse av konsesjonsvilkårene for drift av smeltehytta fra 31.12.78, avhengig av resultatet av utforskning av en ny metallurgisk prosess.

Det har fra statens side vært lagt vekt på å finne en øyeblikkelig løsning på den likviditetskrise som graven har kommet opp i. Ved det forslag som er fremsatt i denne stortingsproposisjon og i St. prp. nr. 155 (1975-76) vil Sulitjelma Gruber etter Industridepartementets mening få det nødvendige pusterom.

c. Likviditetssituasjonen

Likviditetsmessig vil Sulitjelma Gruber bli styrket ved et konsolideringslån på 15 mill. kroner for å dekke noe av driftsunderskuddet for 1975. Lånet foreslås gitt på de samme gunstige vilkår som Stortinget tidligere har godkjent for likviditetslån til industrien. I samråd med Finansdepartementet vil lånet bli gitt av Industribanken innenfor en statlig garantiframlegg. På statsbudsjettet for 1977 vil det på Industridepartementets budsjett bli

foreslått bevilget det nødvendige beløp til dekning av renter.

d. Investeringer

Til dekning av nødvendige investeringer i gruben for 1976 og 1977 foreslås bevilget 10 mill. kroner (overforbart). Gruben er i dag en marginal gruve som vil kreve ganske store investeringer for å kunne være konkurransedyktig. Ved sitt engasjement har staten ikke tatt standpunkt til omfanget av disse investeringer. Det er målsettingen at Sulitjelmamasamfunnet bør kunne bevares ved en rasjonell gruvedrift og eventuelt ved hjelp av supplerende sysselsetting. Det vil videre bli lagt vekt på å utrede hvilke alternative muligheter til gruvevirksomhet som foreligger, både i selve Sulitjelma og på Fauske/Finneid. Dessuten vil framtidige miljøproblemer, herunder problemer vedrørende det indre miljø (arbeidsmiljø) bli utredet i denne forbindelse. Det blir et ansvar for Sulitjelma Grubers styre i samråd med berørte myndigheter å vurdere dette når langsiktige planer skal utarbeides. Slike planer skal foreligge utarbeidet senest 31. mars 1977. For å skape den nødvendige kontakt vil staten få valgt inn i styret 1 representant + 1 varamann som forutsettes å delta i styrets møter.

Det har fra Statens side vært lagt betydelig vekt på å bevare kontinuiteten ved gruvens drift. ES representerer også i gruvesammenheng en betydelig know-how og organisasjon som det er av stor viktighet å beholde i det fortsatte arbeid for å sikre gruvens drift. ES har erklært seg beredt til et slikt samarbeid. Kfr. selskapets brev av 20. april 1976.

e. Forskning

Sulitjelma har i dag landets alvorligste SO₂-problem. Miljøverndepartementet har lagt stor vekt på å få til en snarlig bedring av forholdene. Ved Røyskaderådets brev av 27. juni 1973 ble A/S Sulitjelma Gruber meddelt en foreløpig konsesjon fram til 31. desember 1978 for en fortsatt drift av den nåværende smeltehytte. Konsesjonen begrenser produksjonen ved hytta til 7 500 tonn pr. år. Utslippet av svoveldioksyd skal ikke overstige 19 000 tonn pr. år.

ES har orientert Forhandlingsutvalget om de studier selskapet har foretatt av nye prosesser i USA og Kanada for å foredle sulfidiske kobber-sink-malmer.

Den konklusjon som trekkes av disse studier er at det rent teknisk synes å være mulig å foredle kobberkis etter en såkalt våtveismetode. Disse prosesser kan være et alternativ til å bygge en svovelsyrefabrikk. Hvis én av prosessene kan utvikles til et industriell

Tiltak vedrørende A/S Sulitjelma Gruber

prosjekt, vil det være av interesse for de aller fleste norske kobberkisgruver.

Forskningsarbeidet er av SG planlagt i tre trinn. Det første trinnet omfatter et forslag til en prosjektering til en kostnad på 0,5 mill. kroner. Inneværende år vil medgå til denne forstudie. Det neste trinnet vil være et forprosjekt som vil vare 1 år til en beregnet kostnad på 1 mill. kroner. Hvis forprosjektet blir vellykket, kan det så bli aktuelt med et pilotforsøk i 1 ½ år til en utgift i størrelsesorden 5 — 10 mill. kroner. Et industrielt anlegg etter denne nye metode kan tidligst være driftsklart i 1980/81.

Det er knyttet en betydelig industriell, distriktsmessig og miljømessig interesse til en videre utforskning av disse prosesser. I samarbeid med Finans- og Miljøverndepartementet vil Industridepartementet tilrå at de nødvendige midler bevilges til gjennomføring av forprosjekteringer. Som tilleggsbevilgning på budsjettet for 1976 foreslås bevilget 0,5 mill. kroner til disse forsøk og studier med forslag om ytterligere en bevilgning på 1 mill. kroner for 1977 hvis forstudien rettferdiggjør at arbeidet føres videre.

Miljøverndepartementet har erklært seg innforstått med at Sulitjelma Gruber søker Røykskaderådet om forlengelse av de konsesjonsvilkår som ble gitt 27. juni 1973 om smeltehyttens fortsatte drift. SG forutsettes å søke om fristatsettelser i trinn, alt avhengig av en vurdering av hvorledes forskningsarbeidet utvikler seg. Miljøverndepartementet forutsetter videre at systemet med meteorologisk varseling perfektioneres og at smeltehytten stanses i de perioder hvor værforholdene gjør at røyken blir liggende lavt

over Sulitjelma. Dette for at toppkonsentrasjonen av SO₂ i tettstedet Sulitjelma skal bli ytterligere redusert.

f. Eventuell statlig deltakelse

De nærmere vilkår for statens deltakelse i A/S Sulitjelma Gruber skal det forhandles videre om. Det er imidlertid et ønske fra Elkem-Spigerverket som er hovedaksjonær i SG med 92,7 pst. av aksjekapitalen, at Stortinget nå gir sin prinsipielle tilslutning til at staten v/Industridepartementet går inn i SG med eierinteresser. ES ønsker at staten skal ha aksjemajoriteten i grubeselskapet. Forholdet til de øvrige private aksjonærer må også avklares. Disse spørsmål skal være sluttforhandlet innen 31. mars 1977.

Staten har tatt forbehold om at de midler som eventuelt nå bevilges til dekning av gruveinvesteringer, kan overføres til aksjekapital.

Ved stortingsvedtak av 14. desember 1971 godtok Stortinget at staten v/Industridepartementet inngikk leieavtale med A/S Sulitjelma Gruber ut over den nåværende konsesjonstid til 6. juli 1983. En statlig deltakelse i A/S Sulitjelma Gruber kan ikke ses å ha noen betydning for denne avtale.

Industridepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt utkast til proposisjon til Stortinget om bevilgning av lån og tilskott til A/S Sulitjelma Gruber på statsbudsjettet for 1976.

VI OLAV, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å gjøre følgende vedtak:

På statsbudsjettet for 1976 blir bevilget under:

Kap. 970, A/S Sulitjelma Gruber

post 70, Tilskott til forskning, kr 500 000 -

post 90, Lån, kr 10 000 000.

Tilråding fra Industridepartementet ligger ved i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 23. april 1976.

Under Vår hånd og rikets segl

OLAV
(L.S.)

Odvar Nordli

Dag Berggrav

Vedlegg

Brev av 12. april 1976 fra Industridepartementet til Elkem-Spigerverket A/S

Sulitjelma Grubers fremtid

Det vises blant annet til selskapets brev av 6.1.1976 og de drøftinger som har funnet sted mellom representanter for selskapet og Forhandlingsutvalget for nye industritiltak.

Staten, ved Industridepartementet, vil kunne akseptere et samarbeid med Sulitjelma Gruber for å løse selskapets problemer på følgende vilkår:

1. Med forbehold om Stortingets samtykke gir departementet sin prinsipielle tilslutning til en statlig deltagelse i Sulitjelma Gruber. De nærmere vilkår for en slik deltagelse skal være klarlagt innen 31. mars 1977. Staten får valgt 1 representant med varamann i styret for gruben på generalforsamlingen våren 1976.
2. Styret i Sulitjelma Gruber skal innen 31. mars 1977 ha utarbeidet et drifts- og investeringsprogram for grubens virksomhet på lengre sikt. Supplerende sysselsetting til en nedskjæring av grubens belegg skal undersøkes.
3. Selskapet gis tilsagn om et konsolideringslån på 15 mill. kroner for å dekke noe av driftsunderskuddet for 1975. Lånet blir gitt på de vilkår som forutsettes for andre kobbergruber. I henhold til forslag om stabiliserende tiltak for grubene, kan Sulitjelma Gruber også oppnå lån for driftsåret 1976 hvis driftsregnskapet rettferdiggjør dette.

4. Til dekning av forskningsarbeider vedrørende den hydrometallurgiske prosess foreslås 0,5 mill. kroner som tilleggsbevilgning på statsbudsjettet for 1976. På budsjettet for 1977 foreslås bevilget ytterligere 1 mill. kroner som skal kunne nyttes hvis undersøkelser i inneværende år betinger en fortsettelse av forskningsarbeidet.

5. Som tilleggsbevilgning på budsjettet for 1976 foreslås under Industridepartementet (overførbart) 10 mill. kroner til dekning av investeringer i gruben i 1976 og 1977, som et betinget lån til Sulitjelma Gruber, som senere eventuelt kan konverteres til aksjekapital i selskapet.

6. Staten tar ikke nå stilling til spørsmålet om de langsiktige investeringer i gruben eller til en varig drift av smeltehytten eller til bygging av en svovelsyrefabrikk.

7. Sulitjelma Gruber søker Roykskaderådet om en trinnvis forlengelse av konsesjonsvilkårene for drift av smeltehytten fra 31.12.78, avhengig av resultatet av utforskning av en ny metallurgisk prosess.

En ber om selskapets svar snarest, slik at departementet kan gjøre de nødvendige framlegg for Stortinget. Den seneste frist for oversendelse av forslag for Stortinget i vårsesjonen er 30. april.

Brev av 26. april 1976 fra Elkem-Spigerverket A/S til Industridepartementet

Sulitjelma Grubers fremtid

Vi viser til Industridepartementets brev av 12. ds. og vil med dette bekrefte at vi er innforstått med de støttetiltak som er foreslått og de rammebetingelser som er fastsatt

for de fortsatte drøftelser om statlig deltagelse i Sulitjelma Gruber.

Vi vil samtidig få gi uttrykk for at vi setter stor pris på det samarbeide som nå er innledet med myndighetene om denne vanskelige sak.

Selskapets oversikt over samfunnsmessige investeringer
og driftsutgifter i Sulitjelma

1. Samfunnsmessige investeringer av A/S Sulitjelma Gruber i Sulitjelma 1960—1975	
kr 500 000,—	
Svømmehall v/skolen	» 150 000,—
Lysløype ved skihytte	» 30 000,—
Tennisbane Furulund	» 75 000,—
Restaurering av skihytte	» 30 000,—
Andel skoleidrettsplass	» 75 000,—
Skytebane m/skytterhus	» 1 200 000,—
Samfunnshus	» 12 000,—
Kino	» 41 000,—
Brannkem Glastunes	» 132 000,—
Brannvarslingsutstyr	» 64 000,—
Tilbygg brannstasjon	» 103 000,—
Brannbil	» 50 000,—
TV-anlegg	» 33 000,—
Audiovisuelt utstyr til skolen	» 20 000,—
Pjellsikring Glastunes	» 49 000,—
Sykebil	» 50 000,—
Kirkeorgel	» 40 000,—
Restaurering kirke	» 150 000,—
Tilskudd soppelforbrenningsanlegg (1967)	» 250 000,—
Vederlagsfri overdragelse av bolig til distr.lege (inkl. oppussing kr 50 000,—)	» 100 000,—
Tilskudd til kommunale lærerboliger	kr 3 154 000,—

Boligbygging

Nybygg for verket (1957/75)	kr 1 564 000,—
Furulund 5 boliger	» 2 095 000,—
Bursimarka 12 boliger	» 110 000,—
Trygda	kr 934 000,—
Kjøp 4 hus + 1 leilighet	» 97 000,—
+ salg 3 hus	kr 4 606 000,—
	» 777 000,—
Sandnes Vest (4+4+6 leiligheter)	» 2 600 000,—
Hybelhus	

Tilskudd til opprettelse av borettslag (1957—75)

Kroken Borettslag (8 leiligheter)	kr 142 000,—
Langvann Borettslag (20 leiligheter)	» 338 000,—
Rupsi Borettslag	» 660 000,—
	kr 1 140 000,—
	kr 9 123 000,—

Opparbeidelse av tomter

Bursimarka (Totalt antall tomter 94) (Herav	kr 2 979 000,—
utbygd 68)	» 954 000,—
Diverse andre tomter	» 17 000,—
Gjerder Bursimarka	» 3 850 000,—

Boligstøtte til selvbyggere (1957—75)	» 1 375 000,—
LAn (1972—75)	» 435 000,—
	kr 1 870 000,—
	kr 14 843 000,—

Vann og kloakk

Hovedvannfors. Sandnes—Lami elv (1968)	kr 1 575 000,—
Vannforsyning Eigerli (1969)	» 193 000,—
	kr 1 768 000,—
Sum investeringer i perioden	kr 19 765 000,—

2. Driftsutgifter	kr	2 006 000,—
Sykehuset	kr	217 000,—
Samfunnshus (1967—75)	»	259 000,—
Kino (1968—75)	»	598 000,—
Gjestgiveriet	ca. »	830 000,—
Brannvern (1960 — september 1975)	»	2 972 000,—
Vann — kloakk (1960 — september 1975)	»	79 000,—
Bekker og overflatevann (1974 — september 1975)	»	2 870 000,—
Vedlikehold veier	ca. »	650 000,—
Strøm/vedlikehold, gatebelysning/lysløype	»	16 529 000,—
Boligvedlikehold (1960 — september 1975)	kr	26 793 000,—
Sum vedlikehold/drift eks.avskr.		

Arlige driftsutgifter (1974)	kr	128 000,—
Sykehuset	»	23 000,—
Gjestgiveriet	»	40 000,—
Samfunnshuset	»	7 000,—
Kino	»	82 000,—
Brannvern		
Vann/kloakk	»	204 000,—
Bekker og overflatevann	»	53 000,—
Vedlikehold veier	»	437 000,—
Strøm/vedlikehold gatebelysning/lysløype ..	»	85 000,—
Boligvedlikehold	»	1 481 000,—
Arlige driftsutgifter	kr	2 540 000,—
+ rente og avskr./år	»	1 964 000,—
		Sum driftskostnader kr 4 504 000.—

(dertil nødv. med hvilende
brannvakt tilsv. 150 000,—)

Administrasjon av ovennevnte aktiviteter er ikke tatt med. Renteutgifter på forskudd til riks-
vei er ikke tatt med. For 1975 = 1,8 mill. kr.

Vedi
St. prp. nr. 155
(1975—76)

Om konsolideringslån til produsenter av kobberkonsentrat og
bevilgning av rentestønad for disse lånene

Tilråding fra Industridepartementet av 23. april 1976,
godkjent ved kongelig resolusjon samme dag.

(Foredratt av statsråd Bjartmar Gjerde.)

1. INNLEDNING

Fra 2. halvår 1974 og fram til i dag har det vært en ugunstig prisutvikling på kobber. Fra en toppnotering på ca. £1400 pr. tonn pr. 1. april 1974 falt prisene til £350—600 i 2. halvår 1975. Siden har prisene øket endel og ligger i dag på ca. £700. Til sammenligning kan nevnes at prisen må være omkring £1000 pr. tonn med nåværende pundkurser for at norske kobbergruver gjennomsnittlig skal kunne drive forsvarlig.

Parallelt med en ugunstig prisutvikling på kobber har gruvene hatt en meget sterk kostnadsstigning de to siste år. Dette skyldes økning i lønningene og nedsattelse av arbeidstiden for arbeidere under jorden. Ifølge Statistisk månedshefte var gjennomsnittlig timefortjeneste i norsk bergverksdrift kr. 23,24 i 3. kvartal 1974, mens den i 3. kvartal 1975 var på kr. 28,60.

Resultatet av denne utviklingen er at norske kobberprodusenter i 1975 hadde et samlet underskudd på over 100 mill. kroner. Prisutviklingen i 1976 gir grunn til å tro at en også i år vil få betydelige underskudd. Dette har ført til store likviditetsmessige problemer for norske kobberkisgruver.

Representanter for gruvene har tatt opp med myndighetene spørsmålet om å få bistand til å løse sine problemer både på kort og lang sikt.

Saken har vært til behandling i Forhandlingsutvalget for nye industriltak.

I denne proposisjonen fremmes det forslag om statsgaranti for lån i Industribanken innenfor en ramme på 50 mill. kr. til delvis deknning av kobberprodusentenes underskudd i 1975. Det forutsettes at et liknende beløp vil kunne stilles til disposisjon for 1976.

Lånene vil være rente og avdragsfrie i 5 år

for deretter å tilbakebetales over 3 år. Det vil derfor være nødvendig med en bevilgning som dekker Industribankens rentekostnader.

På lengre sikt vil kobberprodusentenes problemer kunne løses ved etablering av et fond. Dette fondet må innrettes med utbetalinger fra fondet når kobberprisene ligger under en viss nedre grense og innbetalinger til fondet når kobberprisene overstiger en øvre grense. Denne saken er for tiden under utredning og vil eventuelt bli forelagt Stortinget på et senere tidspunkt. Fondet kan under forutsetning av Stortingets samtykke gjøres gjeldende fra 1.1.1977.

2. ORIENTERING OM NORSKE PRODU-
SENTER AV KOBBERKONSENTRAT

a) Generelt.

Norske produsenter av kobberkonsentrat baserer seg på sulfidiske malmer (ett unntak er Fosdalens Bergverks-Aktieselskap som får et meget beskjedent kvantum kobberkonsentrat som sideprodukt til jernmalmen).

I den første del av 1900-tallet var finkis det eneste produkt hos de fleste sulfidmalmergruvne. Dette er svovelkis som inneholder de metaller som forekommer i malmen. Et par av gruvene hadde imidlertid smelteverk for kobber og fikk derved blisterkobber som produkt.

Så kom flotasjonsprosessen, som gjorde det mulig å skille ut de ulike deler av malmen. Att etter malmens sammensetning kan det dreie seg om svovelkiskonsentrat, kobberkonsentrat, sinkkonsentrat og blykonsentrat. En del av sulfidmalmene inneholder litt gull og sølv. Flotasjonsprosessen ble introdusert i norske bergverker fra omkring 1930. I dag har samtlige gruver flotasjonsverk og far på den måte være på de verdifulle bestanddeler av malmen.

Om konsolideringslån til produsenter av kobberkonsentrat og bevilgning av rentestønad for disse lånene.

Fra begynnelsen av dette århundre og fram til slutten av 1950-årene utgjorde svovelkiskonsentrat et betydelig inntektsgrunnlag for de fleste sulfidmalmgruvene. Svovelsyreproduksjonen i den kjemiske industri i Europa var fram til dette tidspunkt for en vesentlig del basert på svovelkis.

Dette bilde begynte å endre seg et stykke ut i 1950-årene. Stadig større kvanta rensvoel kom inn på områder som tidligere var dekket av kis.

Resultatet av denne utvikling er at svovelsyreindustrien i dag i meget stor utstrekning er basert på rensvoel som råstoff.

Likevel framstilles det meget betydelige kvanta svovelsyre på basis av svovelkis. Dette skjer hos storprodusenter som er integrerte ved at samme selskap eller gruppering både er svovelkisprodusenter og svovelsyreprodusenter. Borregaard A/S er et eksempel på dette. Svovelsyreproduksjon i Sarpsborg sikrer avsetning for en del av Follidal Verks svovelkis. Sulitjelma Gruber har på grunnlag av en gammel forbindelse med Boliden AB i Sverige oppnådd en posisjon som leveringsleverandør av svovelkis til dette selskap.

For en rekke norske gruver er svovelkis falt bort som salgsprodukt og er i stedet blitt en økonomisk belastning. For andre gir det beskjedne inntekter sammenlignet med tidligere.

Kobberinnholdet i de norske malmer er lavt (gjennomsnittlig 0,3—1,7 % Cu). Ved flotasjonsprosessen får en kobberkonsentrat med ca. 25 % kobber. I alt produseres ca. 117 000 tonn kobberkonsentrat årlig i Norge (se tabell side 4). Kobberkonsentratet gjennomgår foredling i to ledd, smelting og raffinering. Ved smeltingen får en blisterkobber med 99 % Cu. Det er bare Sulitjelma Gruber som produserer blisterkobber i Norge. Selskapet har en årsproduksjon på 7 000 tonn blisterkobber. Raffineringsprosessen foregår ved elektrolyse og da utvinnes også gull og sølv som biprodukt. Falconbridge Nikkelverk i Kristiansand produserer elektrolytt-kobber basert på råstoff fra Canada.

I Europa er det bare noen få foredlingsverk. Det er i første rekke Norddeutsche Affinerie i Hamburg og Boliden i Rönnskär som foredler de norske kobberkonsentrater.

Foredlingsverkene beregner seg godtgjørelse for foredlingsprosessen. Gruvenes inntektsgrunnlag blir forskjellen mellom gjeldende kobberpris og foredlingskostnadene. I tillegg kommer en viss godtgjørelse for verdien av andre nyttbare komponenter i kobberråstoffet, (som f. eks. gull og sølv). Prisene på renkobber blir således helt avgjørende for gruves økonomi.

I alt 11 gruvevirksomheter som produserer

kobberkonsentrat er for tiden i drift i Norge. Årsproduksjonen inneholder ca. 23 000 t. kobber. Ved Bjelkavagge gruver ble driften stoppet i 1975. 1 gruve er en jernmalmgruve (Fosdalen). De 10 sulfidmalmgruvene har ca. 1900 ansatte.

b) De enkelte gruverne.

Bergverkselskapet Nord-Norge A/S

Selskapet driver Mofjellet gruver i Mo i Rana. Gruven ligger i fjellet like syd for bebyggelsen i Mo. Oppredningsverket ligger i Andfiskåga syd for byen, ca. 5 km fra gruverne. Til verket er knyttet egen utskipningskai. Råmalmen holder i gjennomsnitt 0,3 % Cu, 3,2 % Zn, 0,85 % Pb og 7 % S. Kjente malmreserver er ca. 1,5 mill. tonn. Årlig brytning utgjør for tiden 165 000 tonn råmalm. Herav utvinnes ca. 1 400 tonn kobberkonsentrat, ca. 8 800 tonn zinkkonsentrat, ca. 1 700 tonn blykonsentrat og ca. 12 000 tonn svovelkis. Regnet etter normalpriser utgjør kobberinntektene ca. 15 % av totalinntektene. Hittil har det lyktes å finne avsetningsmuligheter for kis, men framtidsutsiktene er usikre.

Virksomheten beskjeftiger ca. 80 mann.

A/S Bleikvassli Gruber

Selskapet driver virksomhet i Bleikvassli i Hemnes kommune. Gruven ligger ca. 400 m.o.h. Velavstand til Korgen er 30 km og til Mo i Rana 72 km. Utskipning av produktene skjer fra Andfiskåga 67 km fra anlegget. Det tilhørende boligområde ligger delvis ved anlegget og delvis i tettstedet Bleikvassli 4 km derfra.

Råmalmen holder i gjennomsnitt 0,2 % Cu, 3,5 % Zn, 2,3 % Pb og 14 % S.

Kjente malmreserver utgjør ca. 2,3 mill. tonn. Årlig brytning er for tiden 150 000 tonn råmalm. Av dette utvinnes ca. 1000 tonn kobberkonsentrat, ca. 8 100 tonn zinkkonsentrat, ca. 5 000 tonn blykonsentrat og ca. 19 000 tonn svovelkis. Regnet etter normalpris utgjør kobberinntektene ca. 10 % av totalinntektene og blyinntektene ca. 30 %.

Malmreservene gir grunnlag for 12—15 års drift. Virksomheten sysselsetter ca. 110 mann.

Skorovas (Elkem-Spigerverket).

Elkem-Spigerverket driver Skorovas grube som ligger på østenden av øvre Namdal i Namskogan kommune. Det tilhørende boligområde ligger i dalbunnen rett nedenfor gruverne. Det er god veiforbindelse til E6. Narmeste jernbanestasjon er Lassemoen. Til Namsos som er nærmeste by, er det 110 km.

Malmen inneholder gjennomsnittlig 1,15 % Cu og 2,2 % Zn. Denne malmreserven utgjør

Om konsolideringslån til produsenter av kobberkonsentrat og bevilgning av rentestønad for disse lånene.

1 800 000 tonn. Avhengig av kobberprisene kan ytterligere ett parti på ca. 500 000 tonn utvinnes. Denne malmen har ca. 1 % Cu, men lite Zn.

Gruven er dimensjonert for og har utstyr for en årlig brytning på ca. 200 000 tonn råmalm. Gruvens produkt har hittil vært finkis med et innhold av 45 % S, 1,3 % Cu og 1,7 % Zn. I 1975 ble det ferdigstillet et flotasjonsanlegg og den framtidige produksjon vil bli ca. 9 000 tonn kobberkonsentrat og 6 000 tonn zinkkonsentrat pr. år.

Kobberinntektene ved «normale» priser utgjør ca. 70 % av gruvens totale inntekter.

Kjente malmreserver gir grunnlag for 9—12 års drift. Gruven sysselsetter ca. 135 personer i heldagsstilling og ca. 25 i deltidstilling.

Folldal Verk A/S.

Selskapet driver Tverrfjellet gruve i Oppland fylke og Repparfjord gruve i Finnmark fylke.

Tverrfjellet.

Gruven ligger ca. 1100 m.o.h. ved Hjerkins i Dovre kommune, Oppland fylke. Den er forbundet med NSB's jernbanenett ved sidespor. Avstanden til Folldal sentrum er 32 km og til Trondheim 170 km. De fleste av verkets ansatte er bosatt i eller nær Folldal sentrum (70—80 %).

Råmalmen holder i gjennomsnitt 1 % Cu, 1,2 % Zn og 32 % S.

Kjente malmreserver utgjør ca. 17 mill. tonn. Årlig brytning 630 000 tonn. Av dette framstilles ca. 23 000 tonn kobberkonsentrat og ca. 10 000 tonn zinkkonsentrat. Det produseres også ca. 230 000 tonn svovelkis som anvendes til svovelsyreproduksjon innen konsernet, men kapasiteten for kis er vesentlig høyere.

Etter normalpriser utgjør kobberinntektene ca. 75 % av de totale inntekter.

Kjente malmreserver gir grunnlag for drift i ca. 25 år.

Bergverket har 290 ansatte.

Repparfjord.

Gruven ligger ved Repparfjorden 16 km fra Kvalsund i Finnmark Fylke. Avstanden til Alta er 97 km og til Hammerfest 32 km. Ved oppredningsverket er det utskipningskai.

Råmalmen holder i gjennomsnitt ca. 0,7 % Cu., kjente malmreserver utgjør ca. 10 mill. tonn, som gir grunnlag for drift i ca. 20 år. Brytningen foregår i dagbrudd og utgjør 430 000 tonn/år. Av dette framstilles ca. 8 000 tonn kobberkonsentrat som eneste produkt.

Bergverket har 90 ansatte.

Fosdalen Bergverks-Aktieselskab.

Selskapet eies av den norske stat.

Jernmalngruven ligger i Malm i Verran kommune i Nord-Trøndelag. Avstand til Steinkjer er 30 km og til Trondheim 150 km. Selskapet har egen utskipningskai mer oppredningsverket.

Driftsgrunnlaget er jernmalm. Kobberkonsentrat bidrar mindre enn 5 % til selskapets totale inntekter, (700 t/år). Det er 400 ansatte ved selskapet.

Grong Gruber A/S.

Selskapet driver gravedrift i Joma i Røyrvik kommune i Nord-Trøndelag. Det tilhørende boligområde er beliggende på tettstedet Røyrvik 17 km fra graven. Avstanden til nærmeste jernbanestasjon er 51 km og til utskipningsanlegget i Nansos er det 160 km.

Etter forhandlinger mellom Staten og en rekke norske industriselskap (Elkem-Spigerverket, Sulitjelma Gruber, Sydvaranger og ASV) ble Grong Gruber etablert i 1969. Produksjonen startet i 1972.

Råmalmen holder i gjennomsnitt 1,7 % Cu og 1 % Zn. Kjente reserver utgjør ca. 6 mill. tonn. Årlig brytning ca. 350 000 tonn som gir ca. 22 000 tonn kobberkonsentrat og 5 000 tonn zinkkonsentrat.

Bergverket sysselsetter 135.

Regnet etter normalpriser utgjør kobberinntektene 85—90 % av totalinntektene.

A/S Killingdal Grubeselskab.

Selskapet driver gravedrift på Djørgåsen, et par kilometer fra Alen i fjellkommunen Holtålen i Sør-Trøndelag. På Alen er det jernbanestasjon. Avstanden til Trondheim er 130 km. Flotasjonsverket ligger i Ilsvika i Trondheim med direkte jernbanespor til utskipningskai. Råmalmen inneholder 1,3 % Cu og 3,5 % Zn. Kjente malmreserver er 400 000 tonn som gir grunnlag for drift i 10 år med nåværende brytning på 40 000 tonn malm pr. år.

Av denne malmen framstilles 2 500 tonn kobberkonsentrat og 2 500 tonn zinkkonsentrat.

Etter normalpriser utgjør kobberinntektene ca. 60 % av totalinntektene.

Sysselsettingen er 65, hvorav 45 ved gruva og 20 ved utskipningsanlegget i Ilsvika.

Orkla Industrier A/S.

Selskapet driver Løkken gruve i Meldal kommune 23 km syd for Orkanger hvor selskapet har sin utskipningshavn (Thamsbavn).

Selskapet hadde i gammel tid forskjellige eiere, men forløperen for det nåværende selskap ble stiftet i 1904 under navnet Orkla

Om konsolideringslån til produsenter av kobberkonsentrat og bevilgning av rentestønad for disse lånene.

Grube-Aktieholag. Selskapet var opprinnelig svensk dominert, men i dag er ca. 2/3 av aksjene på norske hender.

Malmen holder i gjennomsnitt ca. 1,5 % Cu, ca. 1,3 % Zn og ca. 30 % S.

Malmen gir en årsproduksjon på 2 500 tonn kobberkonsentrat og 7 000 tonn zinkkonsentrat. Svovellisen går nå i avgangen og oppbevares under vann i kunstig dam. Da det i begynnelsen av 1970-åra ble klart at det tidligere gode marked for kobberholdig svovelsis var i ferd med å bryte sammen ble det besluttet å bygge et flotasjonsanlegg som ble ferdig i 1974. Gavedriften sysselsetter ca. 350 ansatte. Kobberinntektene utgjør ca. 80 % av totalinntektene ved normale priser.

Kjente reserver utgjør 6,5 mill. tonn som med en normal årsproduksjon på 125 000 tonn malm gir grunnlag for drift i ytterligere 15 år.

A/S Røros Kobberverk.

Selskapet driver gruvedrift i Rørosområdet. Driften foregår for tiden på en forekomst kalt Lergrubbakken ca. 10 km fra Røros. Oppredningsverket ligger ved Kongens gruve ca. 2,5 km fra brytningsstedet.

I gjennomsnitt inneholder malmen 0,5 % Cu og 6,0 % Zn. Av dette parti gjenstår nå 0,7 mill. tonn. I den nærliggende Hersjø-forekomsten er det påvist ca. 3,3 mill. tonn råmalm med 1,15 % Cu og 1,7 % Zn. I dag brytes ca. 95 000 tonn malm pr. år som gir ca. 1 700 tonn kobberkonsentrat og 9 000 tonn zinkkonsentrat.

I et år med normale priser utgjør kobberinntektene nær 30 % av totalinntektene. Malmreservene i Lergrubbakken gir grunnlag for 7 års drift. Hersjøforekomsten antas å være tilstrekkelig for 20 års drift med en årlig produksjon på 200 000 tonn. Ved drift av denne mal-

men vil avhengigheten av kobberinntektene bli vesentlig større.

Kobberverket sysselsetter 75 innann.

A/S Sulitjelma Gruber.

Selskapet eies av Elkem-Spigerverket. Sulitjelma Gruber ligger i Sulitjelma i Fauske kommune ca. 40 km fra tettstedet Fauske. Stedet har nå fått veiforbindelse med riksvei E6.

Råmalmen inneholder i gjennomsnitt 1,7 % Cu, 9,4 % Zn og 14 % S. Kjente malmreserver utgjør 10,6 mill. tonn. Brytningskapasitet ca. 400 000 tonn/år, som gir ca. 23 000 tonn kobberkonsentrat, ca. 1600 tonn zinkkonsentrat og ca. 108 000 tonn svovelsis.

Regnet etter normalpriser utgjør kobberinntektene ca. 85 % av totalinntektene. Faller salgsmulighetene for kis bort (Boliden) vil andelen øke til over 95 %. Kjente malmreserver gir grunnlag for drift i 15-25 år. Området gir gode muligheter for ytterligere malmfunn.

Selskapet har en elektrisk smeltehytte for kobberkonsentrat. Dette har vesentlig betydning for økonomien. De senere års krav til miljøvern har ført til at hyttens utslipp av SO₂ må reduseres innen 31.12.78 hvis denne virksomheten skal fortsette i framtida.

Gruve og smeltevirksomheten sysselsetter ca. 480. Det vises til St. prp. nr. 154 for 1975—76 om tiltak vedrørende A/S Sulitjelma Gruber.

Oppsummering.

Gruvene ovenfor sysselsetter vel 2 200 personer (inklusive Fosdalen) og dette gir inntektsgrunnlag for en totalbefolkning på ca. 10 000 personer. Storparten av gruvene ligger i distrikter med få eller ingen alternative sysselsettingsmuligheter og har desto større betydning for å opprettholde bosettingen i de kommuner som er berørt.

Norske produsenter av kobberkonsentrat.

	Kobberkon- sentrat	Produksjon i tonn		Svovelsis	Sysselsatte
		Zink- konsentrat	Uly- konsentrat		
Mofjellet	1 400	8 800	1 700	12 000	80
Beikvassli	1 000	8 100	5 000	19 000	108
Skorovas	9 000	6 000			155
Tverrfjellet	23 000	10 000		230 000	290
Repparfjord	8 000				90
Fosdalen (jernmalmsgrube)	700				400
Grang Gruber	22 000	5 000			135
Killingdal	2 500	2 500			65
Orkle	25 000	7 300			350
Røros Kobberverk	1 700	9 000			75
Sulitjelma	23 000	1 000		108 000	470
Sum	117 300	58 500	6 700	369 000	2 215

Om konsolideringslån til produsenter av kobberkonsentrat og bevilgning av rentestønad for disse lånene.

3. DEPARTEMENTETS MERKNADER OG TILRÅDNINGER

I samsvar med tilrådingen fra Forhandlingsutvalget vil departementet foreslå at gruvens situasjon løses i to etapper:

- 1) *Likviditetsproblema* på kort sikt løses ved konsolideringslån for 1975 og 1976.
- 2) De langsiktige problemer løses ved eventuelt å etablere et *kobberfond* fra 1.1.1977.

For 1975 har bedriftene oppgitt et samlet underskudd på vel 100 mill. kroner som dels er finansiert av konsern der dette har vært mulig og dels ved lån utenfra. Underskuddene for 1975 forutset seg slik på de ulike bedrifter/selskaper:

	Mill. kr.
Sulitjelma Gruber A/S	31,0
Skorovas Gruber*	—
Folldal Verk A/S	29,1
A/S Eleikvassli Gruber	5,3
A/S Killingdal Grubeselskab	1,4
Orkla Industrier A/S	30,1
Grong Gruber A/S	8,0
Aktieselskapet Røros Kobberverk ..	1,0
Total	105,9

* For Skorovas Gruber var 1975 et overgangssår fra produksjon av kobberholdig finkis til produksjon av metallkonsentrater. Underskuddet vanskelig å anslå.

Departementet vil tilrå at det til delning av underskuddene i 1975 gis lån på inntil 50 mill. kroner, og at lånerammen for 1976 foreløpig settes til et tilsvarende beløp. Tilsatt om lån til delning av gruvens underskudd i 1976

holdes åpen og vurderes når det økonomiske resultatet av driften i 1976 foreligger.

Lånene bør være rente- og avdragsfrie i inntil 5 år, for deretter å bli tilbakebetalt over 3 år. Lånene ordnes gjennom Industribanken, ved at bankens tilsnærskning i første omgang heves med 50 mill. kroner. Det må stilles statsgaranti overfor Industribanken for et tilsvarende beløp.

Gruvene er ikke stillet likt med hensyn til lønnsomhet og produktivitet, og lånemidlene bør derfor fordeles ved individuell prøving. Forhandlingsutvalget for nye industritiltak vil være rådgivende instans for Industribanken ved lånetildelingen.

Kobberprodusentene er i brev av 12.4.1976 underrettet om departementets forslag til løsning. Brevet følger som trykt vedlegg.

Spørsmålet om eventuell etablering av et kobberfond for å løse kobberprodusentenes problemer på sikt vil bli utredet og vurdert av departementet.

Framlegg for Stortinget om etablering av et slikt fond vil eventuelt bli fremmet i høstsesjonen 1976 slik at fondet kan tre i virksomhet fra 1. januar 1977.

Industridepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om Statsgaranti for konsolideringslån for kobberprodusenter på 50 mill. kroner og bevilgning av rentestønad 2,0 mill. kroner på statsbudsjettet for 1976.

Vi OLAV, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å gjøre følgende vedtak:

- I. Industridepartementet gis fullmakt til å stille en statsgaranti på 50 mill. kroner overfor Industribanken for konsolideringslån til norske kobberprodusenter i 1976.
- II. På statsbudsjettet for 1976 bevilges under kap. 932, Industriprosjektering, omstillingstiltak m.v. post 72, Rentestønad for konsolideringslån, kr. 2 000 000.

Tilråding fra Industridepartementet ligger ved i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 23. april 1976.

Under Vår hånd og rikets segl

OLAV
(L. S.)

Odvar Nordli

Dag Berggrav

Om konsolideringslån til produsenter av kobberkonsentrat og bevilgning av rentestønad for disse lånene.

Vedlegg

Brev av 12. april 1976 fra Industridepartementet til produsentene av kobberkonsentrat.

Det vises til drøftinger mellom representanter for norske kobbergruver og Forhandlingsutvalget for nye industritiltak.

I samsvar med utvalgets tilråding vil departementet foreslå at gruvenes problemer løses i to etapper:

1. Likviditetsproblemene på kort sikt løses ved konsolideringslån for 1975 og 1976.
2. De langsiktige problemer søkes løst ved eventuelt å få etablert et kobberfond fra 1.1.1977.

Til delvis dekning av underskuddene i 1975 gis lån innenfor en totalramme på 50 mill. kroner.

Lånerammen for 1976 settes foreløpig til et tilsvarende beløp. Tilsagn om lån til delvis dekning av gruvenes underskudd i 1976 holdes åpen og vurderes når det økonomiske resultat av driften foreligger.

Lånene vil være rente- og avdragsfrie i inn- til 5 år, for deretter å bli tilbakebetalt over 3 år.

Lånene ordnes gjennom Industribanken ved at bankens tilsagnsramme i første omgang heves med 50 mill. kroner. Det vil bli foresatt statsgaranti overfor Industribanken for et tilsvarende beløp.

Forordningen av lån på de enkelte bedrifter vil bli vurdert av Forhandlingsutvalget for nye industritiltak etter individuell prøvning.

Tiltakene er avhengige av Stortingets samtykke. Industridepartementet vil legge frem en proposisjon om saken innen 30. april d.å.

Forhandlingsutvalget vil arbeide videre med spørsmålet om etablering av et kobberfond. Fondet vil eventuelt søkes gjort operativt fra 1.1.1977 under forbehold av Stortingets samtykke i løpet av høstsesjonen.

St. prp. nr. 171

(1976—77)

Lån og statsgarantier til A/S Sulitjelma Gruber for driftsåret 1977

*Tilråding fra Industridepartementet av 29. april 1977,
godkjent ved kongelig resolusjon samme dag.*

(Foredratt av statsråd Bjartmar Gjerde.)

1. INNLEDNING

Ved Stortingsvedtak 26. mai 1976 (kfr. Innst. S. nr. 312 for 1975—76 og St. prp. nr. 154 for 1975—76) ble det på statsbudsjettet for 1976 bevilget 10 mill. kroner til investeringer i gruen og 0,5 mill. kroner til delvis dekning av utgifter i forbindelse med et forskningsprosjekt. Ytterligere 1 mill. kroner til forskningsprosjektet ble bevilget på budsjettet for 1977.

Stortinget ga også sin prinsipielle tilslutning til en statlig deltakelse i Sulitjelma Gruber. De nærmere vilkår for en slik deltakelse var forutsatt å være klarlagt innen 31. mars 1977.

Det heter bl. a. i proposisjonen:

«Styret i Sulitjelma Gruber skal innen 31. mars 1977 ha utarbeidet alternative drifts- og investeringsprogram for gruven virksomhet på lengre sikt. Supplerende sysselsetting til en nedskjæring av gruven belegg skal undersøkes.»

Det har vært fort drøftinger i overensstemmelse med St. prp. nr. 154 for 1975—76. Arbeidet med å finne fram til tilfredsstillende løsninger vil imidlertid ta lengre tid enn tidligere forutsatt. I forståelse med selskapet tar nå departementet sikte på at alle spørsmål vedrørende gruven fortsatte drift og det framtidige statlige engasjement i selskapet, skal være klarlagt innen 31.12. 1977. En slik utsettelse vil være nødvendig for å få tilstrekkelig tid til å klarlegge og vurdere planene for virksomheten på lengre sikt. Saken vil eventuelt kunne legges fram for Stortinget i våresesjonen 1978.

Inntil en har kommet fram til mer permanente løsninger har selskapet behov for finansiell medvirkning til nødvendige investeringer. Selskapets likviditetssituasjon er slik at

det ikke selv kan fremskaffe den kapitaltilførsel som trengs. På denne bakgrunn fremmer Regjeringen i denne proposisjonen forslag om bevilgning av 5,5 mill. kroner som et betinget lån til gruveselskapet. Lånet skal eventuelt kunne konverteres til aksjekapital i Sulitjelma Gruber i likhet med det lån på 10 mill. kroner Stortinget bevilget på budsjettet for 1976. I tillegg fremmes forslag om å stille statsgaranti på inntil 12. mill. kr for lån selskapet måtte påta seg i forbindelse med innkjøp av ny fullprofilboringsmaskin.

I forbindelse med A/S Sulitjelma Grubers deltakelse i utbyggingen av Lømi kraftverk er det blitt krevet at selskapet gir en kontragaranti for sin andel på 15 pst. av et lån på inntil 250 mill. kroner. Selskapet kan selv ikke makte å stille denne garanti. For å hindre at selskapet taper sin rett til deltagelse i denne kraftutbyggingen fremmer Regjeringen forslag om at staten stiller denne garantien. Det framtidige Eierforhold til selskapets kraftretigheter vil bli avklart i forbindelse med de forhandlinger som føres mellom myndighetene og selskapet.

Om bakgrunnen for de forhandlinger som nå føres mellom staten og selskapet vises forøvrig til St. prp. nr. 154.

2. KORTSIKTIG PLAN 1977—79

2.1. Produksjonsplanene

Selskapet har lagt fram en kortsiktig plan for de nærmeste tre år. (Kfr. uttrykt vedlegg).

Programmet tar sikte på å øke malmproduksjonen fra ca. 500 000 tonn råmalm i dag til ca. 570 000 årstons i 1979. Samtidig tas det sikte på å redusere belegget for gruen fra ca. 445 i dag (inklusive funksjonærer) til ca. 400 i 1979. A/S Sulitjelma Gruber driver også entreprenørvirksomhet ved å utføre tunnel-

Lån og statsgarantier til A/S Sulitjelma gruber for driftsåret 1977

oppdrag med en fullprofilboringmaskin. Denne virksomheten drives ulike steder i landet og sysselsetter i dag ca. 23 personer. I den kortsiktige planen tas det sikte på innkjøp av en ny fullprofilboringmaskin til 12 mill. kroner. Denne investeringen forutsetter at selskapet får kontrakter på tilstrekkelige oppdrag. Sysselsettingen for denne del av selskapets virksomhet vil i så fall øke til vel 50 personer.

Selskapet ønsker å øke produksjonen av blisterkobber i takt med økningen i malmproduksjonen. Dette forutsetter samtykke fra miljømyndighetene. Selskapet har i dag konsesjon for en årsproduksjon på 7 500 tonn — men må tilpasse sin produksjon til de meteorologiske forhold i området slik at skadevirkningene av SO₂-utslippene blir så små som mulig. I forbindelse med det forskningsprosjekt selskapet har vedrørende en ny prosess for framstillingen av kobber har Miljøverndepartementet erklært seg innforstått med at Sulitjelma Gruber søker Røykskaderådet om forlengelse av de konsesjonsvilkår som ble gitt 27. juni 1973 om smeltehyttens fortsatte drift. Investeringsprogrammet for gruen og smeltehytten er ikke betinget av økt blisterproduksjon. Miljøvernmyndighetene står helt fritt til å vurdere dette spørsmålet. Sulitjelma har i dag landets alvorligste SO₂-problem. Blistersproduksjonen i sin nåværende form vil ikke kunne drives særlig lenge uten omfattende miljøinvesteringer (kfr. St. prp. nr. 154 for 1974—75).

2.2. Investeringsbehov 1977—79

Selskapet har presentert følgende investeringsprogram for gruen og smeltehytten (mill. kroner):

	1977	1978	1979
Investeringer . . .	11,00	8,12	9,34

Totalt utgjør investeringene ovenfor 28,46 mill. kroner. Til disse investeringer hører også utskifting av tre smeltefyrer m.m. som gjelder smeltehytten. I følge selskapet vil disse investeringene være påkrevet uansett om blistersproduksjonen økes eller holdes på nåværende nivå. Investeringene i smeltehytten utgjør imidlertid en meget liten andel av de totale beløp.

Selskapet har også oppgitt 14 mill. kroner i 1977 til fullprofilboringvirksomhet. 2 mill. kroner gjelder ny bakrigg til den nåværende maskin, mens 12 mill. kroner gjelder innkjøp av ny maskin. Behovet for ny fullprofilboringmaskin må sees på bakgrunn av forvent-

ningen om økt virksomhet på dette felt. Selskapet har forhandlinger om nye oppdrag men er ikke sikret oppdrag til en ny maskin på nåværende tidspunkt.

Tar en med investeringene i fullprofilboringmaskinene blir det totale investeringsbehov 1977—79 på 42,86 mill. kroner og for 1977 blir det vel 25 mill. kroner.

2.3. Likviditetssituasjonen

Under forutsetning av at Stortinget gjør vedtak om statlig medvirkning til etablering av et inntektsreguleringsfond for kobberproduserende gruver, vil gravedriften inklusive smeltehytten gi positive resultater i perioden. Som kjent ligger kobberprisene fremdeles på et meget lavt nivå, og det må komme en kraftig prisøkning på kobber for at de norske gruvene skal vise lønnsom drift. Dette er også forutsetningen for en eventuell etablering av en inntektsregulerende ordning for gruvene. Hvis det er mulig å øke blistersproduksjonen ut over det selskapet nå har konsesjon for, vil dette bedre driftsresultatet for selskapet. Fullprofilboringvirksomheten viser bra avkastning og kan bidra til å stabilisere økonomien ved selskapet.

Som nevnt i avsnitt 2.2. har selskapet lagt opp til et investeringsprogram på i alt ca. 43 mill. kroner fordelt med 25 mill. kroner i 1977, vel 8 mill. kroner i 1978 og vel 9 mill. kroner i 1979. På grunn av etterslep i utbetalingene fra et eventuelt kobberfond vil selskapet ha behov for en likviditetstilførsel på ca. 25,5 mill. kroner i 1977 for å makte det investeringsprogram det er lagt opp til. Bortsett fra et mindre lån i egen regi i 1979 regner da selskapet med at driftsoverskudd vil kunne dekke de resterende investeringsbehov i 1978 og 1979.

Hvis utbetalingene fra et eventuelt kobberfond hadde skjedd kontinuerlig over året ville behovet for kapitaltilførsel i 1977 ha ligget på 2—3 mill. kroner. Selskapet regner imidlertid ikke med at utbetalingene fra et eventuelt fond vil komme før ved årsskiftet 1977—78. Storparten av kapitalbehovet skyldes således etterslep i utbetalingene fra fondet. Hvis utbetalinger fra fondet finner sted 2. halvår 1977 vil selskapets likviditetsbehov reduseres med ca. 8 mill. kroner, og en gjenstår da med et behov på ca. 17,5 mill. kroner, jfr. uttrykt vedlegg til proposisjonen.

3. STATSGARANTI FOR LÅN I FORBINDELSE MED KRAFTUTBYGGING

I forbindelse med Lømlutbyggingen vil A/S Saiten Kraftsamband (SK) legge ut partialobligasjonslån på til sammen kroner 250 mill.

Forsikringsrådet krever ved siden av ant også garantier fra de deltagende kommuner for å godkjenne obligasjonene som plasseringsobjekt.

Aksjonærer i SK er diverse kommuner og kommune-eide kraftlag samt A/S Balmi Kraftlag. Balmi eier 25 pst. av aksjene i SK.

Kommunene garanterer for riktig betaling av lånet like overfor obligasjonseierne. Garantier blir gitt både av de kommuner som er direkte aksjonærer i SK og de som er aksjonærer i kommunale kraftlag (A/S) som eier aksjer i SK. Kommunenes garantiansvar er prorata, dvs. at hver kommune garanterer for en så stor del av ansvaret som tilsvarende kommunens eierandel (direkte eller indirekte) i SK. I tillegg overtar kommunene etter samme fordelingsnøkkel også de 25 pst. som skulle vært garantert av Balmi.

Når det kun er de deltagende kommuner som garanterer lånet, har dette sin bakgrunn i at Forsikringsrådet krever kommunal garanti. Etter eierfordelingen i SK ville det vært naturlig om Balmi påtok seg å dekke 25 pst. av det ansvar kommunene kan komme i som følge av sin garanti. Det er i midlertid foreslått at man ser bort fra Balmi og i stedet krever at Sulitjelma Gruber skal gi en kontragaranti på 15 pst. av kommunenes totale ansvar. Sulitjelma Gruber eier 60 pst. av aksjene i Balmi ($25 \times 60 : 100 = 15$), mens de øvrige 40 pst. eies av SK.

Når kontragarantien kreves gitt av Sulitjelma Gruber og ikke av Balmi, har dette sin bakgrunn i at man betrakter Sulitjelma Grubers deltagelse i Balmi som en formell måte å organisere Sulitjelma Grubers interesser i kraftutbyggingen på. Tilsvarende synspunkter er lagt til grunn når det kreves garanti fra kommunene i de tilfeller disse har organisert sin deltagelse i kraftutbyggingen gjennom kommunale kraftselskaper. Garanti- og kontragaranti kreves med andre ord fra de som sikrer seg rett til kraft gjennom utbyggingen.

Når det gjelder det formelle grunnlag for Sulitjelma Grubers kontragaranti, synes det som man for Lomiutbyggingen har fulgt det opplegg som ble benyttet i forbindelse med finansieringen av Fagerli Kraftverk.

SK regner med å legge ut partialobligasjonslån som tilsammen vil beløpe seg til kroner 250 mill., men låneopptakene vil skje over flere år. Hittil er det lagt ut ett lån på kroner 40 mill. (1976) og man tar sikte på i mai 1977 å legge ut et nytt lån på kroner 20 mill. Såvidt man kunne se i SK var det intet til hinder for at Sulitjelma Gruber gir sin kontragaranti etterhvert som det blir aktuelt å legge ut lån. En kontragaranti som gis i dag

vil således kunne begrenses til 15 pst. av 60 mill., dvs. 9 mill. kroner.

I den økonomiske situasjon selskapet befinner seg i i dag, kan det selv ikke makte å stille denne garanti. For å unngå at selskapet skal tape sin rett til deltagelse i denne kraftutbyggingen ber det om at staten stiller denne garanti.

4. DEPARTEMENTETS MERKNADER

Selskapet fikk i 1976 utbetalt 15 mill. kroner i likviditetslån for driftsåret 1975, og vil i år få utbetalt et beregnet beløp på ca. 11,6 mill. kroner for driftsåret 1976. I tillegg fikk selskapet i 1976 et betinget lån til investeringen på 10 mill. kroner og tilskudd til et forskningsprosjekt (Kfr. St. prp. nr. 154 og 155 for 1975—76 og St. prp. nr. 84 for 1976—77).

Hvis prisnivået på kobber holder seg på samme nivå i 1977 som i 1976 vil selskapet få utbetalt ca. 23 mill. kroner fra et eventuelt kobberfond for året 1977. Totalt har da myndighetene bidratt med rundt 60 mill. kroner til Sulitjelma Gruber i løpet av 1976 og 1977. Selskapet ber nå om ytterligere statlige bidrag på vel 25 mill. kroner for å foreta nødvendige investeringer i gruven og fullprofilboringsevirsomheten, kfr. uttrykt vedlegg. Under forutsetning av at Stortinget samtykker i etablering av et kobberfond antar departementet det vil være mulig med utbetalinger fra dette fondet allerede i 2. halvår 1977. Finansieringsbehovet reduseres da til ca. 17,5 mill. kroner.

Når det gjelder kjøp av ny fullprofilboringssmaskin til 12 mill. kroner vil denne ikke være nødvendig for selve gruvedriften. Imidlertid vil denne virksomheten kunne gi positive bidrag til selskapets økonomi. Investeringene i ny fullprofilboringssmaskin vil kun bli aktuelle hvis selskapet sikrer seg kontrakter.

Departementet antar at det vil være riktig å gi selskapet fler ben å stå på økonomisk og at det derfor er viktig at gruveselskapet fortsetter sin virksomhet innen fullprofilboring. De gir i dag sysselsetting til 20—25 mann fra Sulitjelma. Med en ny maskin vil beskjeftigelsen øke til ca. 50. Dette må sees på bakgrunn av den nedtrapping av belegget i selve gruven selskapet planlegger i perioden.

Departementet mener det må være tilstrekkelig å stille statsgaranti på inntil 12 mill. kroner for lån selskapet påtar seg til finansiering av ny fullprofilboringssmaskin. Denne garantien vil kun bli brukt hvis selskapet skaffer de nødvendige kontrakter som sikrer virksomheten til en ny maskin. Det gjenstår da

Lån og statsgarantier til A/S Sulitjelma gruber for driftsåret 1977

et finansieringsbehov på 5,5 mill. kroner. Departementet mener dette beløp bør stilles til disposisjon av Staten som et betinget lån. I likhet med det lån på 10 mill. kroner som ble gitt selskapet i 1976 bør også dette lånet på 5,5 mill. kroner kunne konverteres til aksjekapital i selskapet.

I forbindelse med A/S Sulitjelma Grubers deltagelse i utbyggingen av Lømi Kraftverk er det blitt krevet at selskapet gir en kontragaranti for sin 15 pst. andel av et lån på inntil 250 mill. kroner. For å unngå at selskapet skal tape sin rett til deltagelse i denne kraftutbygging vil departementet tilrå at staten stiller denne garanti.

Statens garantiforpliktelser begrenser seg til det lån som er utlagt i 1976 og det lån det

tas sikte på å legge ut i 1977. Totalt dreier det seg om 60 mill. kroner. Sulitjelma Grubers andel er 15 pst. eller 9 mill. kroner. Under de pågående forhandlinger mellom Staten og selskapet vil også det framtidige eierforholdet til selskapets kraftrettigheter bli klarlagt.

Industridepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt utkast til proposisjon om statsgaranti og bevilgning av lån på statsbudsjettet for 1977 til A/S Sulitjelma Gruber og at staten stiller kontragaranti i forbindelse med selskapets deltagelse i kraftutbyggingen.

Vi OLAV, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å gjøre følgende vedtak:

- I. På statsbudsjettet for 1977 blir bevilget under:
Kap. 970. A/S Sulitjelma Gruber, post 90, Lån kr 5 500 000.—.
- II. Industridepartementet gis fullmakt til å stille en statsgaranti på 12 mill. kroner for lån selskapet måtte oppta til finansiering av fullprofilboringsmaskin.
- III. Industridepartementet gis fullmakt til å stille statsgaranti på i alt 9 mill. kroner for den kontragaranti selskapet må stille i forbindelse med deltagelse i kraftutbygging.

Tilråding fra Industridepartementet ligger ved i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 29. april 1977.

Under Vår hånd og rikets segl

OLAV
(L. S.)

Odvar Nordli

Trygve Schiøll

St. prp. nr. 144 (1977—78)

Om tilskudd til utviklingsarbeid m. v. ved A/s Sulitjelma Gruber

*Tilråding fra Industridepartementet av 21. april 1978,
godkjent ved kongelig resolusjon samme dag.*

(Foredratt av statsråd Bjartmar Gjerde.)

1. INNLEDNING

Med hjemmel i St.prp. nr. 154 fra 1975—76 og nr. 171 fra 1976—77 har Industridepartementet ført forhandlinger med eierne av Sulitjelma Gruber om eventuell overtakelse av gruen for hjemfall i 1983. Gruveselskapet har en leieavtale for drift av gruen utover hjemfallstidspunktet, men har meddelt at det ikke ser seg i stand til å benytte seg av leieavtalen. Selskapet har tvertimot anmodet myndighetene om å vurdere et fremskutt hjemfall, da selskapet selv ikke finner det bedriftsøkonomisk forvarlig å foreta investeringer for at gruen skal være i best mulig stand på hjemfallstidspunktet. I St.prp. nr. 154 fra 1975—76 er det gjort rede for de innledende forhandlingene med hovedaksjonæren Elkem-Spigerverket. Elkem-Spigerverket har 92,4 pst. av aksjene i gruveselskapet. Videre forhandlinger har vært ført med A/S Sulitjelma Gruber og Elkem-Spigerverket med sikte på en avklaring innen utløpet av 1977. Stortinget ble meddelt dette i St.prp. nr. 171 fra 1976—77. På grunnlag av forslag i samme proposisjon vedtok Stortinget å bevilge til A/S Sulitjelma Gruber 5,5 mill. kroner i batinget lån for 1977 til gjennomføring av nødvendige investeringer. Det ble samtidig vedtatt å stille statsgarantier på henholdsvis 12 mill. og 9 mill. kroner for lån til finansiering av en fullprofilbøringsmaskin og for den kontragaranti selskapet måtte stille ved sin deltakelse i et kraftutbyggingsprosjekt. Det betingede lånet på 5,5 mill. kroner kan konverteres til aksjekapital.

A/S Sulitjelma Gruber er etter dette tilført følgende midler fra det offentlige:

Konsolideringslån og midler fra	
Kobberfondet	kr. 54 955 000,—
Andre lån	> 20 500 000,—
Tilskudd	> 13 355 000,—
Sum lån og tilskudd	kr. 97 810 000,—

Ubenyttede utsagn til lån og støtte beløper seg til kr. 9.540.000. I tillegg kommer ikke-benyttede garantier på samlet 21 mill. kroner. De 9 mill. kroner i statsgaranti for selskapets kraftutbyggingsengasjement vil bli benyttet i 1978.

Under forhandlingene mellom staten og hovedaksjonæren Elkem-Spigerverket kom det frem at vesentlige spørsmål for vurdering av gruen og gruvesamfunnets fremtid ikke kunne bli avklart for tidligst sommeren 1978. Dette gjelder størrelsen og drivverdigheten på malreserver, muligheter for videreforedling av kobber ved en våtvelsprosess (hydro-metallurgisk prosess), samt prosjekter for alternativ sysselsetting i området. Disse spørsmål mener Industridepartementet må være nærmere avklart for det kan avgjøres hva som skal skje med gruen på lengre sikt og for staten eventuelt kan bli medeier i gruen.

På denne bakgrunn fremmer Regjeringen i denne proposisjonen forslag om bevilgning av 4,4 mill. kroner i støtte til bedriften for at nevnte spørsmål skal kunne avklares ytterligere.

2. DRIFTEN AV A/S SULITJELMA GRUBER

Gruvens driftssituasjon er tidligere omhandlet i St.prp. nr. 171 fra 1976—77, St.prp. nr. 155 1975—76 og St.prp. nr. 154 fra 1975—76. Tabell 1 viser hovedtrekkene i utviklingen.

Om tilskudd til utviklingsarbeider m. v. ved A/S Sulitjelma Gruber

Som det fremgår av tabellen har produksjonen vært forholdsvis stabil i de senere år med en råmalmmengde på rundt regnet 400.000 tonn pr. år. I 1977 ble produksjonen ca. 510.000 tonn. Produksjonen av blisterkobber har svinget rundt 7.000 tonn pr. år.

Utviklingen i 1975 avspeiler det drastiske fall i kobberprisene fra 1974/75. Prisene falt

til omtrent halvdel av sitt tidligere nivå. 1976 ga en gjennomsnittlig kobberpris for A/S Sulitjelma Gruber på 7,67 kroner pr. kg blisterkobber mot 11,30 kroner pr. kg i 1974. For hele 1977 lå gjennomsnittsprisen på ca. 6,55 kroner pr. kg mens kobberfondet har sikret bedriften en faktisk pris på kr. 10,80 pr. kg rent kobber.

Tabell 1.

Nokkeltell for utviklingen ved A/S Sulitjelma Gruber

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Råmalm utfordret, tonn	380 400	387 000	435 000	398 000	374 400	423 900	421 200	507 500
Cu-innhold i råmalm, pst.	1,58 pst.	1,66 pst.	1,65 pst.	1,64 pst.	1,51 pst.	1,50 pst.	1,76 pst.	1,49 pst.
Kobberkonsentrat, tonn	20 936	22 244	24 489	22 574	19 129	20 983	24 793	25 476
Sinkkonsentrat, tonn	1 952	1 662	2 107	1 846	1 127	1 526	1 962	1 911
Flotasjonssvoveikis, tonn	74 409	80 984	88 202	82 078	58 903	93 294	96 443	61 265
Blisterkobber, tonn	6 288	6 531	7 449	8 475	6 557	6 674	6 511	6 610
Kobberprisen pr. kg, gjennomsnittlig salgspris i norske kroner	10,10	7,63	7,06	10,11	11,36	6,42	7,67	6,55
Omsetning, 1000 kroner	60 271	49 956	47 953	75 574	79 614	45 365	64 574	87 505
Overskudd før skatt, 1000 kroner	12 343	— 262	— 205	12 793	342	— 30 950	— 22 660	— 3 640
Herav inntektsføring fra Kobberfondet med								28 534
Ordinære avskrivninger	3 278	3 683	2 871	4 171	6 845	10 423	9 616	9 041
Investeringer i anlegg	12 143	17 595	17 359	3 890	22 352	5 300	3 970	12 100
Utbetalt dividende	550	275	275	1 100	275	—	—	—

3. UAVKLARTE SPØRSMÅL

Maliereserver.

Påviste reserver av malm ved A/S Sulitjelma Gruber ligger på ca. 5 mill. tonn, tilsvarende ca. 10 års drift med dagens aktivitetsnivå. Et anslag for ytterligere reserver ligger på 5 mill. tonn. Grundigere undersøkelser kreves for å klarlegge reservenes omfang, tilgjengelighet og driftsøkonomi. Styret i bedriften har nedsatt et utvalg som skal vurdere tekniske og økonomiske spørsmål i forbindelse med driften på lengre sikt. Undersøkelser og utredninger ble beregnet å koste tilsammen 6,6 mill. kroner fordelt som følger:

	mill. kr.
1. Utredning av nordgruveprosjektet inkl. oppdatering av smelteprosjekt	1,9
2. Ekstraordinær malmetesting	1,1
3. Forskningsutgifter for hydrometallurgisk prosjekt frem til evt. beslutning om bygging av et halvteknisk anlegg	3,0
4. Konsulentutredninger vedr. ny industri i Sulitjelma	0,6
Sum	6,6

Videre forsker gruveselskapet med en refleksjonsseismisk metode for malmprospektering. Prosjektet kan fremskaffe bedre beslutningsgrunnlag for langsiktig planlegging av graven i Sulitjelma, såvel som andre gruver i landet. Prosjektet er anbefalt av Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd, som vil bistå med gjennomføringen. Prosjektet ble for 1978 budsjettert med 1,6 mill. kroner. I foreliggende proposisjon fremmes forslag om 0,5 mill. kr. i statlig tilskott til dette formål.

SO₂-utslipp.

Sulitjelma har i dag et av landets alvorligste SO₂-problemer. Dette er knyttet til smeltehytten som fremstiller blisterkobber. Denne produksjonen vil ikke kunne drives i sin nåværende form uten omfattende nye investeringer. Selskapet har fått forlenget sin utslippkonsesjon frem til 31.12.81.

A/S Sulitjelma Gruber arbeider i samarbeid med Elkem-Spigerverket med en våtveismetode (hydrometallurgisk prosess), som vil kunne foredle kobberkisen til kobber i pulverform og samtidig løse SO₂-problemet.

Om tilskudd til utviklingsarbeider m. v. ved A.S. Sulitjelma Gruber

Hvis denne prosessen er økonomisk forsvarelig vil et anlegg i full industriell skala kunne for-
edle all kobbermalm i Norge. Prosessen er
løst teknisk sett i et pilotanlegg. Pilotfor-
søkene ventes avsluttet i mai 1978, og prosen-
sen vil først da kunne vurderes økonomisk.
Sluttføringen av denne delen av prosjektet
ventes å koste 1,5 mill. kroner. Dersom denne
vurderingen faller positivt ut, kan et halv-
teknisk anlegg bygges i 1978/79. Det halv-
tekniske anlegget er foreløpig kostnadsbereg-
net til 16,5 mill. kroner og måtte eventuelt
finansieres ved offentlige midler.

Driftsplaner.

A/S Sulitjelma Gruber har lagt frem alter-
native driftsplaner for fremtiden. Disse viser
at det under enhver omstendighet kan by på
store vanskeligheter å opprettholde dagens
belegg ved graven. Alternativ sysselsetting i
distriktet bør derfor undersøkes. Et hydro-
metallurgisk anlegg vil eventuelt kunne være
et slikt prosjekt, dersom det viser seg indu-
strielt anvendbart. Bedriftens arbeid med full-
profilering er foreløpig blitt av mindre om-
fang enn tidligere planlagt og kan under ingen
omstendigheter påregnes å ha særlig syssel-
settingseffekt i Sulitjelma-Fauske-området.

Elkem-Spigerverket vurderer for tiden muli-
ghetene for etablering av ny industri i Indre
Salten. Et aktuelt prosjekt vil bli nærmere
avklart høsten 1978. Det er videre igangsatt
en konsulentutredning for å se på mulighetene
for ny industri til Sulitjelma.

Kraftrettigheter.

Selskapet har diverse kraftrettigheter gjen-
nom sin 60 %-andel i A/S Dalmi Kraftlag,
som igjen eier 25 pst. av aksjene i A/S Salten
Kraftsamband. Det foreligger flere avtaler
om kraftrettigheter i forbindelse med utbyg-
gingen av de enkelte vassdrag. Deler av kraft-
spørsmålet er tidligere lagt frem for Stor-
tinget i St.prp. nr. 139 for 1970-71 og St.prp.
nr. 147 for 1975-76. Det pågår drøftelser
mellom Industridepartementet, A/S Sulitjelma
Gruber og Elkem-Spigerverket om kraftrettig-
hetene for en nærmere avklaring.

4. DEPARTEMENTETS MERKNADER

Situasjonen ved A/S Sulitjelma Gruber leg-
ges her frem i en egen stortingsproposisjon.
Kobbergraven på Løkken Verk omhandles i en
annen proposisjon, og kobbergruvene generelt
samt Kobberfondet omhandles i en tredje
proposisjon.

Situasjonen innen verdens kobberindustri
er meget vanskelig. Utover dette er situasjo-
nen for A/S Sulitjelma Gruber og Sulitjelma-

samfunnet preget av en rekke særskilte usik-
kerhetsmomenter. Ved hjerfallet i 1983 vil
staten stå som eier av graven og eventuelt
ha driftsansvar, dersom ikke leieavtalen for
fortsatt drift benyttes. Det er ønskelig at
staten allerede på nåværende tidspunkt med-
virker til at det opprettholdes en rimelig grad
av valgfrihet med hensyn på eventuell frem-
tidig virksomhet i statlig regi.

På det nåværende tidspunkt mangler en
innidlertid en rekke opplysninger av betydning
for å kunne vurdere om, og eventuelt på hvilke
premisser staten skal gå inn som medeier for
1983. Det er følgende sentrale momenter i
saken:

1. Kobberfondet.

Spørsmålet om statlig medvirkning til etab-
lering av et kobberfond ble fremmet for Stor-
tinget i St. prp. nr. 130 for 1976-77. I hen-
hold til denne proposisjonen vedtok Stortinget
å stille statsgarantier på 300 mill. kroner for
lån som fondet opptar. Statsgarantien på 100
mill. kroner, stillet i forbindelse med kon-
solideringslånene, inngikk i nevnte beløp.
Basisprisen for fondet var kr. 12 pr. kg i
1977 og 5 pst. årlig økning.

A/S Sulitjelma Gruber har i brev av 10.2.
78 til Industridepartementet bekreftet at be-
driften på grunnlag av forutsetningene i sitt
budsjett for 1978 og det forslag til statlig til-
skudd som fremmes i foreliggende proposisjon
er beredt til å opprettholde driften i 1978 i det
planlagte omfang.

Samtidig med den foreliggende proposisjon
om Sulitjelma Gruber fremmes ny proposisjon
om Kobberfondet. Det foreslås her at gamle
regler gjøres gjeldende innenfor nåværende
garantirammer, og at ny basispris på kr. 11,—
pr. kg benyttes for den foreslåtte utvidelse av
garantirammene på 50 mill. kroner.

A/S Sulitjelma Gruber har i brev av 18.
mars 1978 til Industridepartementet meddelt
at en slik nedgang i basisprisen ikke vil endre
selskapets standpunkt om opprettholdelse av
driften i 1978, men at dette nødvendigvis vil
måtte få konsekvenser for produksjonsopp-
legget. Selskapet må gjennomføre avvikling
av enkelte ikke-lønnsomme driftsområder.
Følgen vil være en viss nedgang i mannskaps-
belegget, dog slik at selskapet vil søke å gjøre
dette ved naturlig avgang. For å kompensere
inntektsavikten vil selskapet måtte revidere
årets investeringsprogram. Brevet følger som
uttrykt vedlegg.

2. Malmereserver.

De økonomisk sett gunstigste malmereser-
vene antas i dag å nærme seg sin uttømming i
Sulitjelma-området. Det finnes ytterligere res-

Om tilskudd til utviklingsarbeider m. v. ved A.s Sulitjelma Gruber

erhver av betydelig interesse, men det kreves boringer for å kunne fastslå deres endelige omfang og økonomiske drivverdighet. Bedriften har selv nedsatt et utvalg som skal utrede de tekniske og økonomiske spørsmål angående malmbeholdning, malmleting, gruvedrift og transport på nordsiden av Langvann. I arbeidet inngår også ekstraordinær malmleting. Deler av dette malmletingsprogram finansieres gj. nom Industridepartementets generelle bevilgning til dette formål og av bedriften selv. Det gjenstår imidlertid et beløp på 1,1 mill. kroner for å gjennomføre programmet. Industridepartementet finner det av stor betydning at disse undersøkelsene gjennomføres i planlagt omfang.

3. Hydrometallurgisk prosess.

Problemene i forbindelse med SO_2 -utslippet av en slik størrelsesorden at utslippene ikke kan fortsette over lengre tid. Elkem-Spigerverket arbeider med en hydrometallurgisk prosess som vil kunne få betydning, ikke bare for utslipsproblemene i Sulitjelma-området, men også for andre norske kobberprodusenter og på verdensbasis dersom prosessen blir industrielt anvendbar. Arbeidet med denne prosessen må derfor sees i nasjonal sammenheng. Industridepartementet finner det av stor interesse at arbeidet med denne prosessen fortsetter.

A/S Sulitjelma Gruber har søkt om lån til diverse miljøverninvesteringer, knyttet til smeltehytten. Det kan være aktuelt å utsette disse miljøverninvesteringene til spørsmålet om et halvt teknisk anlegg basert på den hydrometallurgiske prosess er avklart.

4. Alternative arbeidsplasser.

Industridepartementet legger stor vekt på at det søkes lagt flere arbeidsplasser til Indre-Salten-området. Gruven vil antagelig under alle omstendigheter måtte redusere belegget i forhold til dagens nivå på ca. 420 ansatte. Det er ønskelig at nye arbeidsplasser legges til Sulitjelma, men dette kan by på vanskeligheter.

Hvorvidt en lokalisering av nye arbeidsplasser utenfor Sulitjelma vil medføre en rask avvikling av lokalsamfunnet i Sulitjelma, er det vanskelig å si noe nærmere om i dag. Vei-forbindelsen med områdene nede ved kysten, dvs. Finneid—Fauske, er meget god. Med bil

vil det ta noe under 3/4 time fra Sulitjelma til Finneid. Industridepartementet finner det imidlertid naturlig å støtte finansielt konsulentbistand for å utrede muligheter for alternative arbeidsplasser i Sulitjelma.

Industridepartementet er videre av den oppfatning at det er av stor verdi at påvarende eier av A/S Sulitjelma Gruber, Elkem-Spigerverket, engasjerer seg med alternativ virksomhet i området. Utredningene omkring den hydrometallurgiske prosessen og et mulig anlegg basert på dette må sees i en slik sammenheng. Prosjektet er imidlertid ikke kommet så langt at en i dag kan vurdere realiteten i en hydrometallurgisk fabrikk i Sulitjelma — Finneid — Fauske-området. Elkem-Spigerverket har under vurdering industriprosjekter som kan gi ny sysselsetting i området.

For å skape det nødvendige beslutningsunderlag for å slutføre forhandlingene med Elkem-Spigerverket og minoritetsinteressene, går Industridepartementet inn for at det bevilges tilsammen 4,4 mill. kroner til A/S Sulitjelma Gruber for 1978. Industridepartementet håper at slike forhandlinger kan gjennomføres i løpet av høsten 1978.

Bevilgningsforslaget er knyttet til følgende formål:

	mill. kr.
1 a. Utredning av nordgruveprosjektet og oppdatering av smelteprosjektet	1,2
b. Ekstraordinær malmleting	1,0
c. Bidrag til forskning for utvikling av refleksjonsseismisk metode for malmprospektering i metamorfe bergarter	0,5
2. Forskningsutgifter hydro-metallurgisk prosess frem til beslutning om bygging av halvt teknisk anlegg	1,5
3. Konsulentutredning vedrørende ny industri i Sulitjelma	0,2
Sum	4,4

Industridepartementet

tilråd:

at Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om statlig tilskudd til A/S Sulitjelma Gruber på statsbudsjettet for 1978 for avklaring av selskapets fremtidige driftsgrunnlag.

Om tilskudd til utviklingsarbeider m. v. ved A/S Sulitjelma Gruber

Vi OLAV, Norges Konge.

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbuddt til å gjøre følgende vedtak:
På statsbudsjettet for 1978 bevilges under kap. 970, A/S Sulitjelma Gruber, post 70, Tilskudd til forskning og utviklingsarbeider m.v., *kan overføres*, kr. 4.400.000.
Tilråding fra Industridepartementet ligger ved i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 21. april 1978.

Under Vår hånd og rikets segl

OLAV
(L.S.)

Odvar Nordli

Dag Berggrav

St. prp. nr. 140

(1978—79)

Økning av garantirammen i Kobberfondet m.m.

*Tilråkning fra Industridepartementet av 18. mai 1979,
godkjent i statsråd samme dag.*

1. INNLEDNING OG SAMMENDRAG

I St. prp. nr. 146 for 1977—78 heter det bl.a. at en må vurdere kobbergruvenes situasjon på sikt i løpet av høsten 1978. Ved behandlingen av proposisjonen i Stortinget den 19. mai 1978, uttalte industriministeren at Regjeringen ville ta sikte på å fremme forslag om å sikre driften i en treårsperiode for

de gruver som har malmressurser og driftskostnader som gir håp om at de er levedyktige på sikt. Nedenfor er det gitt en skjematisk oversikt over de statsgarantier Stortinget har gitt for å sikre driften ved våre kobberproduserende gruver etter at krisen satte inn høsten 1974:

1975: St.prp. nr. 155 (1975—76)	Konsolideringslån	50 mill. kr.
1976: St.prp. nr. 84 (1976—77)	«	50 « «
1977: St.prp. nr. 130 (1976—77)	Kobberfondet	200 « «
1978: St.prp. nr. 146 (1977—78)	«	50 « «
Statsgarantier ialt konsolideringslån og kobberfond		350 mill. kr.

I tillegg har enkelte gruver fått andre lån (Sulitjelma, Bleikvassli, Mofjellet og Killingdal).

Fondet brukte ialt ca. 110 mill. kroner i 1977, og for 1978 er det utbetalt ca. 115 mill. kroner i tilskudd og renter. Det gjenstår følgende ca. 25 mill. kroner av den statlige garantirammen for 1979 og senere år.

Basert på en markedspris i 1979 på kr. 9,— pr. kg. kobber, kr. 10,— i 1980 og kr. 12,— i 1981, og en konstant basispris i fondet på kr. 11,— pr. kg. kobber, har styret angitt et behov på ialt ca. 84 mill. kroner for perioden 1979—81. Av dette er 22,5 mill. kroner tilskudd i 1979, mens resten, ca. 62 mill. kroner, er renteutgifter (ca. 20 mill. kroner pr. år). Utover den gjenstående garantiramme på ca. 25 mill. kroner kan det ifølge disse forutsetninger være behov for ca. 60 mill. kroner for å sikre fondets virksomhet i perioden 1979—81.

Som kjent gikk Røros Kobberverk konkurs høsten 1977. Etter vedtak i fondets styre ble to andre gruver, Reppafjord og Skorovas, utstengt fra fondet høsten 1978.

Ifølge kobberfondsavtalens pkt. VI, 3. avsnitt (sfr. St. prp. nr. 130 for 1976—77) er

staten forpliktet til å dekke underskudd i fondet som refererer seg til en gruve som avslutter sin produksjon i løpet av fondets virketid, eller som utgår av fondsordningen etter vedtak i fondets styre.

Styret har beregnet at kr. 27 596 978,63 av fondets gjeld kan henføres til de tre gruver, Røros Kobberverk, Reppafjord og Skorovas. I tillegg kommer kapitalkostnader beregnet fram til 31.12.79 med kr. 4 795 616,69 i alt kr. 32 392 625,37. Regjeringen foreslår at staten dekker fondets gjeld som kan henføres til disse gruver pluss påløpne kapitalkostnader til Kobberfondet. En slik bevilgning vil i realiteten bety en økning i garantirammen for de gjenværende gruver med samme beløp. Sammen med den unyttede garantirammen i dag, vil fondet fra og med 1979 da ha ca. 57,5 mill. kroner å arbeide med. Industridepartementet antar at en disponibel ramme på 57,5 mill. kroner vil være tilstrekkelig til å dekke driften av fondet ut 1980.

Gjennomsnittlig markedspris for 1977 på London Metal Exchange (LME) var ca. kr. 7,— pr. kg og for 1978 kr. 7,14 pr. kg. De første 4 måneder av 1979 har gjennomsnittet på

LME vært 1 : 9,86 pr. kg kobber. Hvis denne prisen holder seg ut året 1979, vil det være behov for betydelig mindre tilskudd enn det styret har angitt for 1979, og fondsmidlene vil kunne være tilsvarende lengre ut i 1981.

I St. prp. nr. 146 for 1977—78 heter det at spørsmålet om å innlemme konsolideringslånene i Kobberfondet vil bli vurdert på nytt i forbindelse med den vurdering av gruvenes situasjon som skal foretas. Regjeringen fant det på daværende tidspunkt ikke riktig å gå til et slikt skritt. Regjeringen har ikke endret sitt syn på dette punkt. Konsolideringslånene har mange likhetspunkter med likviditetslån, og Regjeringen vil derfor foreslå at Stortinget gir sitt samtykke til at tilbakebetalingen av disse lånene skal skje etter de samme prinsipper som de ordinære likviditetslån (kfr. St. prp. nr. 86 for 1978—79). Det vil si at tilbakebetalingsperioden forlenges fra 3 til 6 år, og at Finansdepartementet under bestemte forutsetninger kan gi rente- og/eller avdragsutsettelse med inntil ett år.

2. MARKEDSUTVIKLINGEN

Ifølge internasjonal statistikk økte gruvedproduksjonen av kobber på verdensbasis med 8% i 1976 og med 2% i 1977. Målt i rent kobber var produksjonen i 1977 på ca. 8 millioner tonn.

Produksjonen av raffinert kobber i den vestlige verden var omkring 6,9 mill. tonn både i 1977 og 1978.

Forbruket i den vestlige verden var i 1977 på omlag samme størrelse som produksjonen, mens foreløpige oppgaver for 1978 tyder på at forbruket dette året økte med 6,5% og var betydelig større enn produksjonen (ca. 7,3 mill. tonn).

Dette betyr at det har funnet sted en lagerreduksjon det siste året. Mens lagrene totalt i den vestlige verden ifølge enkelte oppgaver var på 2,2 mill. tonn pr. 31.12.77 var lagrene ett år senere 31.12.78, redusert med 500 000 tonn til 1,7 mill. tonn. På London-børsen (LME) fant det i samme periode sted en lagerreduksjon med 267 000 tonn fra 641 000 tonn til 374 000 tonn.

Foreløpige oppgaver for 1. kvartal 1979 viser en ytterligere reduksjon i lagrene totalt i den vestlige verden med ca. 200 000 tonn, slik at lagrene pr. 31.3.79 var kommet ned i 1,5 mill. tonn.

Denne utviklingen av produksjon og forbruk har fått store konsekvenser for prisutviklingen for kobber. 1 januar 1978 var prisen på London-børsen kr. 6,49 pr. kg mens den i desember samme år var på kr. 7,80.

Hittil i 1979 har det vært en meget sterk vekst i kobberprisene på LME. Nedenfor har en gjengitt gjennomsnittet av noteringene på London-børsen de 4 første måneder av 1979:

Gj.sn. noter- inger i kr.	Gj.sn. 4 første Jan. Febr. Mars April måndr.				
	8,41	9,91	10,45	10,79	9,86

Gjennomsnittet for årets fire første måneder var på kr. 9,86 pr. kg kobber og dette er bare 4 øre under den nedre grense i Kobberfondet som utløser utbetalinger til gruvene. Det kan nevnes at høyeste notering fant sted den 10. april med kr. 11,37 pr. kg, mens noteringen den 3. mai var på kr. 10,59.

Kapasitetsutnyttelsen for kobbergruvene generelt har i 1978 vært noe lavere enn normalt og er anslått til ca. 86% i den vestlige verden ved utgangen av 1977. Til sammenligning kan nevnes at kapasitetsutnyttelsen i 1973 er anslått til ca. 88% og dette året var et toppår for bransjen.

Utviklingen framover vil være avhengig av den økonomiske aktivitet generelt, og av eventuell økning i kapasiteten. Det regnes med en viss økning i kapasiteten bl.a. i Chile og Mexico. Iran var ventet å få full utnyttelse av ny gruvekapasitet i 1980 med 145 000 tonn. Raffineriet er forutsatt å være i full drift i 1983, med en kapasitet på 170 000 tonn. De siste måneders utvikling i landet har imidlertid ført til forsinkelser på begge anleggene.

For Øst-Europa er det forutsatt en økning av nettoeksporten til de vestlige land i årene framover.

Det rår en viss usikkerhet når det gjelder utviklingen i Nord-Amerika. Med økte priser vil det kunne bli investert i ny kapasitet samtidig som tilgangen på skrapkobber vil kunne øke. Flere av utviklingslandene har muligheter til å øke sin kapasitet betydelig når investeringsbeslutninger fattes.

Det er ventet en viss avslapning i markedet 2. halvår 1979. På sikt er det likevel ventet en viss prisoppgang, selv om kapasitetsutnyttelsen kan øke og tilgangen på ny kapasitet kan gjøre prisutviklingen moderat.

Også bly og sinkprisene har vist en sterk økning i løpet av det siste året. Når det gjelder sink er det den såkalte produsentpris som legges til grunn for alt konsentrat i Europa (dvs. omsetningen av råvarer til smelteverkerne), og for ca. 90% av metallomsetningen, mens bare ca. 10% av metallet omsettes på London-børsen.

Produsentprisen sank fra \$ 795 pr. tonn i

mai 1977 til \$ 550 i februar 1978. Dette lave prisnivået var rådende hele sommeren 1978, men i august steg prisen til \$ 625 og den 26. oktober til \$ 720. Pr. 1.5.1979 ligger produsentprisen på \$ 800 pr. tonn.

Forbedringene i prisene anses for stabile da mulighetene for en økning i produksjonen er begrensede og en har ikke tilgang på skrapmetall som for kobber.

Også prisene for bly har vist en markert stigning. Året 1978 begynte med noteringer omkring £ 360/370. Dette tilsvarer n. kr. 3 550 — 3 650 pr. tonn. Prisene sank noe i perioden februar til august 1978. Fra begynnelsen av august til begynnelsen av oktober hadde en en markert stigning fra £ 330 til over £ 400 pr. tonn, og i den senere tid har noteringene stort sett svinget mellom £ 390 og £ 450.

3. UTVIKLINGEN FOR NORSKE KOBBERGRUVER

I perioden 1971—1978 har det vært en sterk produktivitetsøkning ved de norske kobberproduserende gruver, målt i tonn pr. sysselsatt. Sterkest har produktivitsutviklingen vært for de gruver som har sin hovedinntekt fra kobber, men også sinkgruvene har vist en meget sterk produktivitsvekst. De relativt store overføringer fra konsolideringslån og Kobberfondet til gruvene har således ikke medført at gruvene har unnlatt å gjennomføre rasjonaliserings tiltak.

Disse rasjonaliseringstiltak må sees på bakgrunn av den norske kostnadsutviklingen og den internasjonale konjunktursituasjonen. Storparten av våre kobberproduserende gruver har i dag en kostnadsstruktur som gjør at de vil dekke produksjonskostnadene ved en kobberpris på omkring kr. 10,— pr. kg. Dette viser en forbedring av gruvens kostnadsstruktur fra tidligere (kfr. St. prp. nr. 146 for 1977—78 side 7).

Det er bare de gruver som kan anses levedyktige på sikt som fyller betingelsene for medlemskap i fondet. Som nevnt i St. prp. nr. 146 er malmressursene ved Skorovas Gruber begrensede. Kobberfondets styre har etter en vurdering av gruvens situasjon funnet at den ikke lenger fyller vilkårene for medlemskap i Kobberfondet. På denne bakgrunn ble gruve utestengt fra fondet høsten 1978, fra det tidspunkt en begynte å trekke på den utvidede garantiramme.

Repparfjord gruve ble utestengt fra fondet fra samme tidspunkt. Som nevnt i St. prp. nr. 146 har utviklingen ført til at hittil kjente malmforekomster i Repparfjord ikke kan anses drivverdige på sikt. Intensivert malmetting i området i 1978 endret ikke dette bildet.

I samsvar med St. prp. nr. 146 for 1977—78 har både Repparfjord og Skorovas Gruber fått tilsagn om støtte til avviklingsdrift fra Beredskapsbevilgningen for arbeidsmarkedstiltak (kap. 2320, Post 11). Repparfjord har fått tilsagn om støtte fram til 1. juli 1979. Skorovas Gruber har fått tilsagn om støtte ut året 1979 mot at selskapet for egen regning fortsetter driften fram til 1. mai 1980.

Denne støtten er gitt på de samme prinsippmessige vilkår som vil gjelde for utbetalinger fra Kobberfondets utvidede garantirammer (kr. 11,— pr. kg kobber). Tilskuddet vil således tilsvare differansen mellom 90% av basisprisen og årsgjennomsnittet for LME-noteringene. Gruvene har tilsvarende forpliktet seg til å betale tilbake til staten etter de samme regler som gjelder for Kobberfondet hvis markedsprisen er høyere enn 110% av basisprisen og gruve er i drift.

Både i Repparfjord og Skorovas arbeides det med planer for alternativ sysselsetting når gruvevirksomheten innstilles.

Det har siden 1976 vært fort forhandlinger mellom Elkem-Spigerverket og departementet om antasjert hjemfall, hvilket har foranlediget særskilt behandling i departementet. Elkem-Spigerverket har tilbudt departementet å overta samtlige av selskapets aksjer i gruveselskapet. Selskapet har videre et forurensningsproblem knyttet til smeltehytten, som gjør det nødvendig med en særskilt behandling.

Stortinget ga 9.5.1978 sin tilslutning til å bevilge 4,4 mill. kroner til gruveselskapet, kfr. St. prp. nr. 144 for 1977—78. Bakgrunnen for bevilgningen var å klargjøre en rekke spørsmål av betydning for vurdering av gruvene og gruvesamfunnets framtid.

Det er nå klart at malmettingen i forlengelsen av nåværende Mons-Petter har gitt gode resultater både hva angår mektighet og kobbergehalt. Komiteen som selskapet nedsatte for å utrede spørsmål vedrørende framtidig drift, har avlevert sin innstilling. Kalkylene for smelteprosjektet er blitt ajourført.

Når det gjelder den hydrometallurgiske prosess vil videre pilotstudier måtte gjennomføres før det kan avklares om prosessen er kommersielt anvendbar i Sulitjelma. Elkem-Spigerverket og gruveselskapet selv har bearbeidet spørsmålet om alternative arbeidsplasser, uten at det hittil er framkommet konkrete prosjekter av større betydning.

Sulitjelma Gruber var blant de gruvene som Regjeringen ville søke å sikre i en 3-års periode. Det ble imidlertid tatt forbehold om reduksjon i sysselsettingen.

Når det gjelder 1979 har styret påtatt seg ansvaret for fortsatt drift bl.a. under forut-

setning av at Kobberfondsordningen ville gjelde for selskapet gjennom hele året. Det er også gitt midler til ekstraordinær malmprospektering. Samtidig har det vært ført forhandlinger med sikte på å avklare hvorvidt utenlandske selskaper kunne ha interesse av å gå inn i gruvedriften. Selskapet skal innen 1.7.79 ha avklart disse spørsmål, men det er allerede nå klart at dette ikke vil føre fram. Eventuelle norske eierkonstellasjoner undersøkes nå. Driftsopplegget for resten av 1979 og videre framover med følger for benamningen, utbetalinger for Kobberfondet m.m., skal etter forutsetningene revurderes i lys av situasjonen sommeren 1979.

De senere måneders prisutvikling på kobbermarkedet har ført til at de norske gruvene i dag stort sett kan dekke sine produksjonskostnader til gjeldende markedspris. Som kjent produserer de fleste av de kobberproduserende gruver også sink og et par gruver produserer også blykonsentrat. Oppgangen i bly og sinkmarkedet har også gjort den økonomiske situasjon for gruvene noe lysere. Spesielt for gruvene Bleikvassli, Mofjellet og Killingdal betyr sinkprisen mye. Bleikvassli og Mofjellet har sink som hovedprodukt.

4. KOBBERFONDET

Den 19. mai 1978 vedtok Stortinget Regjeringens forslag i St. prp. nr. 146 for 1977—78 om en økning av garantirammen i fondet med 50 mill. kroner. Inklusiv 100 mill. kroner i konsolideringslån var det da ialt gitt statsgarantier for 350 mill. kroner.

Utvidelsen av garantirammen ble gitt under forutsetning av at:

- Basisprisen ble satt ned til kr. 11,— pr. kg kobber for utbetalinger som kom fra økningen i garantirammen.
- Prisjusteringen over tid (5% p.a. de første tre år) bortfalt.
- Fondets styre ble utvidet med en representant fra Arbeidsmandsforbundet og formannens stemme fikk dobbelt vekt i voteringer med stemmelikhet.

Den tidligere basispris kr. 12,— pr. kg i 1977 og kr. 12,00 i 1978 ble opprettholdt inntil den tidligere garantiramme var fullt utnyttet den 8. september 1978. Fra dette tidspunkt ble basisprisen satt til kr. 11,— pr. kg.

Som nevnt i kap. 2 ble Repparfjord og Skorovas Gruber utestengt fra fondet med virkning for utbetaling av tilskudd fra samme tidspunkt. Røros Kobberverk gikk konkurs høsten 1977 og er ekskludert fra fondet etter styrevedtak.

I avtalens pkt. VI. 3. avsnitt (kfr. St. prp. nr. 130 for 1976—77) heter det:

«Staten forplikter seg til å dekke eventuelt underskudd som måtte foreligge i Fondet på dets opphørstidspunkt, etter at gruvenes rettigheter og forpliktelser i relasjon til Fondet er oppgjort. På tilsvarende måte dekker staten den andel av eventuelt underskudd i Fondet som måtte referere seg til en gruve som avslutter sin produksjon i løpet av Fondets virketid, eller som utgår av fondsordningen etter vedtak av Fondets styre i henhold til bestemmelser i vedtektene.»

I vedtektenes § 14, 2. avsnitt heter det:

«Viser Fondet underbalanse på det tidspunkt en gruve utgår av fondsordningen, skal den del av underskuddet som kan henføres til Fondets reguleringsvirksomhet overfor vedkommende gruve dekkes av staten i henhold til avtalen om opprettelsen av fondet, slik at de øvrige gravers avgift til fondet ikke kan benyttes til dekning av den utgående gruves andel.»

Kobberfondets styre har oppgitt at følgende underskudd i fondet refererer seg til de tre gruvene (kfr. uttrykt vedlegg):

Lergruubalden:

Tilskudd 1977	kr. 945 683,01
Andel kapitalkostn. for finansiering av tilskudd 1977 fram til 31.12.79:	« 213 301,49
	kr. 1 158 984,50

Repparfjord:

Tilskudd 1977 og 1978	kr. 11 922 273,59
Andel kapitalkostn. for finansiering av tilskudd 1977 fram til 31.12.79:	« 1 638 180,91
Andel kapitalkostn. for finansiering av tilskudd 1978 fram til 31.12.79:	« 448 814,73
	kr. 14 009 269,23

Skorovas:

Tilskudd 1977 og 1978	kr. 14 729 022,08
Andel kapitalkostn. for finansiering av tilskudd 1977 fram til 31.12.79:	« 1 879 029,85
Andel kapitalkostn. for finansiering av tilskudd 1978 fram til 31.12.79:	« 616 319,71

Sum for de tre gruvene:

kr. 32 392 625,37

I brev av 3. april 1979 fra Den Norske Industribank (kfr. uttrykt vedlegg) heter det:

«Kapitalkostnader påløper imidlertid også fra ovennevnte tidspunkter og inntil beløpene dekkes av staten. Det synes naturlig å forstå vedtektenes § 14,2 slik at statens forpliktelser også gjelder kostnader for her nevnte tidsrom så meget mer som de øvrige gruvers avgift til Fondet ikke kan benyttes til dekning av disse kostnader. Vi ber derfor om godkjennelse av de beløp staten skal dekke, beregnes inklusive kapitalkostnader til det tidspunkt dekning finner sted.»

Industridepartementet er enig i at Staten må dekke nevnte gruvers tilskudd fra fondet, inklusive påløpne kapitalkostnader inntil beløpet er betalt. Industribanken har beregnet at tilskuddene til de tre gruvene er på kr. 27 596 978,63 og at kapitalkostnader ut 1979 vil komme på kr. 4 795 616,60 slik at totalt underskudd som refererer seg til de 3 gruver inklusiv kapitalkostnader pr. 31.12.1979 beløper seg til kr. 32 392 625,37.

Etter anmodning fra departementet har styret i fondet satt opp et budsjett for Fondets virksomhet for perioden fram til 31.12.1981 (kfr. uttrykt vedlegg). Budsjettet er basert på at staten dekker underskuddet som refererer seg til Røros Kobberverk, Repparfjord og Skorovas Gruber i 1979. Det er forutsatt en konstant basispris i fondet, kr. 11,— pr. kg kobber. Markedsprisen for 1979 er satt til kr. 9,— pr. kg kobber, kr. 10,— i 1980 og kr. 12,— i 1981. En slik utvikling av markedsprisen vil ikke føre til innbetalinger fra gruvene i denne perioden.

Basert på forutsetningene ovenfor og en produksjon på 25.000 årstonn (ekski. Skorovas og Repparfjord), er budsjettet i grove trekk slik (mill. kroner):

	1979	1980	1981	Ialt
Tilskudd	22,5			22,5
Renteutgifter				
+ kurstap	19,7	20,6	21,5	61,8
+ Renteinntekter	1,5	0,5		2,0
Behov ialt	40,7	20,1	21,5	82,3

Av fondets totale behov på ca. 84 mill. kroner er ca. 62 mill. kroner renteutgifter og 22,5 mill. kroner tilskudd. På grunn av antatte renteinntekter på ca. 2 mill. kroner, reduseres behovet til ca. 82 mill. kroner.

De 4 første måneder av 1979 var den gjennomsnittlige markedspris på London-børsen kr. 9,86. Selv om det er ventet en viss nedgang i kobberprisene 2. halvår 1979, er det

grunn til å håpe at utbetalingene av tilskudd i 1979 vil bli noe mindre enn det Kobberfondets styre har budsjettert med.

5. KONKLUSJON OG TILRADING

Siden krisen satte inn høsten 1974 har de norske sulfidmalmsgruvene bedret sin produktivitet vesentlig. Sammen med de bedrede markedsforhold for kobber, sink og bly har dette gjort situasjonen lysere for disse gruvene. Selv om kobberprisene er ventet å skulle falle endel i annet halvår, er det likevel grunn til å håpe at den gjennomsnittlige markedspris i 1979 vil bli så høy at utbetalingene fra fondet vil bli små.

Selv om vi nå ifølge prognosene kan vente en bedring av de internasjonale kobberpriser i årene framover, må fortsatt de norske kobbergruvene karakteriseres som marginale. Klarer en å holde kostnadsnivået i Norge nede, er det likevel håp om at gruvene vil kunne fortsette sin virksomhet, i alle fall innenfor det tidsperspektiv en har for kobberfondet.

Selv om det ikke skulle bli behov for utbetalinger fra fondet de nærmeste årene, har fondet opparbeidet en meget stor gjeld, og de årlige rentekostnader er betydelige. Styret i fondet venter ikke at markedsprisen i perioden 1979—81 vil stige så sterkt at en med nåværende basispris (kr. 11,— pr. kg) vil få innbetalinger fra gruvene til fondet. Kobberfondet vil således fortsatt ha behov for midler til å dekke sine løpende kapitalkostnader. Kobbermarkedet er imidlertid meget labilt. Hvis det blir en fortsatt høy økonomisk vekst i USA's økonomi kan dette føre til betydelig prisstigning i første halvdel av 1980-årene.

Kobberfondets styre har fremlagt et budsjett for perioden 1979—81. Det fremgår av budsjettet at det er beregnet renteutgifter på over 60 mill. kroner i denne perioden og tilskudd til gruvene i 1979 med vel 20 mill. kroner. På bakgrunn av den meget gunstige utvikling for kobberprisene hittil i år, er det grunn til å tro at tilskuddene for 1979 kan bli mindre enn det styret har beregnet.

Ifølge den avtale som er inngått mellom kobberprodusentene og staten ved etableringen av fondet, skal staten dekke underskudd i fondet som refererer seg til gruver som stanser sin produksjon i løpet av fondets virketid, eller som blir utestengt av fondet etter vedtak i fondets styre. Røros, Skorovas og Repparfjord gruver har pr. 31.12.79 ialt opparbeidet et underskudd på ca. 32,5 mill. kroner inklusive kapitalkostnader. Regjeringen foreslår at staten dekker dette underskuddet og de kapitalkostnader som påløper inntil underskuddet er dekket. Ved at Kobberfondet blir tilført disse midler, vil det i realiteten

bety en økning i garantisummen: for de gjenværende gruver i fondsordningen med samme beløp.

Departementet mener at når Staten nedbetaler gjeld i fondet, bør dette automatisk føre til en reduksjon i statens garantiforpliktelser med samme beløp. Den totale garantiramme er fastsatt på grunnlag av den totale årse gruve-produksjon av kobber. Når enkelte gruver stanser sin virksomhet og staten innfrir den gjeld i fondet som refererer seg til disse gruver bør garantirammen reduseres tilsvarende.

For å dekke det budsjett Kobberfondets styre har framlagt for perioden 1979—81, vil det være behov for ca. 82 mill. kroner. Det gjenstår ca. 25 mill. kroner av den tidligere garantirammen. Som nevnt tidligere vil en delning av opparbeidet gjeld på ca. 32,5 mill. kroner for gruver som nå er ute av fondsordningen i realiteten bety en økning i garantirammen for de gjenværende gruver med samme beløp. Tilsammen vil gjenværende gruver da ha om lag 57,5 mill. kroner til disponibel garantiramme til dekning av eventuelle tilskudd og renteutgifter.

Industridepartementet antar at en ramme på 57,5 mill. kroner vil være tilstrekkelig til å dekke fondets virksomhet ut 1980. Hvis markedsprisen i år skulle bli kr. 9,90 pr. kg, vil det ikke bli utbetalinger fra fondet i det hele tatt i år, og en garantiramme på 57,5 mill. kroner vil da nær kunne dekke renteutgifter for hele perioden 1979—81 ifølge det budsjett som er framlagt.

Regjeringen mener at basisprisen for Kobberfondet bør være kr. 11,— pr. kg for årene 1979—80, slik det er forutsatt i styrets budsjett. Styret har også lagt kr. 11,— pr. kg til grunn i 1981. Regjeringen er enig i dette utgangspunkt, men vil ikke allerede nå fastsette basispris for 1981. Hvis Kobberfondet skal virke på sikt, vil det være behov for å kunne endre basisprisen i fondet. Ved den forrige utvidelsen av garantirammen med 50 millioner, ble basisprisen midlertidig fastsatt til kr. 11,— pr. kg. og de tidligere indeksreguleringene bortfalt, uten at en tok stilling til nye eller kom fram til noen prosedyre om hvordan en skulle gå fram for å endre basisprisen. Departementet vil i samråd med gruvene utarbeide regler for hvordan basisprisen

eventuelt skal justeres etter 1980. Man vil søke å komme fram til prinsipper for fastsettelse av basisprisen som gir gruvene et rimelig planleggingsgrunnlag for investerings- og brytningsprogram. Dette spørsmål og eventuelt andre spørsmål vedrørende Kobberfondet vil bli forelagt Stortinget i de årlige budsjettproposisjoner, første gang i forbindelse med statsbudsjettet for 1981.

Som nevnt i St. prp. nr. 146 for 1977—78 har styret i Kobberfondet bedt om at konsolideringslånene blir innlemmet i fondsordningen. Regjeringen fant det ikke riktig å gå til et slikt skritt (kfr. St. prp. nr. 146). Det heter i proposisjonen at «Spørsmålet vil bli vurdert igjen i forbindelse med den vurdering av gruvens situasjon som departementet skal foreta til høsten». Regjeringen har ikke endret sitt syn på dette forhold. Konsolideringslånene har mange likhetspunkter med likviditetslån og har de samme tidsrammer for avdrag og rentefrihet og tilbakebetaling som de opprinnelige likviditetslån, men de er organisert på en annen måte. Ved at Industribanken ga disse lånene, må staten hvert år i den rente- og avdragsfrie perioden betale rentekostnader for disse lånene til Industribanken. Banken har også pantestikkerhet i låntakernes anlegg og eiendommer.

Den økonomiske situasjon for kobbergruvene er fortsatt anstrengt. Regjeringen foreslår derfor at Stortinget gir sitt samtykke til at tilbakebetalingen av disse lånene skal skje etter de samme prinsipper som nå gjelder for ordinære likviditetslån, kfr. St. prp. nr. 86 for 1978—79. Det vil si at tilbakebetalingsperioden forlenges fra 3 til 6 år, og at Finansdepartementet under bestemte forutsetninger kan gi rente- og/eller avdragsutsettelse med inntil ett år. Lånenes samlede løpetid vil dermed ordinært bli forlenget fra 8 til 11 år.

Industridepartementet

tilråd:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om bevilgning av inntil 32,5 mill. kroner til Kobberfondet til dekning av underskudd i gruver som er trådt ut av fondet, om opprettholdelse av nåværende garantiramme, og om endring av reglene for tilbakebetaling av konsolideringslånene.

Vi OLAV, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å gjøre følgende vedtak:

- I. Under kap. 932 Industriprosjektering, Omstillingstiltak m.v. post 78. Innfriing av garantiansvar overfor Kobberfondet, bevilges kr. 32 500 000,—.
- II. Ølning av Statens garantiansvar overfor Kobberfondet med kr. 32 500 000,—, fra kr. 217 500 000,— til kr. 250 000 000,—, eksklusive konsolideringslån.
- III. Endring av tilbakebetalingsreglene for konsolideringslån i samsvar med reglene for tilbakebetaling av likviditetslån, jfr. Stortingsvedtak av 22.3.1979.

Tilråding fra Industridepartementet ligger ved i avtrykk.